

Biblioteca Culturală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LUCEAFĂRUL

ANUL VII — 22 (155) 24 OCTOMBRIE 1964

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

Apare sâmbătă, la două săptămâni — 12 PAGINI — 1,50 lei

ION POP MANOLE AL ANEI

În lucrurile toate-i o poiană,
Un luminș de mari păduri pazit,
De-i bănuiești conturul, prăpastia te cheamă,
Deșupra lui stă soarele-n zenit —
Cine-i zidar, măcar un ceas vestif,
Aci-și va face zid, de bună seamă.

Șiam și că te voi fura curind
Din celelalte lucruri, fărîmă cu fărîmă,
Strigat-n vis de singele mou sting,
Cînd, fără tine, zidul se dărimo,
Fară de tine, zidul se dărimo...

Și-am așteptat în preajma noii vetre,
Pînă-n adînc în mine te-am lăcut,
Nu te-am rostit, căci vorbele sînt pietre
Cu care alungăm moi spre trecut
Și aș fi vrut să nu vii și să mă uiti de tot,
Numai să nu găsești poalea rară
Și-aș fi murit, dacă șiam că pot
Să inoplez cu moartea mea o țară

Dar, fără tine, ziduri se surpră.

Și m-am rugat atunci de norii buni
So-ți cadă-n cale apele-nspumate,
Dar le-ai trecut și-n zori veneai pe drum
Doar parte vie — vamă jumătate.
Tot înfruntînd puhoiul, străbătînd-l,
Te stîns ploaia, le învinse vîntul —
Nu ți-a ajuns la zid decît pămîntul.

Si cărămizi făcu din el, gramada.
Dar, fără tine, zidul stă să cadă...

Și-a mai trecut un timp și trebuia
Din nou să vii și m-am întors atunci
Catre păduri, să crească-n calea ta,
Te stîns pînă și drumuri lungi
Te-au ras și te-au lovit, să nu-mi ajungi,

Dar ai venit cînd noaptea-n nopți se stînge —
A mai rămas din tine-un pumn de singe.
Și-a mai trecut un timp și-a fost să vii
So mai așezi la zid o cărămidă
Și m-am rugat atunci de vijelii
So-ți steargă gîndul, calea să-ți închidă,
Dar te-au aprins și-ai ars în noapte pur,
Că se lăpau minutele-mprejur.
Și mi-a venit în zori, pe vînturi line,
Numai cenușa ce-a rămas din tine.

Si-am frîmintat cenușa cu fărîmă,
Dar, fără tine, zidul se dărimo...

Și trece timp... Se-ngroapă ceasu-n ceas
Mă uit deparle-n timpul meu rămas
Și-aud venind din nou un zvon de pași.
E-un aer calm, prevestitor de vînt,
Jur-împrejur — copacii, foșnitorii,
Iar eu zidesc, frîmint pămînt, pămînt.
Din ape crește-azurul, norii... Norii.

MICHELANGELO: DETALIU DE FRESCĂ

ROMANUL ȘI PROBLEMELE SALE ACTUALE

Începînd cu acest număr revista Luceafărul inițiază o discuție privitoare la roman și problemele lui actuale. Succesele obținute de prozatori în cei 20 de ani de literatură nouă, afirmarea unor personalități puternice, varietatea de stiluri și forme arhitectonice solicită o largă dezbateră care să generalizeze teoretic și să fructifice creator experiența de pînă acum.

În acest sens adresăm prozatorilor și criticii literari invitația de a participa la discuția pe care o inaugurăm.

Nu sînt un teoretician și nu pretind că voi spune lucruri originale în aceste scurte rânduri despre roman. Am moștenit în lecturile mele proza sănătoasă a începutului secolului al XX-lea și operele produse de spiritele calului vechi.

Există aici un amestec straniu de noțiuni, de medii și de probleme, gata să se deruleze, dacă n-ai găsi în fiecare factorul comun: acela al încercării tuturor autorilor de a face puțină lumină în viața secretă a individului, o străduință de a-l doborî, de a scoate la lumină ceea ce are generos sau lamentabil. De cînd am intrat în imperiul lui Balzac și-al lui Tolstoi, mă tot întreb: care este trăsătura principală a romanului? Ce-l delinște și ce-l face în stare să stăpînească inimile și curiozitatea oamenilor în de la începuturile literaturii și pînă în zilele noastre, cînd e ne-

gal, inormintat, delectat, ironizat și i se doare din toată inima, de către unii, pieirea? Am să caut să folosesc foarte puțin recuzita numelor, în care oricine poate să exceleze, pentru că în foarte mult ce arecesă mîntuire să aibă ceva personal, o încercare de a lamuri unele gînduri vechi și chinuloare.

În linierele mă tenta romanul de idol, poate să pară ciudat, dar totdeauna lipsa de experiență a vieții te mîna către ceea ce ai dori să faci, nu către scrutarea a ceea ce ai făcut. Între 15 și 20 de ani am citit foarte multe comunicate de război și descrieri de lupte ce aveau loc în diferite puncte geografice. Cine nu se visează, adolescent fiind, pe un submarin, străbătînd Atlanticul? Paralel, romanele lui Remarque îmi vorbeau despre păduchii frontului, despre demagogia polițienilor și a militarștilor, iar contradicția dintre poleirea războiului și crunta realitate mă făcea să doresc să cunosc țara adevărată a vieții. Dar la 18 ani trebuia să înveți mai curînd latina și teoria cantelor decît să știi strategia și istoria luptelor din toate timpurile. Din nefericire, o educație numită patriotică exalta figura de generali și de mari comandanți de oști, stîrnind în tine tot dorința de a muri pentru o cauză. Faptul în sine este frumos, dar pe atunci cine vorbea despre cauze drepte și cauze nedrepte?

Sub băncile noastre aparuse Nietzsche (Ceea ce nu mă face să mor, mă face mai puternic; Omul este ceva ce trebuie depășit; Nu ridică un sanctuar, fără a dărîma altul, etc., etc.). Din 1936, noi, europenii, auzeam înima zeului războiului bătînd cu regulatoarele. În Spania slăbeau față-n față două idei înarmate, și lăta iar fiind crîpa îngrozitoare a morții deasupra tuturor. N-a trecut mult și-am auzit și siretele Stukasurilor monite să îngrozească pe adversarii și să le ucidă nervii, mai înainte de a le isprăvi filajă fizică. Ca viitor romancier nu puteam să mai cred că voi mai scrie pe linia Wells, trebuia să caut, dincolo de începuturile hecatombeii, cauzele ei.

La noi făceau în vremea aceeașta furori niște romancierii ai adulterelor, deși aveam scriitori puternici ce denunțaseră putreziciunea politicianismului și corupția aparatului de stat burghez, dar cititorul căuta, ca pe un stupefiant, literatura de duzină (excepțind, desigur, acea parte a publicului serios din toate țările).

Realitatea războiului dărîma, una după alta, toate minciunile convenționale cu care fusese hrănit. Se ivea o necesitate imperioasă de a protesta, de a spune cu orice preț adevărul. Ceea ce mai tîrziu în America și în Anglia s-a numit fenomenul beatnicilor sau furioșilor, în România exista din anul 1942! Se ivise o acie teribilă de a spune adevărul despre minciuna religioasă, despre ipocrizia patriotismului de paradă, despre non-rocirea împingerii într-un război dorit numai de cițiva domeni. Iată cînd s-a născut ideea că romanul trebuie să fie oricînd o mărturie, o povestire personală despre ceea ce autorul a trăit și a înșeles.

Îmi dau seama cîte proteste poate stîrni această afirmație, dar rămîn la ideea că scriitorul e dator să-și facă pe oameni să înțeleagă sensul vieții și că orice încercare de a improviza, de a naște viață închipuită, ca în laborator, poartă de la început pecetea improvizatiei și a nelinșiei, și, deci, prin definiție, e neartistic și incredibil.

Am citit și cred că voi mai avea încă multă vreme ocazia să citesc teorii despre moartea romanului, despre pierderea acțiunii prezente, despre necesitatea însubordonării față de logica romanului, despre autonomia personajilor (în care parțial, cred) și cite și mai cite. Nu sînt un conservator și nu voi recomanda în veștii vecilor autorilor tineri să scrie cum a scris Dickens, de pildă (autor stimabil), nu voi spune că în Stendhal nu s-au ivit, cu trecerea timpului, unele pagini născrute (dar cită mîndrie! ce stil și ce construcție!), nu mai mă omor după Balzac și o spun deschis, Huxley, atît de la modă în adolescența mea, mă face să casc! M-aș mai descrie o luptă, în felul lui Tolstoi chiar (dar ce grandoe în meticolozitatea descrierilor, ce cunoaștere a vieții militare!), într-un curvînt: de la fiecare să luăm ce are mai bun și să ridicăm monumentul romanului cit mai sus! Dar de aici pînă la negarea a ceea ce a dat geniul mai bun despre viața oamenilor, de aici pînă la a spune că trebuie să lasăm lucrurile să vorbească în locul oamenilor este o distanță ca de la cer la pămînt! Marturisesc că analiza psihologică (adică aceea inventată de autorilor despre sufletul omenesc, porțită de la intuiție și presupunere și cel mai adgs de la mica experiență personală) mi se pare de-

păgîtă, deși Dostoievski îmi impune totdeauna și mă regăsesc în el.

Că să vi se pară exagerat, dar părinții romanului modern, Cohov (autor de școli) care sînt de fapt romani concentrați) asta preferau mai cel mai însemnat, cînd o vorba de hrană spirituală și îl recunosc atît de ușor în americanii la modă! Faptul mă face optimist: cît va exista această literatură delicată, aceste mărturii subtile și pline de umor despre oameni, proza pedepsitoare în care ironia face mai rău ca biciul, romanul nu e în primejdie. Toate epociile și toate genurile își au impostorii lor. Bunul simț general aduce omenirea pe calea cea bună foarte rapid și, în general, pot fi contundenți cei ce nu fac pe nebulii, cu ceata zgomotoasă, reclamagă, a scriitorilor.

Iată, în pictură, genul crărilor asociate cu saci vechi și cu cirpe e pe ducă. În curînd sistemul de a picta cu coada măgarului și cu tunul de vopsea va deceda și el. Curînd va veni rîndul disperției muzicii raționale, zgomotoase, în care autorii ei vîd preferința omului de mîine, înșelîndu-se amarnic, pentru că niciodată sufletul nu se poate lipsi de cîntec. Și nu e departe nici academiile literaturii nimicului, a analizei absurde a gîndirii în stare de oblietate. Cine crede că se poate conta pe longevitatea prozel născrute sub mescalină se înșală. Cred în roman, în zătorul său, cum cred că raționa va domina totddeauna viața omenirii.

Cum va fi acest roman? Nu știu prea bine, poate va fi un amestec de poezie cu multă filozofie, în orice caz o slăvire continuă a ceea ce e frumos în om și un pămînt violent împotriva a tot ceea ce vrea să împingă civilizația spre condiție animală. Literatura frîntă, a paranoiei născrute din spaima de viitorul social, în care inegalitatea nu va mai fi posibilă, e pe ducă. Se poate constata, cu trecerea anilor, că se poate conviețui și că există o pace subletăscă în stare să conserve speranța în mai bine, că acest suflet împede, liniștit, a și creat opere mărețe despre erou, nu despre bosio. Cît rămîno de tentant în continuare să scrii despre bolile sufletești, despre lipsa de încredere în cînte și lege, romanul, viitorul, va sta totuși sub semnul spiritului apelinic. Dacă n-am crede în asta, ar trebui, înță de pe acum, să ne găsim o altă meserie.

Eugen BARBU

ÎN ACEST NUMĂR, VERSURI DE: ION ALEXANDRU, NICULAE STOIAN, JIVA POPOVICI, BARBU CIOCULESCU, NEGOIȚĂ IRIMIE

Jurnal de lectură

Un original roman sovietic

„STRAINUL” de Lipatov

Lipatov s-a făcut cunoscut îndeosebi prin povestiri ample, de dimensiune unor mici romane. Universul acestor povestiri e divers: colonii forestiere, așezări pescărești, uzine, cartiere centrale și periferice de orașe industriale. Nu se produc de obicei evenimente spectaculoase.

„Strainul” reprezintă un titlu simbolic. Într-o familie de oameni simpli pătrunde un individ ostentativ „simplu”, care, la adăpostul formulei de „om obișnuit”, nu știe și nu vrea să viseze, își trăiește plat existența, incapabil de suferință și de frământare reală. E un sceptic inteligent, nu lipsit de simțul umorului, care și-a făcut în apărarea inocuității sale un codex corespunzător de principii. Ceea ce ni se pare remarcabil e tonalitatea de ziarn folosită în definierea personajului, grația fină în dezvăluirea nuanțelor și mutațiilor caracterologice. Pe plan etic, conflictul evoluează între puritate, candoare și fals, muncă, ipocrizie. Falsul nu transpune cu ușurință. El s-a mișcat după contururile unui bărbat de treabă, cu calități și defecte acceptabile, ale unei ființe „mijlocii” care nu rînește prea sus, dar care nici prea jos nu cade, și care se vrea o chintesență de echilibru.

Eroul susținea astfel un evident interes. Scriitor, inginerul Cerepin apare de fapt preluându-l. A fost însă nevoit să participe la concurs de împărțiri, un șir de combinații simple și neașteptate (altă de leasă și ualitor regizate de viața de toate zilele), pentru ca operația de disociere chimică să se producă, calitățile și defectele să stralucească în adevărata lor lumină, valorile dezbrăcate de elementele impurificatoare să se decteze. Inceputul acestui proces de limpezire îl constituie căsătoria lui Cerepin cu doctrița Ozolin. Doctrița are un bărbat și o mamă, Elena. Ozolini au știut să-și păstreze, în ciuda unor așezări și ane încercări, demnitatea și căldura omenească. Între femeia și-au păstrat sofiți din prima tinerețe. Lituanianul revoluționar, de Ștefanovici, a legat existența a căzut pe fronturile siberiene și a rămas în pușcnița generațiilor alb-gardiste, fiind rămas văduvit în anul războiului civil. La două epoci de răscruce, Ozolini au fost prezenți cu singele lor, aducându-și obolul suprem. Tragismul înfăptuitor l-a imprimat un fe deosebit de a trăi, un patos specific al afirmării valorilor reale, o vibrație umană profundă. Ozolini nu cunosc jumătățile de măsură, se dăruiesc fără reticiențe, desfid compromisurile gratuite, iubesc munca, creația, sînt firi demurice, în afara oricăror prejudecăți înrobitoare. Idealurile revoluției au rămas vii, n-au pălit și nu pot, în astfel de suflute, să pălească. Faptul că biografia lor și-a împletit firul cu unii lituanian, apoi cu a unui gruzin, e un amănunt de loc neglijabil. Ideea frăției internaționaliste a depășit de mult sfera lozincii exterioare, descindând un fundament intim al existenței, convertindu-se în sentiment adine.

Cei trei Ozolin — trei generații de oameni sovietici — exprimă sugestiv izvorul și succesiunea în timp a tradițiilor revoluționare. Există între ei deosebiri de natură temperamentală. Există deosebiri în modul de a percepe realitatea inconjurătoare și în modul de a reacționa la diversele fapte și manifestări ale acesteia. Pe deasupra deosebirilor, ori poate că în virtutea lor (diferența de sensibilitate de la o generație la alta nu denotă și continuitatea?), domină un spirit de solidaritate afectivă, care nu ține numai de legăturile de rudenie, ci de unitatea de viziune proprie membrilor aceleiași familii spirituale. Atenția principală scriitorului i-a acordat lui Sasa, nepotul Elenei, fiul Irinei, lituanian, care de din copilărie, Sasa nu implinise doar nădejdele înaintașilor, ci aduce cu sine calități noi pe măsura noii epoci, în care acest tinăr de 20 de ani a crescut și s-a format. El condamnă cu hotărâre și cu îndrăzneală mediocritatea și impostura. Cândorea sa e activă și nu suportă necesitatea mălăiață. Traumele mamei și ale bunicii nu i-au atins direct, efectul prin rîcoșet a fost în primul rînd de ordin moral, stimulându-l însă năzuința și ambiția spre integralitate. Ambiția nu apare ostentativ și nu unilateralizează pe linie ascetică personajul. Ea se manifestă mai mult ca o strădănie perseverentă de a realiza, ca o tendință spre plenitudine, spre ideal. E într-insul o sete frenetică de adevăr, de puritate, și în impetuozitatea sa recunoaștem ecourile Marii revoluții, pe care se simte chemat să o opere și să o desfășurească. Printr-un al găsela simț va depista astfel contrafacerile, chiar când acestea vor purta veșminte onorabile, și argumentele sigure, absolut precise îi vor lipsi. Rezerva sa față de Cerepin, tatăl vitreg, la fel ca și neliniștea bunicii în prezua căsătoriei, semnaleză pericolul unor zone străine, de o structură inacceptabilă, opuse prin chiar natura lor mediului familiei Ozolin. Elementele opozitive se vor acumula, în pofida aparențelor pasnice, pînă la declanșarea inevitabilei crize. Cerepin nu poate opri. Privirea cercetătoare a lui Sasa îl tulbură, dar să pătrundă la originea atmosferei ostile nu e în stare. „Sînt inconștient de fanatic”, gîndește el, luîndu-se de sine drept măsură de apreciere universală. Fanatic sînt Sasa pentru că onestitatea, cinstea reprezintă condiții esențiale de viață, soția, mama soției, apoi inginerul-șef Sereabin, tehnolog pasionat, în stare să petreacă zile și nopți în șir aplicat asupra unui proiect de invenție, băteții din echipa cosmopolită de strungari. Toți împreună îl stîrnesc și-și produc frământări prin simpla lor prezență în jurul său. Cerepin nu aspira decît spre tihnă și spre „libertate”. În numele unei astfel de „libertăți” e evitat vreme îndelungată căsătoria, spre a se păstra la adăpost de orice constrîngeri exterioare. În numele „libertății”, își umilește soția, mîndru în secret că-și poate îngădui satisfacerea oricăror dorințe. Trece evident și prin momente de apatie. Sînt un ratat — recunoaște el — comparîndu-se cu Sereabin. Nimic de fapt nu i-a reușit. Prea a iubit confortul, serile calme, abandonînd din lenevie orice năzuință. Din impasul real al unor asemenea periodice recunoașteri însă de obicei biruitori: sînt un om simplu — își spune — un om obișnuit. Cerepin aruncă în spatele omului simplu, cîntînd o justificare filozofică, povara plătitudinii, a lipsei de orizont, a nimicniciei vulgare. Se autoluzionează, confundînd și identificînd valori, în fond ireconciliabile. Finalul sugerează o posibilă sancționare a mistificării. Va înțelege însă Cerepin esența sancțiunii sau va considera, jignit, că a ajuns tarășul victima unor fanatici? Ceea ce nu împieteză asupra sensului clarșal cărții. De un lirism cald, povestirea se cîstește ușor, cu plăcere.

AI SIMION

„Plec la facultate”, continuă un filon destul de fertil în activitatea de prozator a scriitorului Nicuță Tănase. Înapoiindu-se din actualitatea construcției socialiste, Nicuță Tănase întreprinde imagini pe care o contrare în unele din lucrările anterioare — („Derbedeli” și „Astăzi e ziua mea”) — surprinzînd o nouă ipostază a eroilor săi cel mai îndrăgii, un alt moment al drumului ascendent pe care aceștia îl parcurg.

Tinerii fără căpătii, „derbedeli” de altădată, tînui la periferia societății de vechia așezare a lucrurilor, își aflaseră, în mijlocul colectivului de muncitori, adevărată demnitate, mîndria de a munci și de a fi filozofii societății. Cele mai multe personaje din „Plec la facultate” au aceeași vîrstă, cu cea pe care o aveau Răduș sau Tudor Niculae, dar, acum, după trecerea a aproape cincisprezece ani, firul vieții lor se desfășoară pe cu totul alte coordonate și, în mod firesc, preocupările, aspirațiile lor se îndreaptă mereu mai departe, către teluri tot mai înalte și mai luminoase. În timp ce unul dintre eroii din povestirea „Astăzi e ziua mea” își exprima dorința de a deveni „intellectual” și făcea abia primii pași spre

cultură citind cărțile lui Makarenko, Dan Girjoabă, macarașu pe „Deric”, are în față o altă perspectivă: a fost recomandat de întreprindere pentru facultate, a dat examenul de admitere și a reușit. În calea realizării vișului său de a deveni inginer se mai află, însă, o piedică. Lidia, fata de care îl leagă o reciprocă afecțiune, devenind în cele din urmă soția sa, se opune plecării lui la facultate, pentru că nu-l înțelege dorința de a cunoaște cît mai multe, nu se poate ridică la înălțimea năzuințelor acestuia. Orizontul Lidiei este încă limitat la dragostea și la fericirea ei măruntă, egoistă, la „cartofii prăjiți” după cum îi spune Dan. Ceea ce el nu reușește să o facă a înțelege, reușește forța colectivului, opinia tovarășilor lor de muncă.

După cum ne indică și titlul, acesta este conflictul pe care Nicuță Tănase îl așază în centrul acțiunii, grupînd în jurul său celelalte episoade. Inercerea nu i-a reușit însă pe deplin, deoarece construcția cărții nu este întotdeauna suficient de încheată, lăsîndu-ne impresia că autorul nu a insistat suficient în această direcție.

Înlimin în paginile cărții numeroase personaje care ne retin atenția multă dintre ele fiind schitate cu o mînă sigură, uneori numai prin cele câteva replici pe care le rostesc. Urmărim cu interes drumul spre fericire al lui Miron și al „Pisicii”, cea mai bună sudoră de pe șantier, sau intensa frământare provocată în sufletul unui alt muncitor, poreclit Tarzan, de faptul că n-a fost pus în discuție pentru a fi primit în rîndul candidaților de partid, din cauza interpretării birocratice a unor probleme familiare; e își dovedește, însă, curajul și puternicul atașament față

de tovarășii săi de muncă, reparînd singur, la o mare înălțime, riscîndu-și chiar viața, o defecțiune la macara cea mare, „Deric-ul”.

Un loc important ocupă în desfășurarea acțiunii și confruntarea dintre cei doi șefi de brigadă, Alexandru Almășan și Tudor Romoșan. Amîndoi sînt buni muncitori, dar între ei există o mare deosebire pe plan moral. În timp ce Almășan își urmărește doar propriile interese, dorînd să fie întotdeauna primul, indiferent prin ce mijloace, Romoșan este un om sincer, integru, cu spirit de inițiativă, gata oricînd să vină în ajutorul tovarășilor săi. Cartea ar fi avut de câștigat dacă aceste confruntări i s-ar fi acordat o mai mare amploare, dacă cele două caractere ar fi fost mai puternic reliefate prin adîncirea introspecției psihologice.

Regăsim, în „Plec la facultate”, trăsături recunoscute ale stilului lui Nicuță Tănase: ironia și umorul, specific scriiturii sale, minuirea cu indeclinare a dialogului, folosirea unui limbaj autentic. Din acest punct de vedere, Dan Girjoabă, Almășan și Miron sînt buni muncitori, dar între ei există o mare deosebire pe plan moral. În timp ce Almășan își urmărește doar propriile interese, dorînd să fie întotdeauna primul, indiferent prin ce mijloace, Romoșan este un om sincer, integru, cu spirit de inițiativă, gata oricînd să vină în ajutorul tovarășilor săi. Cartea ar fi avut de câștigat dacă aceste confruntări i s-ar fi acordat o mai mare amploare, dacă cele două caractere ar fi fost mai puternic reliefate prin adîncirea introspecției psihologice.

Noua carte a lui Nicuță Tănase, destul de prezintă scderile menționate, constituie, însă, o lectură plăcută, atrăgătoare, aducînd în fața cititorului imagini din viața tinerilor zilelor noastre și urmărind, destul de interesant, evoluția acestor personaje.

SORIN MOVILEANU

IOANA PAULIAN

cronica literară

Ca-notdeauna, și-n actualul volum de versuri, „Cu faruri aprinse”, registrului liric al lui Mihai Beniuc nu-i lipsesc notele fundamentale din gama bogată a sufletului omenesc. E în el gingășie și suavitate adolescențină; e pornire năvalnică spre sușiri care merg pînă la stele; e energie propagată-n lanț a „poetului haiduc”; e omenia ce se dăruie generos ca fructele mărilor de lingă drum; e bucuria vieții noi implințitoare de visuri; e nostalgia dulce a liniștii și dialogul dramatic cu timpul ireversibil; e meditația gravă asupra sorții, vieții și morții; e, în sfîrșit, un suflet contemporan variat și complex, aflat într-o ameliore dinamică lucidă, cum cred că vrea să sugereze și titlul, evident simbolic, al volumului. De aceea mi se pare că, oricît de cuprînzătoare ar fi definițiile critice, poezia beniuiană din ultima vreme nu poate fi redusă la o singură formulă. Permanența unor te-

Azi pot să fiu o frunză-ntr-un desis
Doind domol cu altele-mpreună,
Cînd către lume pasul în suș
Cu steagu-n mînă muncitorii-1 sunș

Poezia lui Beniuc e un fel de seismograf al mișcărilor complexe și profunde ale omului contemporan. Ea înregistrează stările de liniște și de perfect echilibru, dar și de frează interior care-l zgudue din adîncuri, în involburări romantice, lăsîndu-l, în răstimpuri, tihna meditației clasice, sobre, lucide, înfîntată în versuri cu o înaltă semnificație etică și filozofică, precum: *Tovarășul De ce, Totuși, Dărnice, Drumurile etc.*

Aplecare spre o poezie înrudită cu glosa și mai mult cu fabula, preocupată să infățișeze comportamente etice fundamentale, nu moralizator-didacticist, ci dialectic, mi se pare a fi una din dimensiunile noi care brăzdează universul liric beniuian. Beniuc inovează în interiorul acestui gen străvechi de poezie, în sensul că o serie de probleme de conștiință se intruchipează parcă în ființe palpabile care se implinesc plastic pe fundalul unei construcții dramatice. „Tovarășul De ce” — rațuna lucidă, conștiința răscolitoare, autocontrolul sever care tînde să cenzureze visarea și patima,

într-o armonie, e o formă a frumuseții concretizată în Venus ca simbol al omului feminin:

Dar Visătorul se frecă la ochi,
Și zise vesel: Este Venus, zee,
Ea, mai ascunde de orișice, femece
Ce nu-și ascunde tainele sub rochi.

Si-ntr-adevăr, mult prea frumoasa zîm
În fața porții se-aseză pe-o rîmă
Ca numai trupul ei să se zărească.

Și parcă dintr-un codru aurora
Vestea uimită cete că e ora
Să-nceapă fericirea pămîntescă.

Poezia lui Beniuc dispune, și în acest volum, de o vitalitate proteică a sentimentelor, capabilă să dea o mare varietate emoțiilor exprimate și încrustate, aproape fără excepție, cu nuanțe filozofice. Versurile lui Beniuc se afirmă și aici înzestrate cu un umitor potențial de vigoare. Sentimentele din poezia sa se află parcă în stare de ebuliție și se afirmă permanent cu o prospețime cuceritoare. Nu se simte niciodată un efort de distilare cu strictețe a stărilor sufletești în formele lor pure: candoarea se întreprinde cu minia, nostalgia cu elanul spre viitor, dragostea se învecinează cu ura. E un amestec firesc de forme subtile și naturale, ușor sesizabile și în lexicul poetului, uneori pur direct din graiul de baștină, alte dăți imprumutat mitologiei ori științelor moderne. Limbajul poetic al lui Beniuc e, astfel, ca un must care fierbe și nu ca un vin decantat. Vreau să spun că e încă tînăr și proaspăt, de loc academatizat, în stare de noi surprize. Poetul preferă să spună ceva cu adevărat nou, adine și omeneș, chiar dacă imaginea, în înțelesul de tropi, nu se rotunjește perfect. Și trebuie spus că înlimin în volum asemenea imagini lipsite de perfecțiune, alături de unele exprimate cam dure, cum sînt, de pildă, cele din poezia „Birocrații”:

Niște pădăchi mai frunțași,
Căci ieșeau mereu în frunte,
Hotărîră, mari și grași,
Pe ciobanul să-l înfrunte
Care, nespălîndu-și chica,
Le-a lăsat-o adăpost,
Și i-au zis: „Om de nimica,
Tu, cioban timp și prost,
Cît ne mai oprești din supt
Cu frîmțintu-ți ne-nterupt?”

Sînt, firește, niște fire de iarbă uscată, rătăcite într-o splendidă grădină. Prospețimea limbajului poetic constituie o trăsătură constantă a liricii lui Mihai Beniuc: *De miș sușei din țîță, ticul vorbeii, / Cu lingura-1 sorbiți din acru ciobrei, / L-am auzit în horn țîțit de vînt, / L-am prins sfînd cu urechea la pămînt, / Și mi-l oftău doind mama și tata. Ea însoțește și în volumul „Cu faruri aprinse”*

I. D. BĂLAN

MIHAI BENIUC CU FARURI APRINSE

me în universul său liric e o trăsătură, desigur, definitorie, dar nu e unica. Ea nu poate fi luată ca o dominantă statornică și exclusivă a creației sale, fie și numai pentru faptul că, atacînd aparent aceleași teme, Beniuc e totuși mereu altul. Preocupări altădată disparate, fără o interdependență vizibilă, reapar acum într-o unitate dialectică armonioasă și nuanțată, care dă noi valențe lirice creației sale, definind ipostaze poetice cu totul inedite. Motivul „mărilor de lingă drum”, de pildă, se îmbogățește cu noi sensuri în poezia „Eu lingă mărilor meu”. După prima strofă care descinde direct din „Mărilor de lingă drum”:

Eu lingă mărilor meu de lingă drum,
N-am cugetat să stau vreedată paznic,
Să fie așa, ca pîrvea și-acum,
Subt el să aibe-alții vesel praznic

poetul altoiește în trunchiul pomului simbolic, alte lăstare, crescute înainte pe alte rădăcini tematice: ideea egalității tuturor trucidătorilor, apartenența structurală a poetului la acțiunile istorice ale poporului, dorința de a se identifica organic cu acesta:

Dar gata sînt oricînd, ca om de rînd,
Să mă retrag și să dispar, în gloată,
Căci nu-i în lumea asta loc mai sfînt
Ca înima mulțimilor, curată.

De-acolo răsărit ca ghiocel
Pe cînd aveam deasupra nea cu sînge,
Și spic de mîi fdecu cu virf de-oțel
Fu pentru lumea ce-aveam cum plîngue.

Așadar, motivul cunoscut e aici numai un punct de pornire, căci ideea poetică și metafora generală evoluează pe coordonate inedite, implinind o altă imagine a poetului, exprimînd un nou raport între el și popor, asemănător cu o „frunză-ntr-un desis”. Poetul vates, poetul tribun din alte poezii lasă decî locul unui poet de tip folcloric, unui cîntăreț care se vrea asemenea celui anonim:

Stingherit puțin de indoială, poetul pare hotărît să urmeze „legea minții” — cum ar zice Agribiceanu — înfrîngîndu-și patimile omenești, țîntînd numai spre înalțuri:

Nu, n-am să mă las tirat de patimi,
Cu trunchiul de pe coaste rupt de ape;
Voi merge numa-n sus către izvoare,
Ca păstrăvul sîrînd înalte praguri.

Dar indoiala, omenească frământare — care încă de la începuturi „bătea icuri” în sufletul poetului — îl privește zămbitor, sporind elementul liric al poeziei. Pe aceeași structură dramatică este realizată și admirabila suită de sonete intitulată „Eternul feminin” în care poetul definește, de fapt, algoritmic, ipostazele vieții în fața conoșterii. Stările diferite ale spiritului uman sînt materializate în *Ințeleptul, Prostul, Visătorul, Piaza-rea, Spaima, Tăcerea*. Eternul feminin — cum sugerează și motto-ul imprumutat din Goethe — ne duce spre înălțimi. Femeia, în acest ciclu al lui Beniuc, ca și la Dante altădată, e simbolul adevărului intruchipat

Gilceava armoniei

Desprindem, la împlinire, din
schiza Presto de Teofil Busceanu
(Tribuna, 24 sept. 1964) următoarele:
„Brusc, din gilceava sunetelor se
desprindea un tril, se abînta ca o
privighetoare în înălțimi și se frîn-
gea tot altă de bruscă în zăpezile in-
strumentelor”; se suprapuneau ală-
murile, fraze mistuoase, de pară-
că, evocau comenziile generalilor,
aliniera, pe un pisc, în inserare”,
și deodată, instrumentele, care în
singurătatea și îngîndurarea lor izo-
lată nu putuseră decât să imite gil-
ceava unei piețe, se uniră într-o ar-
monie unică.”

Sîntem încîntați să descoperim ca
privighetoarea și-a schimbat apiti-
tudinile, preferînd acum zborul „în
înălțimi”, și nici nu ne trece prin
cap să credem că este confundată cu
ciocirila. În sfîrșit, ea s-a autode-
pășit. Ceea ce presupune că s-a rupt
de vechile ei țipare, datorită unui
sustînut efort muscular. De acest lu-
crî credem că ar trebui să tîna se-
ama și noile manuale de Naturale
pentru clasele inferioare, medii și
superioare.

De asemeni Geografia acestor cla-
se trebuie să tîna cont de clarifica-
rea problemei piscului. El s-a schim-
bat la față, a devenit un fel de plat-
formă uriașă, probabil, (sau de ce nu
chiar o cîmpie?) din moment ce la
„comenzile generalilor” se poate face
„aliniera” „pe un pisc”. E drept că
numai „în inserare” e posibil așa
cerc, dar, în sfîrșit, merge.

Schiza e realizată, în întregime, la
nivelul fragmentelor citate, ceea ce
presupune că toate cuvintele — „din
gilceava” lor, — s-au unit „într-o
armonie unică”.

C. VASILE

AT TU IN MII DI I

„dintele, preferînd acum zborul „în
înălțimi”, și nici nu ne trece prin
cap să credem că este confundată cu
ciocirila. În sfîrșit, ea s-a autode-
pășit. Ceea ce presupune că s-a rupt
de vechile ei țipare, datorită unui
sustînut efort muscular. De acest lu-
crî credem că ar trebui să tîna se-
ama și noile manuale de Naturale
pentru clasele inferioare, medii și
superioare.

De asemeni Geografia acestor cla-
se trebuie să tîna cont de clarifica-
rea problemei piscului. El s-a schim-
bat la față, a devenit un fel de plat-
formă uriașă, probabil, (sau de ce nu
chiar o cîmpie?) din moment ce la
„comenzile generalilor” se poate face
„aliniera” „pe un pisc”. E drept că
numai „în inserare” e posibil așa
cerc, dar, în sfîrșit, merge.

Schiza e realizată, în întregime, la
nivelul fragmentelor citate, ceea ce
presupune că toate cuvintele — „din
gilceava” lor, — s-au unit „într-o
armonie unică”.

C. VASILE

Iubire imensă

într-o șaradă
de Gellu Naum

Prin fiecare perete cîrculau două
tăcări
și eu înșeam să mă ascult
cu două guri vorbeam și mă ascultam
singur
cu cite două urechi pe fiecare parte a
feței
Si era o iubire
în timp ce peste cubul ei abia vizibil
în fiecare dimineață răsăreau doi soți
(vezi Gazeta Literară de joi 22 oct. a.c.)

Versuri remarcabile

Remarcăm și noi, ca și Gazeta Lite-
rară, că o izbită pagină de poezie
semnează în penultimul număr al
Tribunei talentatul poet tânăr Mirou
Scroboete, marcînd o evoluție sen-
sibilă față de volumul de debut
bine primit de critică și cititori.
Poeziile „Fuga”, „Dor”, „Voroneț”,
„Romanșă”, „Bătrîna”, „Teletle”, se
împun prin densitatea sentimente-
lor, prin plasticitatea proaspătă a
imaginilor, printr-un lirism sobru și
printr-o expresie stilistică rafinată.

Se pare, însă, că rafinamentul
lingvistic e pe alocuri excesiv, ex-
presia devenind din concentrată,
absconă.

Mistere contemporane

S-ar putea ca pagina VII-a a
revistei Contemporanul să aibă o
rigorose două pînă la cele mai mici
note „științifice” — obligate care ar
trebuie să, deși și din faptul că la
această pagină colaborează fel de
seamă cele științifice românești aca-
demici, membrii corespondenți ai
Academiei R.P.R. și. Totuși, din-
tr-unstraniu exces de zel, prima
notă a rubricii intitulată „Centenar”
(Contemporanul nr. 42 din 16 oct.
1964) conține o „hadvertență”:
„ni se spune anume că în anul
1921 a luat ființă „sub președinția
lui Nicolae Petrascu (viitorul pictor)
— sic — asociația studentescă Tine-
rimea Nouă”. Toate sînt perfecte, în
afară de faptul că viitorul pictor
Nicolae Petrascu nu este cunoscut
și înregistrat de nici o istorie a ar-
telor.

Nu care cumva o ti vorba de fra-
tele mai mic al lui, Gheorghe Pe-
trascu (1842-1949), tecucean de ori-
gină și — ca să fim perfect științifi-
ci — fiu al lui Costache Petronici
Ruscuciu și al Henel Bîta, care în
1921 (anul fondării asociației Tine-
rimea Nouă) nu era un oarecare
„viitor pictor”, ci devenise un artist
plastic desăvîrșit, ale cărui tablouri
figurau nu numai prin muzeele din
tara, dar și în cele din străinătate
(la Muzeul din Vitre, de pildă), care
acea să fie lădat în două rînduri
de mare critică și istorie de artă
Lionello Venturi și să ajungă lau-
reat al „Premiului Național”, aca-
demician etc.

Dar atunci cine să fie eroc cel
care în anul 1921 nu era decât un
„viitor pictor”? Sîntem convinși
că redactorii de la pagina de artă
plastică a Contemporanului ne vor
spulbera nedumerire.

BARBU BREZIANU

POETI ȘI PROZATORI

TOMA GEORGE MAIORESCU

Poezia lui Toma George Maiorescu poartă de la niște impera-
tive sociale majore, este ancorată în contemporaneitatea imed-
diată ale cărei probleme le dezbate cu un acut simț al răspunderii
cetățenești.

Aceste coordonate sîrîbat poezia sa încă din placheta de debut
Lăspezi pe un veac apus. Ele se fac simțite și în *Intoarcerea în
patrie*, un poem care conține în germene toate calitățile și defec-
tele devenite mai evidente în volumele următoare. Florul etic
autentic, vibrația patetică a unor sentimente generoase, (dragos-
tea de patrie, simțămîntul adînc care-l leagă de tovarășii și de
locul său de muncă, prietenia cu colegii săi de toată naționalita-
țile), se realizează în unele versuri notabile, deși nu originale
(*Cîntarea pămînturilor. Pămînt natal, Scrisoare*); dar, în afară
de stîngăciile unui debut prematur, volumul suferă din cauza
discursivității prolixă, a locurilor comune, care mincează și ur-
mătoarea carte de versuri a autorului, *Ritmuri contemporane*.
Poetul îi lipsește documntată o virtute esențială: concentrarea
expresiei. Versurile sale albe, alcătuite din lungi perioade succesive,
nu se mențin prin metafore sau asociații relevante, prin
formulări sintactice inedite, ci numai prin patosul sentimentului;
cînd tensiunea acestuia scade, poezia sa devine o lungă înșiruire
de declarații generale, de imagini comune, nepotențate liric:

MAJTÉNYI ERIK

Chiar dacă în decursul evoluției sale de peste un deceniu
și jumătate, poezia lui Majtenyi și-a modificat unele trăsă-
turi, nu este greu să descoperim coordonatele ei permanente.
Dar pentru a ajunge aici să pornim de la unele constatări cu
caracter mai general. Lirica lui Majtenyi este definită de aproape
toți criticii săi drept „o chemare din goarnă” și chiar autorul in-
suși își consideră cîntecul „sunet de goarnă la atac”.

De atunci începe av zăcut lumina tiparului numeroase volume
ale poetului. În tot acest timp, versul lui Majtenyi a răsunat ca o
chemare la realizarea telurilor celor mai nobile ale omenirii. Toc-
mai această trăsătură imprimă unitate opere sale, în care critica
distinge totuși două perioade, cu caracteristici deosebite. Se afirmă
astfel că în prima etapă a creației, poetul, în cele mai reușite
poezii, a știut să vorbească despre problemele colectivității ca des-
pre problemele majore ale poporului nostru și ale omenirii, ca des-
pre problemele sale cele mai intime: în cog de-a doua etapă, care
ar începe cu volumul *Rămas bun de la ode*, poetul preferă să pună
pe primul plan sentimentele sale personale, ridicîndu-le însă la
semnificația marilor probleme sociale. Această perioadă are,
fără îndoială, un temel real, totuși ea nu infirmă constatarea că
poezia lui Majtenyi urmează calea bine conturată a liricii mili-
tante, a liricii care niciodată nu se pierde în rătăcirii sterile, sau
în căutări gratuite.

Deși în toate poeziile sale sînt de aceeași factură, totuși, în pri-
mului an, nota dominantă a liricii lui Majtenyi poate fi caracte-
rizată printr-un citat din poezia *Thorete*: „Nu mai eram rînie,
plumb — / creacă lanul sfînt și scump! / Nu eram bombe și ră-
păie. — doar secură-n lemn să tîie! / Numenea să nu ne-n-
trunte! / Peste rîie să-ntîndem pînte!” Chiar dacă aceste strofe
ni se par amenințate de verbalism, atunci cînd ele au văzut prima

MÉLIUSZ JÓZSEF

De la bun început trebuie să remarcăm că ultimul volum de
versuri al lui Méliusz József, *Convorbire pe chei*, constituie o sin-
teză revelatoare pentru creația interesantă a acestui autor. Poezia
lui Méliusz constituie un fenomen aparte în lirica noastră de
limbă maghiară. Ea trebuie percepută parcă de la distanță, autorul
scotînd mai ales pe un efect de ansamblu. Din acest motiv, vă-
zute de aproape, unele părți ale poemelor sale par adeseori insufi-
cient cizelate, brutale. Autorul urmărește ca prin reproducerea lim-
bajului curent, prin renunțarea, parcă, la toate celelalte mijloace
ale poeziei, să scoată la iveală poezia intrinsecă a lucrurilor.

Bazată aproape în mod exclusiv pe acest procedeu, creația sa
se află uneori într-o situație dezavantajoasă, creată de faptul că
nu toți cititorii „gustă” acest fel de poezie. Dar, în același timp,
este limpede că accesibilitatea poeziilor sale nu constituie nicăieri
un obstacol în înțelegerea conținutului de idei. Caracterul demo-
cratic al acestei lirici, adresată direct muncitorului, acordă versu-
rilor o rezonanță gravă, adesea turburătoare:

La insurecția din 23 August în Capitală împărșit Arme, revol-
vere, mitraliere, cartușe. / A organizat primul detașament al insu-
recției populare. / Primul asalt de el a fost condus, / O grenadă
germană l-a sfîșiat în bucăți, / Dar s-a ridicat / Și a mers mai de-
parte în marș. / Mitraliera-i dogora în mînd... / Tovarășul anonim!
Aicea e cu noi / EL unitatea / Partidului o apară. / El construiește în
rînd / Cu glorioșii constructori. / Ne vorbește, / Ne învață. / Și noi

FLORIN MUGUR

Poetul, care debutează cu un poem epic discursiv, depășește
faza predilectiei pentru discurs („Romantism”), adoptînd, în cele
din urmă (includem aici pe lîngă „Visele de dimineață” și „Serile
din sectorul nord”, pentru că acestea e, vizibil, cartea unui poet
amator de „curiozități științifice”) formula „instantaneelor li-
ricice”. Momentele epice devin la el simboluri ale dirigenției și aspi-
rațiilor comuniste („Pașii”) sau ale luptei eroice aureolate de mare
modestie („Luptătoarea”). Versurile își extrag lirismul dintr-o
atîmă discretă afectivă, poetul vîndînd, acum în urmă, neîncre-
dere în gestul larg, de efect.

Romantismul acesta nu este unul epocic (pentru care poetul
nici n-are vocație), ci unul de factura intimă, adică relevînd din
interior datele spirituale ale unei biografii. Poezia lui stă sub sem-
nul purității și al candorii, dar într-un fel deosebit decît, să zi-
cem, la Nichita Stănescu.

Poetului care în adolescență făcea clogii fierbinți încrederea și
prieteniei bărbătești și e acum specifică „temperanța” gestului, ex-
primînd de fapt același gust al romanticului pentru durități băr-
bătești. Considerate însă de la altă altitudine spirituală, clau-
rurile acestea trec din discurs în măturisire discretă, în confesie
usor vîlăuită („Tîi minte cît de tîneri eram, / cu mîi treacă, / cu bu-
zele întredeschise, / cu buzele albe de ger, cu palmele / subțiri ca
umbra frunzelor / — și mîine / cum la tribuna tîrniș ridicam / cu
voioșie pumnul sting — și cum / ne-nfășuram în fumul fabricilor
ca într-o țargă mantie romantică...”). Mugur descoperă, într-o rea-

„Ochii mei au astăzi / puterea tuturor lentilelor și telescopelor
lumii. Ei văd astăzi trecînd, vînd uluitor, / prin tractoria
tîmpului, / trenuri aeriene / oprindu-se prin gările interplaneta-
re”. (Oda cosmică). Versurile sale aduc multe cuvinte rare și sonore
aksakal, genala, dudar, taulanji) explicate în subsof. (*Intoarcerea
în patrie*). Al deiecit (un tic mai degrabă) care a suscitît parodii
și multe glume, e folosirea fără nici un rost a cuvîntelor scrise cu
majuscule, procedeu care devine comic dacă din întîmplare versu-
rile sînt lipsite de duh: „In zorii acestia m-au trezîr / scoatete de
dragoste ale hulaților, / Se ridică odoanele magazinelor. PINE.
Pînă în mîine / Meru în mîine” (*Retrospectivă în țară*).

Deși suferînd în mare parte de aceeași diluare a expresiei,
volumul *Ochii Danieliei* este superior celorlalte precedente printr-o
organizare mai strînsă a ideii poetice și ne oferă pentru prima
oară prilejul de a releva imagini concrete izbutite de pildă cele

oară lumina tiparului, au avut totuși darul să transmită ceva din
ecianul acelor ani, din entuziasmul de masă care a cuprins țara
noastră.

Un patos veritabil, o ținută publicistică înaltă — în sensul bun
al cuvîntului — domină poeziile lui Majtenyi, care, identificîndu-
se cu masele muncitoare confuze de partid, a reușit să ne trans-
mită unele din temele majore ale zilei. Adeverat că nu toate poe-
ziile au o tensiune înaltă; deseori poetul n-a depășit tonul decla-
matoriu, generalității verificate. În asemenea cazuri, o anumită
vehemență verbală se însoțește în versurile sale cu frazeologia
tipătoare, ceea ce desigur nu putea înlocui sentimentele izvorite
din adîncul sufletului, gîndurile născute din frămîntări zgudu-
toare. Poetul, care a fost unul din pionierii temelor majore în li-
rica maghiară din țara noastră, nu seziase încă în acei ani, că
gama acestei tematice este mult mai largă.

Dar chiar în creația acestor ani putem remarca unele particu-
larități care vor caracteriza ultimele sale volume. Poezii de largă
respirație, ca *O chestiune personală* sau *Poezia febrei reprezentînd
acei filon liric care, ulterior, se va amplifica în creația sa. Fără
a renunța la nici o cucerire obținută în abordarea tematicii coti-
denescă, poetul și-a îmbogățit în ultimii ani tematica. El se apro-
pie cu succes de temele care dezvăluie viața psihică a oamenilor,*

trei mici pastelui intitulate *Iarna în Carpați* care atesta o sen-
sibilitate proprie, și mai ales, puțină de a se concentra: „Amir-
gul, iată, are un ochi însingurat, / cu fumuri mari și roșii el tre-
mură pe creste / și ultimele raze se culcă triste peste covorul
de alb și de poveste. / Amurgul, iată, are un ochi însingurat, / *Iarna
în Carpați: Inserare*). Poemul anti-războinic *Ochii Danieliei*, care
dă titlul volumului, rămîne însă tributur aceleiași expresii
pedestre, nepoetică, cu toată frumusețea intenției: „Dar au fost
dăscocite, fetița mea, arme de ucideri / ce întunecă toate arse-
nalele / adunate laolaltă în depozitele istoriei umane”. Temele
sale predilecte reflectă cele mai importante probleme sociale
și politice ale epocii noastre și-l prilejuiesc frecvente luări de po-
ziție, colorate afectiv de sentimentul participării la evenimentele și
integrării în suvoitul uman, de destinele cărui se simte responsa-
bil împreună cu toți ceilalți; lirica sa implică o atitudine ho-
tară de condamnare a dusmanilor umanității noi, socialiste.

Toma George Maiorescu este și autorul a două interesante
volume de proză, unul de reportaje (*Căldorie prin vreme*) și
altul de interviuri, culese în U.R.S.S. (*Unde se întorc cosmonauții*).

Mircea ANGHELESCU

SCRIERI:
Lăspezi pe un veac apus (1947); *Intoarcerea în patrie* (1955); *14
istorie prin vreme* (1958); *Ritmuri contemporane* (1960); *Unde se întor
cosmonauții* (1962); *Ochii Danieliei* (1965).

SCRIERI DESPRE:
D. Solomon, *Gazeta Literară* (1955); V. Bîrlădeanu, *Contemporanul*
(1937, 25 ian.); I. D. Bălan; *Luccefarul* (1960, 1 mai); Al. Căpraru, *Tribun*
(1960, 5 mai); D. Micu, *Contemporanul*, (1960, 4 aprilie); D. Săvârnu, *Gazet*
Literară (1960, 12 mai); D. Solomon, *Știința*, (1962, 3 iul.); M. Sorescu,
Gazeta Literară, (1962, 25 iul.); V. Bîrlădeanu, *Proză Noastră*, (1962, nr. 11);
G. Munteanu, *Contemporanul*, (1963, 14 iunie); C. Poenaru, *Știință*
(1963, 16 iulie); G. Munteanu, *Știința tinereții*, (1965, august 4); M. Bucu
Luccefarul, (1965, 25 iunie).

dictionar

reușite să exploreze mai deplin propria sa experiență sufletescă.
În evoluția sa remarcăm în continuu sunetul „gourel la atac”,
însă mereu însoțit de o melodie mai mlădioasă, cu rezonanțe ma-
fine. Prin versurile sale, Majtenyi însuși făcîndu-l dorul de viață, de ac-
tivate, de trăire deplină a vieții, deoarece abordînd temele perso-
nale ale individului, exprimînd simțămîntele și gîndurile celor
mai tainice colțuri ale sufletului și minții omenesci, poetul face
sensibilă marea suflare a miscărilor sociale, a luptei populare pen-
tru socialism. În volumele *Rămas bun de la ode*, *Se înmulțesc ste-
lele noastre*, *Chemare*, *Mesaj de drum*, glasul sau, eliberat de mu-
tațiile frecvente ale perioadei de adolescență lirică, își fixează tim-
brul, devine mai profund și mai amonios.

În ultimii ani, Majtenyi Erik scrie mai puțin (dar putea să ne
bucure cu mai multe creații) dar până sa trădează acum siguranța
poetului matur, ceea ce se manifestă atît în claritatea ideilor, cît
și în cunoașterea aprofundată a sufletului uman, atît în cizelarea
formei, cît și în varietatea modalităților poetice abordate.

La popularitatea meritată a poeziei sale au contribuit și poe-
ziile scrise pentru copii. O altă sursă a popularității sale o consti-
tuie activitatea sa prodigioasă de traducător. A publicat volume de
tălmăcirii din Vlahuță, Maria Banuș, Eugen Jelebanu și este unul
din traducătorii sîrguincioși care au făcut ca lirica românească, de
la Eminescu pînă la poezii din generația cea mai tînără, să ajungă
pe masa cititorului maghiar, într-o traducere de ținută artistică.

Kovács JÁNOS

SCRIERI:
În limba română: Majtenyi Erik: versuri alese. E.S.P.L.A., 1955, traduc-
cere de H. Gramescu.

În limba maghiară: *Ek felhenge* — Versuri, 1932; *Ursegen*, Versuri,
1933; *Ékközben*, Versuri, 1935; *Ércu az égakól*, Versuri, 1937; *Füvészek*,
Poezii pentru copii, 1937; *Versesek*, Versuri, 1950; *Csillagoknak írott szövegek*,
Versuri, 1950; *Pirkadattól Virradattól*, Versuri, 1962; *Utolsó, Versuri*,
1962.

SCRIERI DESPRE:
Szász János: *Személyes ügy* (O chestiune personală) Utunk 1953; Szendrői
Ferenc: *Ígaz Szó* 1954 III; I. Valentin: *Stanza* 1956 V; Gallai Zoltán:
Ígaz Szó 1957, VIII; *Ínoshazay György*, Utunk 1957 34; Kacsir Mária: *Élőre*
1959 — 3713; Nagy Pál: *Ígaz Szó* 1960 — V.

de istorie literară

bătălia / Se construiește lumea, lumea noastră. (În românește de
Emil Giurgiuca).

Simțim parcă suflul operelor lui Malakovski, József
Attila, Beket, Brecht. Astfel, cînd și lirismul gîndurilor este
incalzit de sentimente personale puternice, se nasc versuri ca acele-
lea din *Elegia în două părți*, poate cea mai importantă creație de
pînă acum a poetului, sau *Scara la Danube*, *Convorbire pe chei*.
Un exemplu grăitor al poeziei „ciclice” a lui Méliusz este *Oda 1961*,
în care autorul reușește să dea versurilor sale o grație puternică,
menită să-l cucerască pe cititor prin caracterul ei exploziv în
final. Succese incontestabile constituie, de asemenea, *Cîntă Orfeu
meu negru* și *Scara lui Iacob*, care cuprind, într-o complexă vi-
ziune, tradiția de luptă muncitorească. Aceste versuri sînt pline
de temperament, de dezinvolțură tinerească, constituind adevărate
omagi aduse idealurilor noastre.

Versurile lui Méliusz au apărut în repetate rînduri în presa
de stînga din perioada dintre cele două războaie mondiale, nu
numai în țară, dar și în străinătate. Multe dintre ele au fost tra-
duse în limba română.

Poetul desfășoară și o bogată activitate de eseist. De asemenea,
în traducerea sa a apărut recent, în limba maghiară, un volum cu-
prinzînd „Cinci comedii românești”.

Lászlóffy ALADÁR

SCRIERI:
Cîntec despre anul 1457. *Cronica în versuri*, 1943; (în românește de
F. Pacurararu, 1944; împreună cu lumea, 1951, 1956/1957; Cit cuprind în orb
1960 din românește de Emil Giurgiuca și Traicu Bourveau, în 1962) *Convorbire
pe chei*, 1963.

SCRIERI DESPRE:
— Mihai Gația — prefața la volumul: „Cit cuprînzii cu ochii” 1957;
Rodor Pál — Utunk 1938, ianuarie; Csehi Gyula — Utunk 1962, martie;
Mehes György — Utunk 1932, ianuarie; Szász János — *Élőre* 1963, august;
Lászlóffy Aladár — Utunk 1964, martie; Szilagy Domokos — Utunk 1964,
iulie.

contemporană

tul plîpînd al ploii. Impresia de aerian, feeric (medii ale candorilor)
creată cu tot dinadinsul, e sugestivă. Depărtarea e prezență dus-
mănoasă („Nu-mi mai atingi nici fruntea, cu degetele străvezii”),
care pune „între noi” largi teritorii desarte și sufletul este greu
și tinjeste dureros după „sufletul simplu al privighetoarei”.

Scotînd bune efecte din trînzarea materialului la modul feeric
(e aici și o intenție de ridicare a cotidianului în mit), el nu e scutit
însă de eșecuri. Consecvența voinței de stil îl duce la asociații for-
tate, și nu o imagine sau alta, dar poezii întregi sînt lipsite de
singe, altele discutate, pentru că „feerizează” nepotrivit, îndicînd
limitele manierei.

Aflat într-un proces de autodepășire, poetul cîntă un erou liric
legit din eroa candorilor. E o ipostază căreia Florin Mugur îi atri-
buie „un romantism în haine de lucru” (scotit mai profund). El
e vizibil mai cu seamă într-un portret de oțel, dar și în tonul
mai robust al altor poeme, cu ecouri buibuitoare și vîietul „dră-
cesc” al căderilor de stele („Drum”). Maturitatea viziunii dintr-un
bun poem despre colectivizarea („Cîștiguri de timp”), unde fanta-
zie plutește într-un aer solemn, apăsător de răspunderi, îndrepta-
tește o evoluție interesantă.

C. STĂNESCU

SCRIERI:
Cîntecul lui Philipp Müller — 1952; *Romantism — 1956*; *Casa cu ferestre
argintii* — 1959; *Visele de dimineață*, 1961; *Serile din sectorul nord* — 1964.

SCRIERI DESPRE:
G. Călinescu: *Contemporanul*, nr. 11, 1962; Liviu Călin,
Gazeta Literară nr. 12, 1962; M. Petroveanu, *Viața românească*,
nr. 4, 1962; Mircea Tomic, *Știința* nr. 2, 1962; N. Ciobanu,
Știința tinereții nr. 2, 1962; N. Drăgoș, *Știința tinereții*
mai 1964; C. Leu, *Luccefarul*, februarie 1964.

Accente preeminesciene în poezia unioniștilor

În zilele de la mijlocul lunii acestuia, în capitala țării noastre s-a desfășurat, într-un cadru larg și solemn, sărbătorirea unui secol de întemeierea în forme administrative desăvârșite a Universității din București...
Prof. dr. G. C. NICOLESCU

Fenomenul Eminescu e atit de grandios în complexitatea lui încit — oricit de bine l-am cunoaște astăzi, și studiile și articolele publicate cu ocazia sărbătorii memoriei sale în anul acesta nu dovedesc-o din plin — în fresca istorică pe potiră mării lui mare și încă loc pentru adausuri și împliniri de amănunte.

Astfel, în ceea ce privește profundele lui legături cu tradiția noastră literară, realitatea a fost lămurită încă de mult, prin cercetările unor spirite clarvăzătoare în istoriografia noastră G. Ibrăileanu a înfățișat punctele de plecare ale poeziei eminesciene în opera marilor săi imediatiori săi predecesori: Eliade, Alecsandri, Bolintineanu. G. Călinescu a indicat evidentele filii ale epicii cu caracter istoric a lui Eminescu în răscolirea lui G. Asachi. De altfel G. Călinescu a formulat sintetic, cu cea mai mare claritate, raportul dintre Eminescu și predecesorii săi, în capitolul pe care i-l a închinat în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*: „Credința de pînă mai deunăci că Eminescu e un meteor, țesut din neant ca un miez de țără nici o legătură cu trecutul, se vedește falsă. Eminescu e cel mai tradițional poet, absorbind toate elementele, și cele mai mărunte, ale literaturii precedente”.

În acest sens, cercetarea operii poetilor minori ai epocii în care s-a format, mai poate aduce detalii care să întreprindă cunoașterea fondului tradițional de la care a pornit Eminescu. Realitatea se cunoaște și aici în mare, și G. Dobrogeanu-Gherea a indicat de mult legătura dintre „deceptionismul” eminescian și atmosfera sumbră a poeziei din epocă, în care s-a format poetul: aceea a lui N. Nicolescu. Al. Depărtăteanu s-a aplecat sint însă mai mult contemporani ai adolescenței poetului Rădăciunile istorice ale deceptionismului eminescian apar, însă, mai clare și mai întemeiate faptele, dacă cercetăm literatura anilor care au urmat imediat Unirii Principatelor, anii domniei lui Al. I. Cuza mai bine zis Parcurgerea literaturii uitate în paginile periodiceelor vremii aduce amănunte revelatoare în acest sens.

De actul Unirii se legasoră mari și îndreptățile speranțe de țărîmul socialist. Unirea fusese un luptător entuziasmat, exponenți ai maselor populare, care vedeau în alipirea țării surori nu numai un act de dreptate și de împlinire națională, dar și o continuare a revoluției de la 1848. Deoarece mizeriile, și în doborînd marea boierime, se situase pe poziții dușmănoase Unirii, se nădăjduia că — odată aceasta realizată — va aduce la suprafața politică „oameni noi”, din afara clasei conducătoare a feudalilor Speculării însă noile condiții istorice, oamenii „noștrii”, oamenii trecutului, au manevrat în așa fel că — în marea lor majoritate — au reușit să se mențină la suprafață, deținînd încă multe dintre pozițiile-cheie și frînind realizarea reformelor democratice, pe care le visau, masele, ca o consecință logică a actului Unirii.

Pe de altă parte, noile relații economice capitaliste, care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.
Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

Poetii, ca și marea multime a oamenilor de la sate și orase, văd cu dezamăgire și spaimă că, în locul încreșterii și înfloririi literaturii anilor care se instalau din ce în ce mai conomic, prin mersul lor brutal dădeau impresia că sfărîmă chiar și puținul bun al trecutului.

O MARE SĂRBĂTOARE A CULTURII ROMÂNEȘTI

Canțacezno, a luat ființă, la București, Academia Românească. Ea încușură în anul al XIX-lea, din inițiativa înflăcărată a transilvăneanului Gh. Lazăr, care srijinul plin de înțelegere a etnozei patrioții inimoi, răspunzînd unei nevoi general resimțite, se trece la o reorganizare a vechii Academii, oriunde în spirit modernizator, „școala” nu numai în cultura românească, a unor oameni de știință de renume mondial cum sint: Haret și Țițeica, Lalescu și Stoilov, Babeș și Marinescu, Canțacezno și Danileopol, Hasdeu și Densusianu, Pirvici și Nicolae Iorga.

Cu asemenea tradiție, cu asemenea purtători ai falciei științei și progresului în fruntea ei, în anul ei, prima Universitate a țării și-a putut îndepîlni cu cinste rolul ei covârșitor, dinmătru și științei românești cadre didactice de toate gradele excelente pregătite, oameni de cercetare științifică, scriitori cu renume, militanți ai frumosului și innoierii sufletului, ai progresului de toate țărîmurile. Nu o dată, din mijlocul cadrelor didactice ale acestei Universități și chiar din sinul studenților ei, s-au ivit acțiuni îndrăznețe de luptă împotriva obscurantismului și tiraniei, acțiuni îndrăznețe de luptă pentru lumină, pentru pace, pentru democrație.

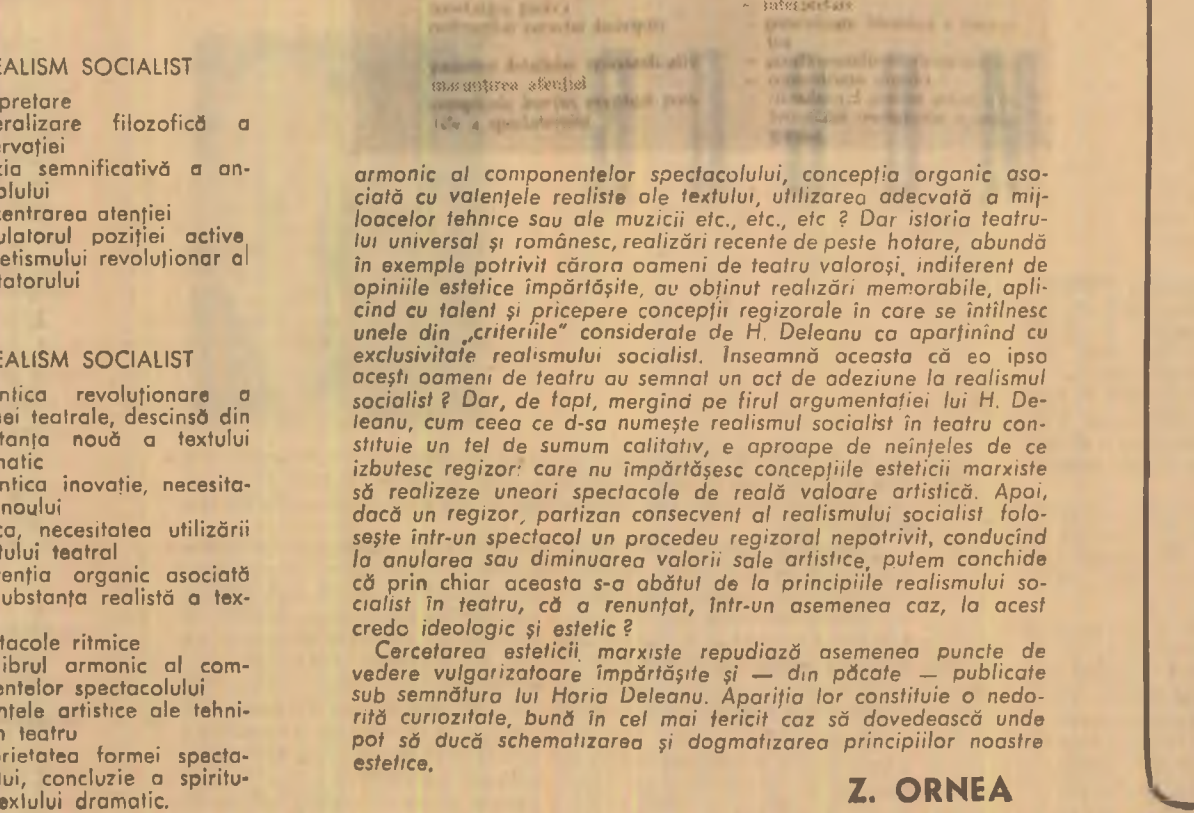
Condițiile noi create în țara noastră, regimul de democrație populară, știința și învățămîntului, cadrelor didactice și studenților, au făcut ca primul centenar al Universității din București — sărbătoare desfășurată în această perioadă de plină înflorire — să fie o sărbătoare a poporului român, o adevărată sărbătoare simbolică a întregii noastre culturi naționale, cu tradițiile și înnoirile ei. Prețuim arăta de conducătorii noștri de partid și de stat, ea și simla manifestată de reprezentanții a zece de universități surori din toată lumea, celel ce este cu strălucire Prima Alma mater, Universitas Daco-romana bucarestensis — cum cu o fericită formulă a numit-o Acad. C. Daicoviciu în salutul său — constituie o verificare și, totodată, un puternic imbold profesorilor și studenților ei, pentru un nou avînt în nuna, pentru desăvîșirea mai departe a unei activități încă mai rodnică, folosind și dezvoltînd toate și cele mai noi cuoceri ale științei din toate domeniile și de pretutindeni, punîndu-le în slujba patriei, a progresului științific și social, a păcii întregii lumi.

Centenarul Universității din București a fost o strălucită sărbătoare a culturii românești. Ea va rămîne un izvor de energie, un punct de reper pentru noi și tot mai mari victorii pe țărîmul construit unei vieti libere, demne și ferice în țara noastră.

Prof. dr. G. C. NICOLESCU

ESTETICA ÎN SCHEME

E, firește, greu de crezut că în 1964 s-ar putea întîlni în publicistica noastră asemenea diformități dogmatice. H. Deleanu a ținut să demonstreze însă că pentru el aceasta e posibil. De menționat că lucrurile nu se limitează la nuda prezentare a schemelor. Autorul se oprește îndelung asupra lor, le comentează analitic pe baza experienței unor spectacole realizate în țară sau peste hotare, judecînd exclusiv în funcție de caracteristicile înscrise în scheme. Din orice perspectivă am privi aceste scheme, chiar ajutate de detalii explicative și surpînșuri exemplificative, e strident faptul că autorul conținea probleme de estetică generală cu procedee și mijloace specifice meșteșugului teatral. Evident e că această „suita de criterii” cum numește într-un loc autorul elementele acestor scheme, constituie simple procedee în teatru pe care le folosesc în egală măsură și oameni de teatru împărțind concepțiile estetice marxiste și regiiori din afara acestor orientări estetice. De aceea caracteristicile enumerate de H. Deleanu în dreptul realismului socialist (fie în raport cu naturalismul, fie în raport cu formalismul) au de fapt o vagă tangență cu sfera realismului socialist înțeles ca metodă de creație. De ce constituie însăși numai ale realismului socialist în teatru folosirea adevărată a echilibrului

Z. ORNEA

Sunetul juveni-eclegiac din versurile adresate Amicului F... I... nu e oare vag anticipat de tristete melancolică cu care E. Cobolcescu, pe vaporul „Zrini”, care aducea noi amplotii pe Dunăre în jos, de la Brăila și Galați, reditează plîngerile lui Ovidiu?

Dară vaporul lată-l s-opreste / P-a lui Bugegea temeri curate! / Suflete, suflet / Ce te mîhnește? / Căstăi durerea ce tu o știi? / Tu te-morci, Zrini, cu bucurie / Iarși la locul unde-ai plecat, / Tu buși în valuri cu armonie, / Dar ale mele imne-a-ncetat! / Pe aceste maluri, aspiră-ninsore / Fruntea mea jună o va-ngheta! / Și-a mele lacrimi, dureri amare, / Vîntul te-a șterpe, te va usca.”

Accentele virile de revoltă — din *Scrisoarea III* și *Dalia* — nu sint oare, foarte stingaci, prevestite prin aceste versuri ale tinărului I. Adrian?

Cocheta volată-l cu grații cînd zîmbeste / S-aruncă-n ei ochiade cu dragoste, cu foc, / N-o crede! / Fuși de dinaș: perșida te-amăgește! / Și-odată prins în lașim, / Rîzînd îți bate joc! / Patriotul, liberalul, de țară chud fîi apune / Că inima-i dorește progres și ferice, / N-u-i crede! / Căi s-acesta alăurea dup-un nume / Cu care să ogîngă vr-odată la mîrire!”

Sentimentul crescînd în sufletul lui Eminescu, în clipele lui de adîncă depărire, de obsesă în lupta încordată, pe care o ducea cu răul, sentimentul lumii ca haos, e prefugiat, confuz, în versuri ca acestea, tot de I. Adrian:

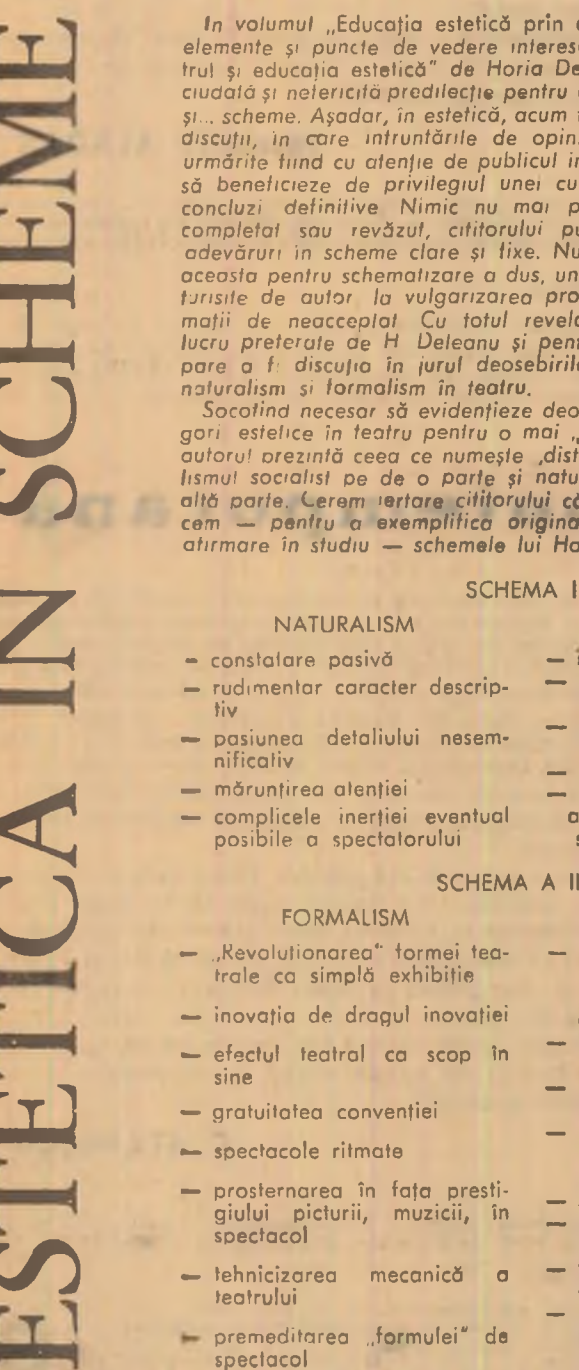
La cine oare-atuncea afia-tot consolare? / La cine pot a spune durerea ce mă dărmă? / Cu oare să fac parte din trista-mă cugetare, / Ce stînge-a mea junie, ce inima mi sîfarmă? / Cînd văd că lumea merge cu-ncețel spre cadere, / Rotindu-se-ntr-un haos confuz, întunecos!..”

Uneori chiar tonul și miscarea versului prevestesc, cu toată stingăciunea lui, melodia fără seamăn — alaj de revoltă, dezamăgire și durere — a Scrișorilor lui Eminescu:

Am fost tînr ce și tîne, m-am lăsat și eu în lume / Să mă poarte ca-n căpăstru, cîte-o vorbă, cîte-un nume, / Am avut și cu iluzii și ca tîne am crezut / La plăcete aspirăți ce în vreme le-am pierdut, / Cînd ai sti tu, o Hafize, tu ce simți că încă-ți bate / În ma ta numea de iubire, de dreptate, / Cînd ai sti cum vine vremea cînd pe rînd ne părăsesc / Toate-aceste dulci iluzii ce-n jume ne-amosec, / Zău ce-ntîmi ai da crezare în ma voche ispitire / O, Hafize! viața este un drum plin de nădăcure.”

Și ceea ce e mai surprinzător, e că aceste melodioase tonuri grave apar la D. Discuțiile, discipolul ritmurilor usoare, săltăreie, al refranelor lui Băneșcu:

Unele accente de dezamăgire, în tonalități promisișnice, apar chiar înainte de poezia post-unionistă, chiar în anii întunecați care au urmat înăbușirii revoluției de la 1848. În gazeta „Bucovina” — la care stîm cit a contribuit până oxilatorii politici moldoveni, prigoniți de Mihail Sturza pentru încercarea lor de revoluție în Moldova, în 1848 — într-o poezie sa-

„MAI AM UN SINGUR DOR...”

trîncă anonimă din anul II (1849), intitulată *Hora* al mențiat în subtitlu a se cînta pe aria poeziei în ton popular, cu același titlu, a lui V. Alecsandri, găsim imagini și ritmuri care anticipează surprinzător satira eminesciană:

„Nu mai fîi de-acum pîpușe, / Va gîru pe leșea cea sfîrșită, / Pentru că tocnul ca ele, / Vă mîșcă precum vă cîntă, / Cîntecul cel mai puternic / V-a fost numai interesul, / El u-abate, el vîndreapă, / Poartă treble și fesul.”

E neîndoielnic că în biblioteca lui Arune Pumnul, dascălul venerat al lui Eminescu, foină „Bucovina” a stat la loc de cinste. E greu de presupus că „gimnazialul” Eminescu să n-o fi citit cu pietate, în anii săi de școală bucovineană.

În același an 1849, tot în foaia „Bucovina”, cineva care seamănă cu un semn figurativ — așa cum făceau mulți dintre scriitorii înaintași ai vremii, ca să-și păstreze un anonim care să-i ferească de răzbumarea potențabilă politică, dar în același timp să poată fi recunoscut de ceilalți luptători generosi — publică o poezie care se intitulăză simplu, *Sonet*, cu dedă călădă „D-ai K. L.” și conțîn în germene puternicele antiteze din *Inger* și *demon*, pentru și elemente care anticipează armonia versurilor din *Mortua* est și *tinălul din Inger* de pază:

„Și tu ești femeie! ești rază senină, / O steld, o umbră, o floare-un suspin, / Caprî, al naturii, fîmșă dîvîdă, / Buchet de frumusețe, căta de venin, / Ești balam ce-n prîp durerea atînd, / Ești trîznet ce sîfarmă al omului sin, / Ești idol și lumea de tine e plînd, / Mister ești în totul, plăcere și chin! / Cînd inima-ți fierbe de ură, minie, / Sau cînd se bate din strălucit amor, / Ai meu suflet sigur nîmîcă nu stie, / Dar vîi gelozia, jemeie, mă face / Să-ți zic rîd ești demon și-ăz vrea ca să mor! / Dar seara cînd vine, ești inger de pace!”

Premisele uriașei micră suferințe, de adîncă dezamăgire, de intensă revoltă, de cutremurată întrebări în fata lumii și vieții — care a culminat cu lirica genială a lui Eminescu — s-au pus astfel încă din anii următori revoluției de la 1848 și mai ales după 1859, a doua zi după Unirea Principatelor, de care se legasoră alitca mari, și justificat speranțe.

Ovidiu PAPADIMA

- 1. G. Țăutu, *Doi șireți*, în *Steaua Dunării*, IV (1859), p. 45.
- 2. G. Țăutu, *Tu românec, nu ești!*, în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 75, p. 4.
- 3. I. Adrian, *Purgatoria*, în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 6, p. 3.
- 4. I. Adrian, *Gici, gicioare*, în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 58.
- 5. Teodor Proștiu, *Dura-dura*, în *Steaua Dunării*, IV (1859), p. 586, nr. 131, p. 4.
- 6. G. Țăutu, *Apr-nu-s civilizată?* în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 86, p. 4.
- 7. Teodor Proștiu, *Vaporii mei*, în *Steaua Dunării*, IV (1859), p. 516.
- 8. G. Țăutu, *Mă tem d-encl*, în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 23, p. 3.
- 9. Capitlul E. Cobolcescu, *O lume!* ce ești, lume? în *Steaua Dunării*, IV (1859), p. 344.
- 10. I. Adrian, *Dumnezeu și Lumea*, în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 67, p. 4.
- 11. E. Cobolcescu, *Zrini*, în *Steaua Dunării*, IV (1859), p. 580.
- 12. I. Adrian, *Meditație*, în *Steaua Dunării*, IV (1859), nr. 40, p. 4.
- 13. I. Adrian, *Durere*, în *Steaua Dunării*, V (1860), nr. 46, p. 3.
- 14. D. Discuțiile, *Peșani*, 20 August 1855, în *Steaua Dunării*, IV (1859), p. 707.

Eminescu la Veneția

În zilele de 28 și 29 septembrie a avut loc, la Veneția, Convegno-ul internațional Eminescu, inițiat de cîțiva călători de frunte italieni ca Angelo Monteverdi și Rosa del Conte, și patronat de către Academia de Lincei și Fundația Cinni. Sediul Congresului a fost în palatul Cinni din insula San Giorgio Maggiore. Lucrările au început luni dimineața prin cuvîntul de deschidere roștit de secretarul general al Fundației Cinni, domnul Branca. A urmat nobila conferință ținută de Angelo Monteverdi, președinte al Academiei de Lincei, care ne-a vizitat țara cu ocazia colocoluiului de romanizant din 1959 la București. Monteverdi a evocat cu căldură, chiar cu emoție, biografia eminesciană și opera marelui poet român, făcînd să răsună în avel vechi lăcaș de cultură, sonetul Veneția, supus unei subtile analize comparate. După conferința lui Monteverdi, a urmat un cuvînt al lui Tudor Argeșii, tradus și citit de Rosa del Conte, amintitorarea remarcabilei lucrări Eminescu o dell'assolutu. Prima dimineață s-a încheiat cu un cocktail în saloanele palatului Cinni. După amiază, lucrările au fost reluate în cadrul unei mese rotunde, la care s-au tăcut comunicări sau s-a luat cuvîntul în citeva probleme de importanță majoră pentru eminescologie, ca de pildă stadiul lucrărilor în legătură cu Eminescu în întreaga lume, probleme unui dicționar al limbii lui Eminescu, problema traducerilor, și mai presus de orice, problema universalității poetului român. Participarea la discuții și comunicări a fost foarte largă, pentru că erau de față cercetători și traductori ai lui Eminescu din toată lumea, din România și Italia în primul rînd, apoi din Franța, Anglia, Suedia, R. F. Germană, Cehoslovacia, Spania, Portugalia etc. În general, toate intervențiile au fost substanțiale, și eminescologia europeană nu are decît de cîștigat de pe urma acestei prime întîlniri internaționale care a confruntat rezultatele cercetării de pretutindeni în materie eminesciană, dînd sugestii prețioase pentru mai departe, mai ales în direcția literaturii comparate. Delegația R.P. Române, alcătuită din prof. acad. Al. Rosetti, conf. univ. Zoe Dumitrescu-Bușuleaga, conf. univ. Mircea Zăcutu, a fost prezentă cu cîteva comunicări. Acad. Al. Rosetti a vorbit în după amioza primei zile despre „Mihai Eminescu și expresia poetică românească” apoi, în dimineața zilei a doua, despre „Stadiul lucrărilor la dicționarul limbii poetice a lui Eminescu” și comunicarea și informarea s-au bucurat de un mare succes, sfîrșind numeroase comentarii și dînd loc la sugestii interesante. Conf. univ. Zoe Dumitrescu-Bușuleaga s-a încadrat cu comunicarea sa despre „Eminescu și romanismul european” într-una din marile teme propuse ale Convegno-ului. Înfinirea de la Veneția a constituit un fructuos schimb de experiență între cercetătorii români și străini, cu privire la modalitățile de traducere și studiu al operei eminesciene, și mai ales la modalitățile de răspîndire a operei poetului în străinătate, de afirmare a universalității acestuia. Pentru această primă consacrară internațională a marelui poet român, se cuvine să exprimăm mulțumirile noastre organizatorilor și inițiatorilor Convegno-ului de la Veneția.

Zoe DUMITRESCU-BUȘULEAGA

te e nou in dragoste? Ce poate sa fie nou? Stilul, tehnica, aria, evoluaza. Dar dragostea? Evoluaza? Si dragostea? Gsim in istoria dragostei o singura clipa de revolutie, de tipul aceluia pe care a trait-o Newton, vazind cum cade mazu, si care l-a dus la descoperirea legilor atractiei universale? Ceva asemnator, cu un mar si un pom, lecat de dragoste si atractie universal, s-a intimplat cindva, dar in cadrul legendar al gradinii Edenului. Din fericire, Adam a fost definitiv izgonit din paradis, asa ca sistem nevolut si rezolvat mai (si, pe cte posibil, cu picturale cte aici pe pamint), probe dragostei.

Rep.

IUBITI? DACA „DA“, DE CE?

Am pus intrebarca : „Iubiti? Daca „da“, raspundeti, de ce?, unui numar de 100 li-neri. Dintr-o sută de raspunsuri, am ales douasprezece care ni se par a fi mai semnificative. Iata-le :

— Iubesc. Mi-e mai ugor sa spun ca iubesc, decit sa spun de ce iubesc. E ca si cum ti s-ar cere sa explici, cind vorbești la telefon, schema de constructie a aparatului telefonic. Iubesc. La 22 de ani al mei, asta-mi ajunge” I.M. — student la Politehnică; „in general nu-mi plac declaratiile de dragoste, nici macar la cinema. Eu cred ca tot asa cum, dacd mergi pe munte si exclami „Vai, ce peisaj frumos!“, exclamatiile la dizolvă frumosul, și exclamatiile in dragoste au același efect. Adincimea unei iubiri se msoara in discretia ei” S.M. — invatator; „Desigur ca iubesc. De ce? Pentru asta am un raspuns sintetic: dragostea e o arta. Sint indragostit de arta” C.V. — topograf; „Orice se poate planifica, dar prietenia, dragostea, nu!” Desi mi-am propus sa iubesc, la ora actuala nu iubesc” I.G. — functionar O.C.L.; „Il iubesc pe omul pe care-l iubesc, pentru ca este un om dintr-o bucata, atent, delicat si sigur de el, la fel de dragut cu mine, cum e cu oamenii lui din echipa, la locul sau de munca” F.D. — filatoare; „Dacd in dragoste ar fi mult mai putin carierism, ar fi foarte bine” N.C. — balerina; „Cred ca pot sa iubesc pe cineva si fara sa-l admir. Admiratia nu tine neaparat de dragoste. Poate de aceea nu iubesc” M.N. — stomatolog; „Dacd X il iubeste pe Y, Y poate, sau poate sa nu-l iubescd pe X. Dacd X il iubeste pe Y și Y il iubeste pe Z, nu

ta, ca o reactie in lant, pentru ca fiecare idee nou-nascuta se avinta tot mai departe, ideile producind — in miscarea lor dialectica — sudura reveriilor și visurilor de viitor, cu senzatiile reale și meditatiile asupra prezentului.

— Ce se intimpla insa cu sentimentul?

— Sentimentul este evasiperabil (sau, ca sa facem un joc de cuvinte nevinovat: pare ca dispare), evoluaza ciclic, in spirala, nu neaparat un sentiment dintr-altul, ca ideile, ci izvornic, cu alte cuvinte direct dintr-o situatie data sau dintr-o impresie data, deci are o aparenta stabilitate, pare static.

— Dupd parea dvs., ce anume d stabilitate dragostei?

— In nici un caz doar sentimentul izolal. Si nici invers, doar raționamentul trebuie sa iubesc, pentru ca... Socotesc ca este nevoic ca ideea sa fie sentimentală și sentimentul rațional (nu „prostesc” rațional). Dragostea are o dialectică extrem de „păcătoasă” și din cte cazuri cunosc eu, din cte — dvs., se confirmă această afirmație a mea. Dacd in artă, in filozofie, in știință se cere talent, de ce nu s-ar cere talent și in dragoste? Romeo și Ju-

lieta, Tristan și Isolda au fost (sau mai exact: sint) genii in dragoste. Dragostea lor este nobilă și prețioasă nu pentru că ei ar fi tineri și frumoși, ci pentru că se iubesc. Ce inseamnă talent in dragoste? Spuneți-mi dvs., ce inseamnă talent in știință, in artă, etc., și-atunci poate c-am să spun și eu...

— La unli tineri de 15—16—17 ani, apare o anumită fugă după dragoste, ca după un tînut exotic, plin de mister, riscuri și frumusețe. Ei cred că simpla apropiere de pragul maturității le aduce, automat, și capacitatea de a iubi.

— Dupd parea mea, există o forță de creație a materiei. Cind ai cunoștință de acest fapt, grefezi pe biologic sentimentul iubirii, care nu e totuna cu patima trecătoare. Poporul spune: „Dragostea e sarca pămîntului”, recunoscind astfel dreptul făcîntului la iubire. Noi trăim in socialism. Socialismul desființează egoismul, deschide porți largi pentru dragoste.

— Deci, ceva nou in dragoste...

Influența evoluției tehnicii și a științei asupra supremel comunicări care este, sau trebuie să fie, dragostea, face să existe o diferență între felul in care comunică oamenii secolului XX și cei din alte secole anterioare. Diferența este deosebită in primul rînd caracterul civilizat al materiale, care pare să fie de natură să înlocuiască comunicarea om-om prin alte comunicări: mașina, telefonul, etc., adică mijloacele de lucru, mijloacele de comunicare. Astăzi omul se află in fața a înfinit mai multe necesități de comunicare decit in trecut. Așa se naște pericolul, pe care trebuie să-l combatem, ca între comunicarea sensibilă și cea mecanică să se producă, treptat, un divorț. E nevoie ca in toate formele de comunicare să nu uităm că dragostea este forma supremă a sensibilității umane.

FĂRĂ IRONII!

Intr-o emisiune pe tema „Dragostei” din cadrul „Clubului tineretii” (redactor: Ileana Pop), la televiziune, comentatorul (Eugen Florescu) cita, printre altele, și o scrisoare primită de redacția „Scintilei tineretului”. O tînără de 21 de ani comunică redacției că e harnică, modestă, că și-a pregătit „trusoul” (perne, plapumă, lenjerie), dar n-a înfînt încă dragostea. Ea cerea redacției s-o sfătuiască ce anume trebuie să facă pentru a înfînt in sfîrșit dragostea. E. F. comenta scrisoarea cu superioritatea omului care ascunde, in buzunarul mic, toate secretele vieții. Faptul merită să fie abordat altfel: ori respectiva tînără care cere unei redacții sfaturi intr-un domeniu atit de fragil și intim dă dovada unei ingenuități cam tardive — și rămîne să aflăm de ce stau lucrurile așa, ori la mijloc este ceva mult mai complicat, mai dramatic, și atunci aș dori să se evine să desifram sensurile adinca ale epistolei.

O investigație destul de sumară ne-a ajutat să aflăm că personajul in chestiune are complexe de ordin fizic. Spiritul gospodăresc, hărnicia, pot să fie la el simple mijloace de a-și stabili un echilibru interior, o „compensatie” pe care tînăra dorește s-o ofere aceluia pe care încă nu l-a înfîntit. De aici se trag „hăz-lilie” perne, plapuma, lenjeria. Cind ești încălțat cu bocanc de munte, nu e bine să-nerci să umbli in virful picioarelor!

ATENȚIE!...

ȘI EDUCAȚIA SENTIMENTALĂ!

Interlocutorul nostru este medicul Constantin Ionescu, de la Spitalul de urgență. — Deși rolul meu, ca și al colegilor

mei, nu este de a-l judeca pe bolnavi, frecvența anumitor cazuri ne ajută să tragem câteva concluzii generalizatoare. In chestiunea tratată a dragostei și a orbitei pe care evoluază ea, ce poate spune un medic de la urgență? Sint încă, din păcate, manifestări de gravă superficialitate, de infantilism intirziat, cărora le cad victime viete tinere. Nu sint împotriva romantismului, dar condamn un romantism excesiv, așa spune „bolnavicilor”. Tinerii noștri sint, și trebuie să fie, educați pentru a face față tuturor încercărilor vieții. O primă deziluzie din dragoste (cu excepția cazurilor patologice) nu poate fi justificarea unei încercări de sinucidere. Dovadă că aici intră in joc factori nehotărîtori: am observat că există o anumită periodicizare a încercărilor de sinucidere din dragoste, toamna fiind anotimpul cel mai intrisărit din acest punct de vedere.

— Dorii să alegi un caz?

— Tinăra R. A. Virsta: 18 ani. Elevă in ultima clasă. După ce-am scos-o din primejdie, nu s-a rusinat de actul pe care l-a făcut. Povestea ei este citi se poate de simplă: l-a cunoscut intr-un cerc de prieteni pe M. L. Băiat prezentabil, înalt, brunet, pe gustul ei. In prima seară, el a condus-o, dar... s-au plimbat pină la ora 3 dimineța. Rezultatul: scandal acasă (in 14 ani, pentru o plimbare nevinovată, după-amiază, la șosea, cu un coleg, tatăl ei li aruncase in foc prima pereche de ciorapi de mătase pe care-l avea). A-cum însă era prea mare pentru ca părintii să procedeze la fel. Mama l-a spus: „Esti fată frumoasă. Ce crezi că vrea de la tine?” Peste toată, după o lună și ceva, in care s-au văzut totuși in fiecare zi. M. L. a venit să-i spună prieteniei sale că a fost la doctor (ah, iar sintem amestecați noi, medicii, in dragoste!), că ar fi bolnav de plămîni și că trebuie să plece de urgență la munte. Unde? Incă nu știe, dar o să-i scrie numaidecît. Nu l-a sctis nici o rînd. După alte două săptămîni l-a reîntîlnit pe bulevardul Bălcescu, la brațul unei tinere. Deși a vrut să prezintă neobservată, tînărul a oprit-o și l-a prezentat însoțitoarea: „Logodnica mea”. In seara aceleiași zile, după ce s-a plimbat îndelung pe străzile cartierului, pe care, cindva, le străbătuse cu M. L., tînăra R. A. a făcut gestul fatal. „Vă rog să mă înțelegeți — imi cerea ea după ce fusese salvată. Acum sint fericită c-am scăpat. Dar atunci, dacd n-o făceam,

Pe aceeași temă, stăm de vorbă cu tînăra muncitoare Vicețina Ban, de la „Flacăra Rosie”-București:

— Nu am pretenția că mă priceap la muzică ușoară și nici la tema abordată de reportajul-anchetă, totuși poate că iubim și noi, tinerii, citeodată, și-atunci, dacd lucrurile ar arăta așa cum le înfățișează cei care fac cuvintele pentru muzica ușoară, cred că ne-am cam lăsa păgubăși de dragoste. Ascultați: „Deseară mergem să dansăm / și-abia aștept să fiu cu tine / Noi să dansăm nu știm prea bine / Dar e păcat să nu-nvățăm / Deseară mergem să dansăm / vom fi iubito împreună... / Sau cu, sau fără clar de lună / Tot fericiti o să visăm / Și-abia aștept să fiu cu tine / O să petrecem foarte bine...” și așa mai

departe. Dacd bînatul care imi face mie curte ar avea nivelul intelectual al tînărului din cîntecul de care am vorbit mai sus (autor: Jack Fulga și Harry Negrin), nici n-aș mai sta de vorbă cu el. Așa cum cred că nici el, dacd eu l-aș cînta alți text (de aceeași autor), l-aș pierde definitiv: „Te-am găsit... / Te-am găsit... / Dragoste te-am găsit / Te-am găsit și te voi păstra / Toată viața mea... / De-azi vom fi umbra ta meru / Eu și dragostea / Te-am găsit și de-atunci trălesc / Intre „da” și „nu” / Cum știi să-l spui doar tu... / Nu cau vorbe să te dezmierr / Dar așa da totul ca să nu te pierd!” Autorii aceluia nu ne cunosc, pe semne că ne știu doar din tramvai, pentru că altfel nu se explică (mă rog, poate și cu talentul e ceva) de ce ne jignesc, pur și simplu, punîndu-ne nouă, in gură, tinerilor din 1964, cuvinte pe măsura lui Rică Venturiano: „Esti un crin plin de candoare, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

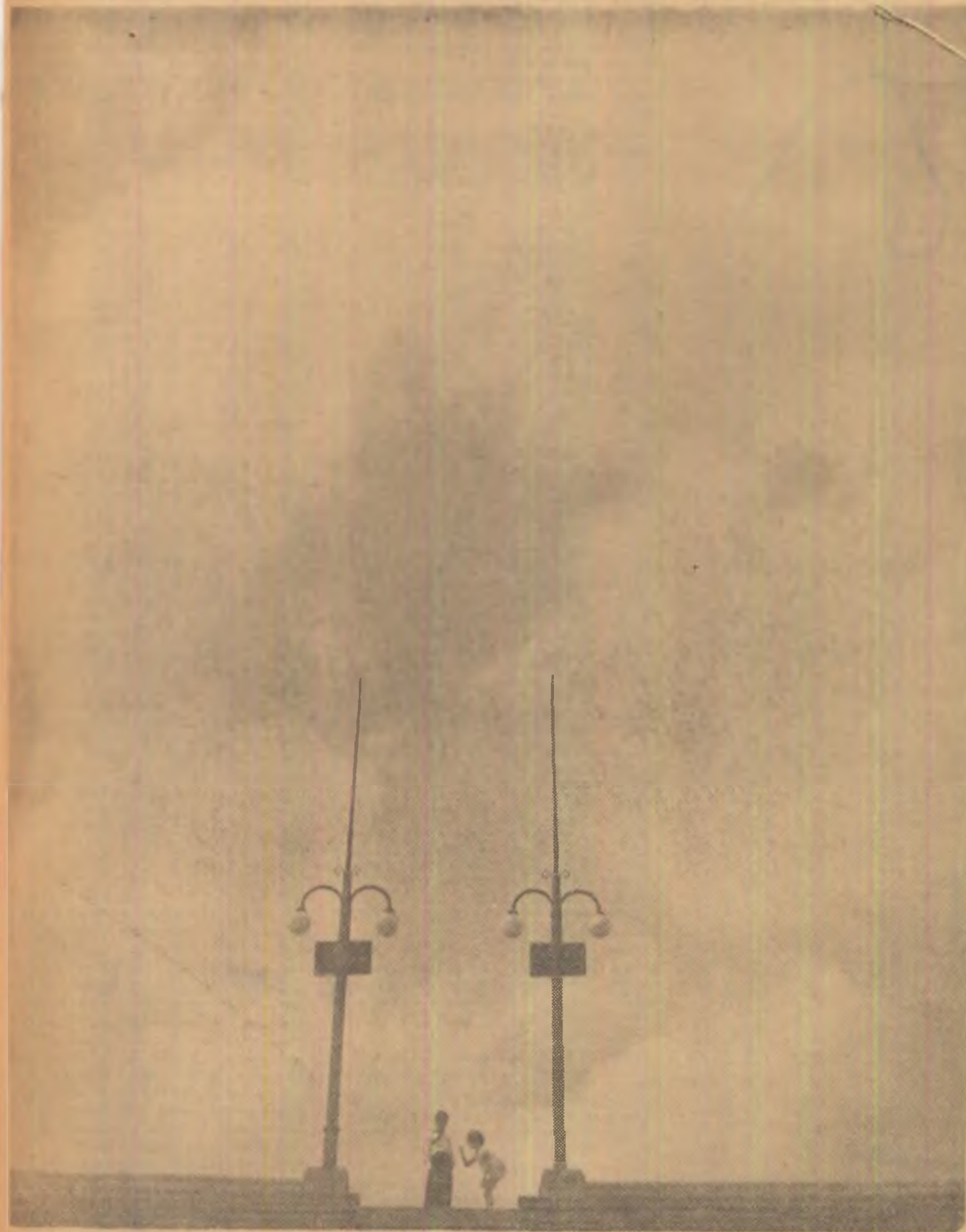
de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu-l zid să poată stinjeni iubirea. / Iubirea-ncercd

de a se scuturi de dragoste, ești o fragedă zambilă, ești o roză parfumată, ești o tînără lălea! Un poet nebul și tandru te adoră ah! copilă! De a lui pozițiune turmentată fie-ți miță. Tu iubesc la nebunie și îți dedic lira mea! A! tuă pentru eternitate și per toujours.” Noi danșăm, e-adevărât — dar și invitatim (sint in clasa XI), citim, mergem la teatru și ascultăm și asemenea declarații de dragoste: „Aripile iubirii mă-nălțară / Nu

PE STADION — Fotografia: I. NAUMESCU

PROFIL VASILE PETRE FATI

Prezent mai ales în revista „Luceafărul” și în paginile a doua culegeri regionale, poetul constantinean Vasile Petre Fati se găsește adesea în situația de a putea încheia un pre-volum de versuri, care, prin sporuri ulterioare și prin retragerea citorva piese mai puțin convingătoare din cele scrise până acum, ar putea deveni curând realitate editorială. Deocamdată, înăuntrul poet, ca și alți confrăți de-o vîrstă cu el, e grădinarul unei singure parcele lirice — adolescența și ieșirea din adolescență (una din poezii se și cheamă Adio, copilărie).

Spre deosebire însă de mulți dintre frecventatorii acestei teme, care se apropie de ea cu un interes mai mult retrospectiv și documentar-liric, Fati trăiește cu vie participativ și spontanitate multă în viața sa — mai ales pe acestea, — iar micul lui orizont se populează familiar cu o lume ce-și alege drept centru casa părintească și chipurile celor apropiați. Nici o intenție monografică și de manifest nu turbură acest gen de transcrieri nede și nici prezența singularității hiperbolice a eului. Pericolul care amenință o atare poezie constă, în schimb, în monotonia și în posibila repetare. Poetul își place să se confrunte cu sine la optzeci, la nouăzeci și la douăzeci de ani, Căndărea, ce îi este consubstanțială, îl ajută să exploreze universul copilăriei și să găsească de fiecare dată elemente inedite de evocare sugestivă. Dar despre prezentul din perspectiva căruia întreprinde aceste confruntări, poetul nu ne vorbește cu aceeași comunicativitate. Mai degrabă evaziv și parcă stingherit, el nu ne spune mare lucru despre sine — cel din momentul confesiunii. De aceea, poate, și dialogul lui cu vîrsta e dominat tiranic de vocile gurese ale copilăriei, pentru care găsește cele mai diverse reprezentări. E prezent peste tot mama, păzițoarea focului din vatră, „...alergînd / Cu bocancii tăieți prin zăpadă” (Despărțire), sint evocate „frumoasele unelte ale tăieții” (Dor), „bătrîn tinichigiu, / reparînd acoperișurile lumii / prin care se mai vedeă cite-o stea” (Tatălui meu Vasile), apoi o copilărie întreagă, apasă pentru totdeauna, „pian în flăcări arzînd, / cîreș înmormîntat și tăcere, / deplină scufundare...” (Adio, copilărie); nu mai puțin elocvente sînt însemnele exterioare ale adolescenței, „vîrste adevărate”, „cînd de-a-lucea drumuri obosiți / Adormi în săli de ospitalitate”, cînd „pe frînghie de rufe vor dansa / că-mșile de-adolescență la stiele” (Cîntec) și cînd „întors tîrziu nu te mai ceartă-acasă” (La optzeci de ani), cel mult

le însoțește „mustrarea mamei supărată / Că umbli iar neabîrbiert rîzînd” (Adolescență).

Dimpotrivă, însemnele morale ale tinereții, răspundere, scara ei de valori, lipsesc aproape cu desăvîrșire din autoportretul poetului, rezumat la linia destul de sumare, expresia unor reacții strict temperamentale: „Fără știință desenează urechile / și penumbra părului / și-asează acolo surusul tău / astfel ca portretul / să fie mereu neterminat” (Portret); sau: „Și iată-mă acum, / cu cravata mea albastră, / sîrbătorindu-mă-n această noapte / și surizînd bălăcului din oglindă...” (Aniversare); sau: „Eu trebuie să plec și să ard / Către golful stielelor, blind, / Cu cămașa pătată de dudu, în zărare, / Cu fulgere pe umeri surizînd” (Despărțire); sau: „Voi împlineți douăzeci de ani, îmi spunem / privindu-mă neliniștit într-o frunză de vară. / Iată, vei trece în timp / C-un suris melancolic, / și-un tăcut din adolescență” (Autoportret).

S-ar părea, din cele spuse pînă aici, că înăuntrul poet s-a consacrat unilateral unei lînci în care predomină mentalitatea adolescentină. Lucrurile nu sînt totuși așa, ba chiar e necesar să subliniem că, dacă lematica schimbărilor vîrstei (atît de frecvent atacată de tinerii poezii) se regăsește în numeroase poezii ale lui Vasile Petre Fati, acestea nu sînt totdeauna și cele mai reliefate creații ale lui. Mărturisim că ne-au plăcut mult mai multe poezii în care, ca în Harap Alb sau Bravul soldat Svejk, un comentariu ironic-sarcastic sau numai umoristic dă pe față resurse mai puțin fructificabile ale talentului și chiar ale personalității înăuntrul poet: „Spre sfîrșitul războiului / își cumpără o muzicuță / și într-o bună zi / într-o după-amiază a secolului XX / făcu o glumă de prost gust / murînd cu capul în iarbă, / mori ca toți morții, / mor de-a binelea, / și regîndîndu-l cu toții, îl decorași / Amin”. Ne găsim aici la confiniile lirismului cu împărăția ideii, prețioasă vecinătate, obținută pe alte căi, și în poeme ca Toniza, Iam pentru pace, Moartea marinarului etc. E de așteptat ca această largire a registrului de probleme și atitudini să se materializeze în activitatea de viitor a poetului, pe care o reală acuratețe a expresiei poetice și o modestie ce-i stă bine, l-au ferit și pînă acum de exhibiționism și de alte maladii ale afirmării poetice.

Cornel REGMAN

C. Munteanu-București. Emoțiile examenului de admitere la facultate mi s-au transmis. Felicitări! Sinceritate și sensibilitate notației e curcioritate. Remarcăm reportajul liric atît de recunoscut satului natal; reținem lucrarea și vă așteptăm la redacție.

Cristian Bălan-Scăeni. Nu putem nega o anumită cursivitate a naracției, dar ideea e deplină. Dialogul dintre cei doi poezii înamic e incredibil și pînă în cele din urmă ar fi fost mai amuzant într-o mică istorioară vîntătoare.

Constantin Grădinaru-Crișana. „Întimplarea cu tîle” este cam lipsită de consistență, problema pusă cu ostentativă pare simplistă. De ce atîtea regionalisme? Atenție, prea multe asemenea stîngăcii de stil: „a îngrijit de vîcută — un stîrv alb și ciolanos — de cei doi porci puși la îngrijărit ca niște surle ca de trombon”?

N. I. Dumbrovița-Tg. Mureș. Nu putem să ne pronunțăm asupra celor patru schițe. V-ați străduit într-un mod evident să le transcrieți... dar în hieroglife. Efortul de a le descrie ne răpește posibilitatea de a constata prezumițele calități. Dactilografiați manuscrisele.

Ion Nichita-București. Cele trei lucrări rîmîn la limita unor exerciții fără șansă de a deveni literatură. Reveniiți asupra „Întîlnirii neașteptate”. Vasilica e un personaj care poate deveni viu. Accentații tenta umoristică și aduceți în prim plan acele elemente realiste din viața satului care vor pune în valoare ideea.

Ion Vasilescu-Argeș. „Ziua bunului rămas” se înscrie pe linia celorlalte lucrări ale dv. primite la redacție: subiect interesant, de actualitate, dar posibilitățile reale ale prozatorului sînt trîdatate într-un mod îngrijorător de muncă superficială, de grabă cu care se desprinde de manuscris. Lina cea nebanată trece prin încercări grele, periștele ei ar putea să ne pasioneze, dacă nu ni le-ați consemnat adesea, ca într-un proces verbal. Regretăm că nu putem beneficia încă de roadele discuțiilor anterioare. Așteptăm.

Constantin Apostol-Tirgoviste; Cicerone Șbanju-Iasi. Lucrările dv. depășesc ca proporții posibilitățile noastre de a le lua în discuție. Trimitetiți schițe și povestiri, pînă la 14 pagini de manuscris.

Mircea Marian-Tirgoviste. „Nud într-o portocală” ar fi deci un fel de omagiu adus cîndora poetului. Dar totuși cine e necunoscuta cu țigara Snagov? Nudul din portocală? E prea diabolică femeia ca să nu-i chemăm la realitate pe sensibilul liric: să-i ceară buletinul de

identitate! Nu de alta, dar în clipele de luciditate făcuse niște referenți destul de indolienchi asupra calităților ei morale.

Constantin Iorgulescu-Tg. Mureș. Apreciem notația directă, narația alertă din „Focul”. Sugestivă atmosfera din brigada tinerilor sondori, păcat însă că interesul pentru povestire scade tocmai cînd „procesul” în jurul cazului Enescu trebuia să ne aducă satisfacție. Personajele se pierd în lamentații sterile, de un didacticism pliocitos. Se cere o atență analitic psihologică a celor care dezbate de fapt o chestiune de viață, de etică muncitorească. Altfel, rezolvarea e conven-

mulă expozitivă. Cumplita surpriză din final pare trucată, emoția e nulă. Chiar dacă decorul e schimbat „Puul” merge pe urmele Du-dulei Lizuca. Din fericire, după banalitatea episodului din parc, ne putem întoarce... în dumbrava minată.

Laurențiu Cernel-Timisoara. Lucrarea merită tot efortul. Subiectul e generos, poate aduce o imagine vie, sugestivă din viața tinerilor bibliotecari. Izbuții să surprîndeți citeva profiluri (Turcu, Vladimir, Păiș, Vișu) dar concentrîndu-vă toată atenția în cancelaria profesorilor, vă pierdeți în fel de fel de considerații pedagogice. Conflictul care se anunțase interesant, se reduce la micul jocane și la idila ultra-sentimentală (Luci-Viașu). Stilul reportajesc e supărat, lasă impresia unei construcții hibride. Păstrăți pînă la capăt tonul confesiv al unor pagini de jurnal. Viașu are destule resurse. Succes.

Ion Marin Almajan-Cluj. „Drum spre inima pămintului” mai cere niște decizii de orizont. Reportajul e prea uimit de prima întîlnire cu mina și repetă lucruri cunoscute. În „Necazul lui Anton” se remarcă prozatorului. Ideea formării conștiinței socialiste în noile condiții ale satului e pusă în valoare cu înălțimea bine stăpînite ale genului scurt (sub rezervă retrospectivă adunării generale din G.A.C.) unde expunerea e greoaie prin intermediul lui Iosim). Mai trimitetiți.

Gica IUTEȘ

MAI TRIMITETI: Emil Lala-Clocan — Iasi; Diogene Bihoi — Timisoara; Horia Montan — Cluj; Mircea Constantinescu — Tirgoviste; D. I. Blinda — Brașov; Costică Axinte — Borohoi; Vic. Bubăniaru — Roman; A. Gal — București; Constantin Băjenaru — Maluc; Delia Marc — București; Glavan Constantin — Roman; Octavian Carpiaru, Ion Alexandru Duvac — Tirgoviste; Ozunu Dumitru — Sibiu; Diaconescu Ștefan — București; Eugen Laz — Dej; P. Euxin — București; Armeanu Valeriu — Turcu Severin; Ak D. Al., George Dutebevi — Șerbănești; Radu Grîndina — Dragoslavele; Mihai Zeitan — Potoști; Irava George — Birlad; C. Ovidiu — Satu; Sabîn Zeina — Cioara; Gamureac Alexandru — Făurei; Dida Panait — Buzău; Popescu Mircea — Craiova; Marin Ecaterina — Slatina; Stănescu Sorin — București; George Ciobanu — Sibiu; Mihaela Alexandru — Ploiești; Rodica Stănuțescu — Ploiești; A. Izvoranu — București; Vlad M. Petre — Cănești; Aristică Băghină — Turcu Severin; Beti Iosif — Cluj; Văleanu Dragomir — București; Barbu George — Craiova; Sandu Topaz — Iasi; Dumitrescu Ion — Ploiești; Nicolae Mocanu — Aljūd; Dan Ion — Ploiești; Odoacă G. — Timisoara; T. Zamfir — Caransebes; Tujan Marius — T. Severin; Diaconu I. Nicolae — Tîlceni; Popescu Toma — Iasi; Petre Popescu — București; Cornel Armeanu — Lîța; Aloanei Iordache — Constanța; Horea Dezmir — Telna; Vladislav Grigore — București; Noi; D. Vasile — Brașov; Tache Ochisor — Deva; Radu Pelecan — Bacău; I. Micu — Timisoara; B. N. Constantin — Pitești; Șerban Viorela — Cluj; Banu Iosif — Cluj; Nicolae C. Marin — T. Severin; Adrian Tomi — Timisoara; Vasile Bota — Constanța; M. Albastru

CEAS TÎRZIU

Ningea, și depărtarea
Jesuse pinze albe
Spre zarea
'nfășurată în panglica de fum.

Nimeni nu trecuse pe drum
De aseară,
Nici cu pas de ceară,
Nici cu pas de scrum.

Ci, doar gîndurile mele
Au bătu poteci
Ca să ai cînd vei veni
Pe un'să treci.

TÎNĂR

Daji-mi pe umeri toate
Poverile
Să le port,
Ale pămintului și ale cerului.
Le voi purta cumva ostențe,

Atîrnate de vr-un curcubeu
Pe cobilița umerilor.
Ori, în desagi, îndesale,
Cum poartă muntenii
Spătoșii
Și ardelenii,
— Pe piept și pe spate.
Ori pune-le mamă — într-o traistă
S-o port subțioară,
Cum am purtat cîndva abecedarul,
Legată c-o soară.
Dă-mi taică straiete tale
De ginere,
Să mă pornesc
Cu colul de jar
Al tinereții.
Cine ca mine nu umblă hoinar
Vîșind să petreacă
În pațul de aur al lunii.

Sărut mina mamei mele, bunii,
Care m-a învățat cum se doarme cîntat
încîntat.
Dar maica mea,
Am ațita de colindat,
Că nu pot să mă dărui
Somnului greu.

DESPĂRȚIRE

Visele și-au topit ironia lor palidă.
Ca o garoață
Vinul prelins din carafă
Tulbură-n timpuri paharele.

Mina-i un clește strîns lingă timpilă.

— Se mai întimplă
Umbilă hoinarele
Fete,
Dar chiar așa să se-mbete
C-o vorbă, două?
Și-ocum te-ai cum spui;
— Ma îmbătat cu lună, m-a îmbătat cu stele,
Și a citit în palmă chiar visurile mele!
Și ai fugit, senină, ca-n ceasul cel dintîi.

Luna prin ramuri mă plouă
În raze de aur și-argint.
Degetele stelelor mint.
Nu-mi mai arată
Ca altă dată,
Drumul spre casă.
Cerul m-apasă.
Mă strînge și doare
Sărutul tău din urmă.

Placă ori vin cocoare?

Necula DAMIAN

INSTANTANE ARGHEȘENE

Într-un articol anterior, oprindu-ne asupra unicei culegeri literare apărute în ultimii ani la Pitești semnalăm existența în cercurile literare din regiune a unor tineri poezii, ale căror piese de început îndreptăteau, după părerea noastră, mai mult entuziasm din partea Casei regionale a creației populare. Cu gîndul de a-i cunoaște mai îndeaproape pe unii dintre ei, am bătuț la ușa cenaclului literar „Liviu Rebreanu”.

La orele 8, eram adunați 3—4 înși. Noroc că în sala unde intrasem se afla un televizor și că se transmiteau prin „Interviune” imagini de la J. O. Nici n-am observat cînd s-a făcut aproape nouă.

După o asemenea încălzire tele-sportivă, la care au aderat pe parcurs încă 20 de membri ai cercului literar, seînța s-a desfășurat sub auspicii bune, sub semnul seriozității, al receptivității și al bunului gust, dovedit în aprecierile critice. În seînță au fost prezentați trei tineri poezii, unul din Pitești, ceilalți din Curtea de Argeș. Discuțiile pe marginea poeziilor au confirmat existența la Pitești a unui „atelier literar” capabil să-și ia pe umeri sarcina întocmirii unor culegeri literare cu caracter periodice. Observațiile și sugestiile bogate în învățăminte, făcute pe marginea lucrărilor făcîndu-și din ei trei „protagoniști” de poetul Radu Bouraeanu, au fost ascultate cu deosebit interes.

S-au citit mai întîi poezii de Florea Stancu Alunș (O zi, Sus pe umerii mușilor, Iam soarelui și altele), care au primit laudele unor ascultători pentru „o așază proză poetică fluidă, scrisă într-o manieră personală, avînd un ritm interior care îi dă vibrație”, iar alte altora pentru „aerul serios și grav”, vîndînd că autorul ar fi „prin excelență un cerebral”. Observațiile s-au referit la fragilitatea unor metafore, la insuficiența reliefaie a unei „autobiografii lirice”. Au exprimat puncte de vedere constructive: Tudor Diaconu, Constantin Marinescu, Octav Pirvulescu, Paraschiv Zamfir ș.a. În contextul discuțiilor, dovedind o anumită înțînă, au șocat mărturisiri ca:

— Mi-a plăcut o descoperire de viață foarte drăguță.

Sau:

— Înainte, autorul scria la o manieră de Argezi. Nu se dezbărase suficient. A făcut pasul... Să fie înșă foarte atent cu ehal! Cînd spune ehal! la o poezie, să nu aibă ce mai lucra la ea.

Poeziile citite de Dumitru M. Ion au creat în cenaclu minute de profundă emoție. E un autor foarte tînăr (16 ani), pe care revista noastră l-a prezentat cititorilor la începutul anului școlar. Emoția s-a datorat însă nu vîrstei, ci poeziei sale, capabilă să dețerească dintr-odată, să-și transmită firul unei simțiri prospete. După cum s-a remarcat, „imaginele sînt îndrăznețe, deosebit de pregnante, evidențînd limpede — într-un tot unitar — o trăire organică” (Radu Bouraeanu). Au reținut atenția piese ca Steaua tatălui, Cumpăna, Pe o Masă a Tăcerii, vîndînd o evoluție sensibilă față de recentul ciclu, spre deose-

bire de lucrări ca Anotimpul meu unde transpare oarecare manierism. Transcriem cu bucurie una dintre poezii, reținîndu-le pe primele două pentru mai tîrziu:

Pe o masă a tăcerii

Doarme-o pasăre în lună
Pe o pirghie de noapte.
Mamă, trece-mă-n iubire
Cînd cocoșul stelei cîntă.

Total e o despăcare
Și-o nspicare în sărut.
E o vorbă peste care
Umerii îmi trec de mult.

În această depărtare
Amel-mi-oi dragostea,
Pe o Masă a Tăcerii
Rotunjită-n casa mea.

Anotimpul meu mă știe
Sînt aici și undă mîna;
Eu, trec, tată-n bărbăție...

Doarme-o pasăre în lună.

Elisabeta Niță a citit poeziile: Renștere, Prieten, Dans la Corbeni. Spre deosebire de „explozivele inagistice” ale lui Dumitru M. Ion, sau de modalitatea oarecum solemnă în care „oficiază” Fl. Stancu Alunș, tînăra autoare, încă din aceste încercări ale începutului, pare a înclina spre „o poezie mai echilibrată, expresie a unei sensibilități cenzurate cu oarecare severitate”. În ciuda celor citorva stîngăcii, versurile citite ne îndreptățesc mai mult decît laconicul „mai trimiteți”:

Dans la Corbeni

Mă ridicasem din toate riurile,
Lumea fremetă ca o mare;
Luna mi-a dat seceră ei
Să mă apuc de fier...
Apele erau femei iscoditoare.
Cînd am lovit în buză, să se supună,
Auzeam universul de piatră cum sună;
Pîmîntul a început să iubească,
Tîmpul aluneca scîlpînd orele
Care voiau să-ncolțească.
Ardeam printre oameni,
Umerii mei se distingeau dintr-un cor,
Muștii purtau chipuri omeniești pe fețele lor.
Și se arăta, pădurile se-nclina-n balans.
Argeșul le cheamă-n lumină, la dans.

Șeînța, în întregul ei, a fost dintre cele izbutite. La reușita ei n-a contribuit însă, cum era necesar, biroul cenaclului. Din cei cinci membri — a fost prezent unul singur. De citit, s-a citit cu totul altceva decît se anunșase în seînța anterioară. Vizita „oaspeților” de la Curtea de Argeș s-a datorat mai mult

unei inițiative personale. Cei de la Casa regională a creației populare au primit adesea cu pasivitate munca cenaclului „L. Rebreanu”, ca și al altor cercuri literare din regiune. S-au mulțumit să aleagă în fruntea lui un „birou fantomă”, și cam atît. Nici se-șatori, nici documentări colective, nici colocii pe teme estetice sau ideologice! Cit despre culegeri literare: una la trei ani. Ziarele centrale, revistele literare și în primul rînd „Luceafărul” au găzduit ce e drept, din cînd în cînd, tineri autori argeșeni (Ionită Marin, Dumitru M. Ion, Ileana Mălăncioiu, George Cristea Nicolescu, Florea Stancu Alunș), dar aceasta nu a putut suplini inițiativele locale. Unele propuneri „serioase” au existat, ce e drept, în alte direcții.

Ca, de pildă, la Curtea de Argeș:
— Tovarăși, n-ar fi mai bine să ținem seînțele din două în două săptămîni?

— Cum, dar noi avem altele de discutat...
— Vă rog...!
— Mai des nu e de acord nevasta. Zice că la cenaclu vin și fete...
— Sau, sosește la Corbeni, la club, un metodist de la București, pe linie culturală. Era după prînz. Într-un birou, dă peste directorul clubului, Ionită Marin, scriind:

— Ce faci d-ta aicea, d-le?
— Ce să fac? Scriu.
— Cînd?
— Păi... în timpul meu liber...
— Tovarășe, noi-nvăm timp liber. Tîmpul nostru liber îl închinăm muncii culturale de masă. Sînt alții la București, plății pentru scris. Să compună ei! Dumneata vezi-ti de treaba de-aicea...
— Intîmplări, oameni, mentalități. În regiunea Argeș, ca pretulinduri în țară, zeci de tineri gîndesc că nu doar treaba bucurăștenilor să facă literatură, reușind ei înșii să creeze lucrări pătrunse de spirit contemporan, tînzînd spre frumusețe și perfecțiune artistică. Cunoașterea continuă a unor asemenea lucrări e o dorință firească, și poate o datorie.

M. N.

— Cluj: Adrian Andrășescu — Galați: Ileana Predescu — Cîmpulung Muscel: Manuel A. — Constanța: Petrică Leșu — Căvin: Ion C. Ned — Focșani: Barbu George — Craiova: Sola Lidia — Reșița: D. Z. — București: Ion Gheorghe Brînteanu — Călărași: Morcuș Dumitru — Brașov: George Săftescu — Făstosa: Ovidiu C. Cîmpănu — Iasi: Tiberiana Preda — Cluj: Andrei Ionescu Rogu — T. Măgurele: Pogoreavici Vlad — Vatra Dornei: Ion Dragomir — Bucium: Gabriel Daiani — Istra: Valeriu Valen — Otten: Ionita Mircea Valeriu — București; G. Calciu — București; Adrian Vădușescu — Corbiș: Dobrea Alexandru — București; Ion Ionită — Titu: Dumitru Voridan — Arad: Pop G. Ion — Brașov: Viorel Marinneș — Timisoara; Moț Nicolae — Crislov: G. Delavran — Oravița; D. Diescu — Cîmpulung Moldovenesc; Mihail Mihailescu — București; Tănase Mioara — Pitești; G. Filirig — Trestia; Stănel Proculean — Robuș; Titu Tamba — Sibiu: Viorela Muresan — Cluj: Gh. Baciu — București; Toma Stănescu — București; Dan Amaloi Alexandrescu — București; Marina Virtosu — Filimon Sirbu; Nicolae Neagu — Sibiu; Stoicescu Valentina — Urziceni; An onie Săndei — București; Suteu Minodora — Tirgoviste; Brezeanu Constantin — Pitești; George Puscașu — București.

DEOCAMDATĂ NU: Caliopta Chiriță-Constanța; Victor Grigorescu-Bistrița; Agi Amet-Gemal-Constanța; Dragomir Ion-București; V. Alexandrescu — Ploiești; Mihaela Mariana — București; Ștefan R. — Sibiu; Mășica Ion — Galați; Cînuș Simion — Caracal; Eugen Dumitrescu — București; Gigi Strînu — Petroseni; V. Romînu — București; Dogaru Ion — T. Severin; Mircea Ion — Sibiu; B. Alexandru — București; Pirvulescu Petre — Craiova; Gelu Chirbea — Podul Vadului; Anastasiu Alexandru — București; Willy Goldstein — Vaslui; D. Bors — Botoșani; A. P. — Zlatina; I. G. Petreanu — Ohaba; Ion V. Ion — Olteni; Robu Dumitru — Craiova; Ștefan Ștefan — Ploiești; Ion Mircea — Drăgășani; Cosma Simion — Arad; Carp Gh. — București; Gh. Olenci — Șendriceni; Florin Toma — Bănești; Simionescu Victor — Ploiești; Mihail Dragodani — Alexandria; Panait Octavian — București; Nica Bota Macovei — Geoargiu; Dumitru Gemenel — Ocna Sibiului — Florești; Craiova; Șutru Maria — București; Grădinaru Vasile — Bacău; Văitești Fredy — București; Vasilescu D. Constantin — Mirșani; Radu Vasile — Muncelu Mic; Drăghici Gheorghe — Băile; Demy Măciucă — Vama Buzăului; V. I. — Cluj; Mirescu Petre — Godeni; Morosanu Vasile — Hunedoara; Al. Bălănescu — Lăscăba; Vasile Cobană — Arad; Clóban Gheorghe — București; Jean Stănescu — Glodeni; C. Loghin — Botoșani; Bondar Teodor — Cîmpia Turzii; Magda Georgescu — Sibiu; Rășnaru Ion — Anina; Ion Tudor — Ocniș; O. anonimă Floare — T. Măgurele; Vasile N. Zaharia — Solon; Marinescu Vasilica — București; Ilie Tudor — Podari; An-ton Gh. Ion — Satu; Drăgănescu Mihai — Hunedoara; Vera Simion — Brașov; Costache Alexandru — Pitești; Gh. Popescu — I. L. Caragiale; Costache Diniță — Brad; Marin I. Florea — Alexandria.

Teribilul actor

Actori de comedie, de cinema actori, actori de dramă supti de tragedie. Erau regizori aspri cu întrebări din munți ce le puneau pe scenă luminilor și mie.

Unul mai prim cinș debutant soldat în piesa unui Schiller adus în România; Mă prinse de bărbia grimată cu mustași ce caută capila-această-n tragedie ?

Oh, figuranți studenți și coreografi tunși scurt și fuguiți într-o țigară. Dar un peruchier cărunț mă pipăia când îmi mija sudoarea subțioară.

Capil de casă cu o față-n mlîni fugind din veacuri cu eroi de seamă; Domnișele din Shakespeare mă sârtau pe ochi și adormeam cu capul în poala la vreo damă.

Culise și costume cu false străluciri, o baie la subsol unde-mi spălam ciropaii... Apoi am sport cu pumnii decorul unui cor și se născu în lume Teribilul actor.

Dezechilibrăm

Aducem a rășină scursă din pod pe pereți în vreme de sacală; Dezechilibrăm cumpăna finții într-o dimineață din copilăria mea - mă zgirie de ochi durerea muncii.

Eu țin cu brațele în sus partea găleții nemiscată oglinzii în picioare de-a lungul apelor coapte de toamnă, cu gust de grindină roasă de carii noaptea când vine luna prin fereaștră în pat și se trezește speriat copilul.

Fratele meu mai mare de cealaltă parte Pe-a scară atîrnă un pietroi din temelii casei scos - legat cu sîrmă strânsnic acolo -

Astăzi veșnic un braț al compenei va pluti în repaus sus și unul spre pămînt,

Cumpăna finții, elern dezechilibru, pentru a putea trage mai ușor cu respirația la muritoare din adînc într-o găleată umedă - un lichid pur plin de învălmășeală ca steaua de cosmos în care ne fierbem zilnic durata somnului.

Dealuri

...Dar nunțile la noi pline de coamele cailor și clopote roșcate la hamuri cu panglici tricolore. La căpăstru minții duc frunze țepene de stejar și burțile țepelor sînt pline de praf și sudoare.

Peste atitea dealuri umblă rațiile în Ardeal că bărbajii sint aduși puțin de umeri și toți copacii în păduri cresc noaptea numa-n rădăcină.

Cerculă firul vieții pe sub pămînt aici și-n capul drumului strîșit cască mereu un gal unde se nasc virtuțuri reci ce se reped în cer cu toate suferințele; Insetajii de rod îmbătrînesc prunii în toate vîgăunile; Ruginesc plugurile întinse lîngă garduri, straniu legate între ele, și noaptea-n casele de piatră se săvîrșește nedreptatea fratelui mai mare.

Portarul

Pisica e slabă din pricina portarului. Îl vezi și-n somn cum o ține la regim strict, închiipat, portarul; să se hrănească din șoareci, poruncește, iar eu vă spun că nu mai e nici unul;

Două săptămîni treaz, cu urechea fîntuită de-asupra beciului, am ascultat măcar un ronțait și nimic nu se-auzea — doar sfîrșitul portarului. În casa asta de beton, cu-atîtea mățuri, curse și servitoare, șoarecii și-au pierdut definitiv sămînta, pisica e slabă și fiecare zi; tilana ei arde, zăbrlăcă de cucuivaie. O vezi acum, cu ochii căpățîne, fantomă surd-ă calea mea. Tigru din ea, vegheată, să nu se demorțască; uite cum latră colții ei smînții și noaptea sîngeră sub bălălia lucefărilor portarului singur e de vină.

Oare

Profesorul a venit și mi-a spus: Învață de aici dină aici pe de rost și eu am rămas singur (eram copil) și profesorul s-a îmbrăștat în mai multe puncte cardinale ca o furcă de fin otrăvitor mușcată de armăsari.

Leția o știu cui să o spun: m-ascultă tu, nor și stea-mpiedră, tu, femeie atrasă mereu de-o durere din urmă; Fratele meu a fugit, e fugit cu doi ani în timpul lui, să mă caute-n urmă; Casa noastră e goală de arme, pe pereții măi atîrnă un ciur de cernut griu și-un căpăstru de prins primăvara finții — cînd vrea să plece-n țări mai calde; la fereaștră joasă, noaptea latră un ciine ieșit din moartea dealului pe brînci.

Profesorul nu-i, lecția cui să o spun? De cînd o știu am început s-o uit. Am douăzeci și doi de ani, profesorul nu vine. Oare pe el nu trebuie să-l uit?

Marea noastră

Întîi a fost săpată în pămînt o depresivă imensă. Din fințina fîcărui pleca pe dedesubt de la izvoare o calodă albă de apă spre locul acela enume ridicat — Astfel

se născu marea noastră nesfîrșită din darul fîcărui; la margini cresc păduri și valuri naște noaptea către zi, capcane mari cu foste aduse, apoi, cu pești aleși din mări adevărate și revărsați în jungla mării noastre unde trăiau doar broaște mici și gize fără nume, și un imens puiet-n ape hrănitoare.

Sămînta peștilor lipsea din lăbul ars al feteilor terestre; puțință nu era să se infirme viața... Peștii veniți pe roți de camioane, alți de mici, creșteau la largul lor: crabii albi de rasă, numoi, și chefalii; păstrugi și înstelaji bibani ce nu-și rivneau puiet-n dușmănie; creșteau rapid și fără nici un merit.

Ului de apă șerpi și rechini inexistenți nu tulburau sămînta lor geometrică. Creșteau cit patru într-un an și scoși apoi spre vin pe mesele comune, copți goști, cu usturoi, s-au dovedit duhînd, fleoștîți la gust și fără nici o sevă ca și cum molfați fîja unui mort. Bule de aer în jeshura cozi... Și crabii-n coame burduhoși.

Se auzea azi noapte o armă din pămînt rîrînd în cer copacii din pădure și m-am trezit în ceață împușcat de-un răsărit de lună cu secure.

Pe-o parte-s nins, pe cealaltă parte încep să cînt așa cite puțin; ochiul sting mă oglindește munții, ochiul drept descîntă un pahar prea plin.

Se-alege nuntă din fiecare foc deschis în cîmp și înteljit spre seară. Tu cînd nu vîi mă înclesc pe mări și-ajung acasă piatră fenerată.

Cînt la vioară

Cînt la vioară într-o încăpere cu oglinzi; o fată necunoscută m-acompaniază la pian. Scaorta de pe miini a căzută și-am rămas lîmpede, se văd liniile fundamentale ca într-un riu. Înima mea e plină de simboluri și curenți, cu poezii boemi mă întîlnesc în cer; ei au părul zburlit și visează prelung, corăbiile lor plutesc pe valuri de nicotină.

Desen de MARIANA POPA

Se holărî, astfel, în marea noastră capcanele s-aducă și pești otrăvitori; în goană să-ia crabii în colțoane, pînde pentru mari bibani de gîi să li înșface pe chefalii, mistreții,

Șerpi de pradă, pești năzdrăvani bine aji venit l lată-n culori cum defilează doamne în marea vieții mele și cum ocoleș; nervul se naște iarși în carnea molăită. Cad pradă cei nepunțioși. Tipă curaj-n osul moleșit; pe masa mea, zvicnind de sănătate, peștii-mănîncă, adevărați și buni, din marea mea rotundă, grozavi și reci, sălbatici și lucizi, ca orice aspră violetă de ocean.

Dar ploile

Să stăm cu ochii unul în ochii celuilalt; se vede frigul dincolo de zare; și mai apoi un viscol îngropat în stilpi — și roți uscate în mișcare;

gravată-n pur, cu năluciri de rit, te-șterni amar de-a lungul îmbătrînitei ore; miroase-o ploie pe linii în păduri și bat în ceață clopote minore.

Sînt ochii tăi un plîns înăbușit; duc arse mări, corăbii înghesuite-n vreme; și dezvolta profund și înmiți această crudă pradă în poeme.

E-un flux stîrnit de noapte și de nori, cad sarcinile lumii de pe pămînt în stele, afișul unui zid s-a deslipit și plîng încet înecurile mele.

Dar ploile de toamnă se vor șterni, apoi, din neguri frigul negru va năvăli prin case și coapele păcate vor cobori din mări în sinul strîns al fetelor frumoase.

Cînt la vioară, în mijlocul toamnei, cheia sal e necunoscută de la pian, portativul — strada izbucnită deodată afară, notele toți prietenii mei cunoscuți și necunoscuți.

Cînt la vioară — octombrie se uită-n pahare pină la fund; ochelarii de soare se retrag înapoi în nisip, pinea se taie de jur împrejur. —

Cînt la o vioară ce e numai a mea; toamna nu suportăm instrumentele altcuiva.

Poezia

Jucăm corrida pe-o plajă de toamnă, la mare; dealuri cu răchii roase de soare și de uniformă soldățești. Cămașa mea în carouri roșii a folosit de momelă; am holărît tu să fii toredador modern și eu sălbatecul taur.

Nimeni în zori, cînd ceața se confundă în mare și pescarii sînt că peste noapte cu îmbătrînit, nu poate înțelege jacul nostru primejios. Un an întreg asistăm mistuiți la luminile orașelor cum se duc cu capul în pămînt, cine știe unde, și pelerina violetă, pe obraz, și vara spre toamnă, mereu, corrida pe-o plajă necunoscută (corrida — alt termen n-am pentru o luptă cu coarne ascuțite și-ambulantă cu matorul tras și spectatorii cu evantai din secole trecute).

Intr-o zi unul va fi doborît dintre noi, marea mi-e marior că n-am de gînd, ericii m-ay strădui cu pieptul printre pietre antice, să mi-asig vicia — prin nici un fel de vicieșug.

Păianjenii

Vorbim despre păianjeni, iubito; acum cum își lansează ei plasele pe drumuri și-ntr-o copaci — invizibile lasouri puternice, spițe stelare — acolo sus, în cer stelele sînt, fără-nalială, păianjenii universului stîcînd pur din depărtare duhînd aproape de orbită. Pinzele lor captează duhul prunților morți pe pămînt, prelîndeni își tirăsc sacul lor de sfîri și la loc potrivit, prin unghere și catrui de uliți, la poduri și în săli de așteptare păianjenii.

Vara, sus, în virful copacilor — insectele energice acolo își îmbătrînesc zborul — și toamna pe pămînt păianjenii, în căutare de hrană, ca alte rozătoare, înțîlesc și ei, prin sălbiciunile altora. E de ajuns mușcă să fii și să-ți scada vederea cit de cit pentru a cădea pradă. Păianjenul stă în dunga jeshurii sale sensibil, capcana vibrează cînd victima e biruită și-n goană, acolo, o roade cu trampa sa gelatinosă, pină la crustă.

Păianjeni mov, de un verde straniu, sînt cu otrăv-n țeapă și hrana lor e mai celestă; păianjeni suri și răstîgîniți pe cruci mai albe, păianjeni negri, de bucătărie, cu ochii ieșiți, orbită cu orbită; păianjeni roșii și gălbui ca de purai pe o vită îngropată — mor de boală ori de moarte bună și de căldură, uneori, și de frig, și citeadată, de pliscul uscat al păsărilor cîntătoare.

Clopotul acela stîns

Clopotul acela stîns la marginea drumului într-un lumn de lemn acoperit cu plăci de sare noduroasă — în fiecare seară toată Dobrogea se adună-n limba lui; bate egal ceapa aceea ruginită de sunete și se aude secata cum se naște din piatră în piatră șerpînd;

Și pe drumuri oleargă din cîit în cîit rotunzînd de ceramică pămîntul. Seacă în bocanc calcîiul de bărbat, salcîmii se umplu de rîie și oglinzile-n pereți de tîmliă.

Cade smaltul de pe dinții fetelor și măgărușii se freacă de crucile calcaroase roose de carii de piatră în patria cîmîrlului.

Bătrîni treji în casă, cu spatete la geamuri — pălăriile lor pe cap sînt pline de smolă și din finții mușcă marea cu colți sîngerii de sare rașcovană; Cad coamele de pe cai, și-n gura femeilor, cînd cască, intră muște și fluturi de noapte.

Clopotul acela ruginit la marginea drumului...

Se carbonizează bobul de grîu în pămînt, încrunțesc firele de păr în bărbile pescarilor, clopotul acela împietrit l...

În turnurile farurilor, noapte de noapte, în vaier surd, se sacrifică luminile.

Schiorul

Din munte în munte țî-e dat să umblă după drum alb potrivit pentru schiile tale.

De-acum pe șes și dealuri zăpezile s-au topit, noaptea doar o brumă de polei văzduhul rece încheagă și poji călători încremit pe loc. În rest s-afundă pasu-n udătură.

Tot mai rar vei da pe-acasă, stilpii de la pridvor s-or scurge-n pămînt și mama — cu lacrimile către miază-noapte. Tot mai circulare potecile și mai puține; panta tot mai primejdiașă, vara-i aproape și-i o primejdie soarele încîns pentru tine.

Calcă pămîntul brut și piatră neagră pe urmele tale. Minat din spate ca de un roi de viespi, te pierzi în cejurii învolburate sus pe zi ce trece. Lași vorbe răgușite pe la porți de lemn în schimbul unui pahar de apă și-n lătrat de ciine te alungi mereu urcînd cu drumul peste tine; de acolo de pe cel mai înalt virf, în mijlocul verii; din zodia noastră vei dispărea, schiorule, spre muntele înzăpezit întotdeauna.

Episod

După ce le-am spus toate acestea, a mai rămas ceva poate pentru că a venit toamna și n-am mai plecat pe mare,

poate pentru că era noapte-beznă în sat și n-aveam la îndemînă o luminare —

Poate pentru că cineva nu-ma mai venit atunci și n-a mai nins pe lume orizontal o vreme; de-atîția ani o stea a înghețat și gerul ei n-a început să cheme.

Întotdeauna trebuie să rămînă puțin lut după ce statuile au fost terminate, să facem coșnițe pentru rații fugiți din streșinile noastre blastemate.

Supți de pămînt și bombardajii din cer ne căutăm un învelș pe lume. Tu ești subțire brună și eu blond înalt — Te string încet și ne strigăm pe nume.

„Sala de așteptare”, „Bradul” și „Cei ce ajung la poalele muntelui”, schițe de Horia Pătrașcu, au format obiectul primei părți a sedinței a 51-a. Pe marginea lor s-a discutat mult, punctele de vedere au fost împărțite. Nici unul dintre vorbitori nu a pus însă la îndoială ceea ce un entuziast a vrut să înțeleagă prin „tehnică frumoasă, ca prozator”. Au fost apreciate unanim notațiile precise și sugestive, grația pentru detaliu, unele portretizări. Controversta a fost problema: dacă prozatorul își reușește sau nu construcția acțiunii. Unele soluții au fost considerate „facile, previzibile” (E. Teodoru). Autorul comite pe alocuri „inconsecvențe în psihologia personajelor” (A. Păunescu). Alt punct de vedere: „Pătrașcu știe să construiască; nu știe însă unde vrea să ajungă” (D. Săraur, Gica Luteș, N. Buliga). De aici, discuția s-a ramificat și către „Influentele insuficient asimilate”, considerate mai mult sau mai puțin „plumb în aripa acestei proze care își caută un vad propriu”. Au mai vorbit: Mihai Teodorescu, Constantin Tîrnășache, Pavel Sutan, Constantin Munteanu, Agatha, Bacovia. Oprindu-se pe larg asupra schițelor, Al. Oprea a relevat îndemnarea cu care autorul știe să imbine planul real cu cel „halucinant”, stilul direct al multor pasaje, atrăgîndu-l totodată atenția asupra tendinței de poetizare, asupra unor finaluri „elipsete de orizont” (vezi prima schiță). „I se cere autorului un gest de curaj, care să-l desprindă de anumite influențe. Să fie mai leagă de problemele numeroase, semnificative, care stau la înima multor oameni”.

În „scurta istorie” a cenacului nostru, seara de 13 octombrie a însemnat una din cele mai emoționante întâlniri cu poezia unui tînr. După volumul recent apărut, Ion Alexandru a confirmat din nou „stăpînirea unui Stradivarius”. Ca atare, mare parte a discuțiilor au avut caracterul unor confesiuni: „Am trăit sentimentul că la noi se face azi o mare poezie, și că avem prilejul să ascultăm poezii de mare talent, care pot depăși interesul țării noastre” (Dinu Săraur). Pînă de anterioara apariție în cenacul nostru dovedește „ascultarea expresiei”, o substanțială maturizare a epitetului, „îngreunarea cuvîntelor de sensuri” (Ion Gheorghe). Violeta Zamfirescu a remarcat „lipsa abstracțiunilor, autenticitatea vieții care explodează într-o asemenea poezie”. La aceste aprecieri au aderat, nuanțat, ceilalți participanți la discuții: A. Păunescu (cu unele rezerve... distonante), Eugen Teodoru, Romeo Magherescu, Ion Budescu, C. Sibăreanu. Unii au susținut că, apreciată global, poezia citită nu mai are rost a fi discutată compartimentat (și se reproșase nouului viziunea cam sumbră din „Păianjenii”, preponderanța pe alocuri a senzațiilor primare, citeva „locuri comune” ș.a.). Pe de-asupra pasunilor înfierbîntate, un punct de vedere judicios a rostit Dragoș Vrînceanu. Înnoind aprecierea că analizăm „un poet foarte puternic, excepțional”, d-sa a remarcat că „acest grup de poezii, comparat cu ce-a scris el înainte, marchează un proces de «radicalizare», caracterizat prin aderența perfectă la sine însuși. Mitocacele (de limbă) și de gîndire) sînt viguroase. Viziunea luptei dintre contrarii rămîne însă înecurată, nu-și găsește încă adevăratul echilibru. E o poezie de spirit adolescent, nebuloasă, dar foarte puternică. Se pune problema de a ieși de aici. Fără a-și sacrifica cuceririle; spre o viziune mai senină, dar tot de ordin energetic”. În încheiere, Eugen Barbu a ironizat unele tendințe negativiste din cadrul dezbaterilor și a subliniat că elogiile nu pot fi scoțite din semn îngrijorător, atunci cînd, ca de data aceasta, sînt pe deplin meritate.

Discuțiile desfășurate în cenacul pe marginea poeziilor lui Ion Alexandru au subliniat valoroasele și interesantele căutări ale tînarului poet. În același timp a fost remărcată o anumită încetosare a ideii, improvizatia, recurgerea la tonuri vădînd adesea gustul pentru o imagistică excesivă. Amintim acest lucru, precizînd că unele dintre versurile pe care le publicăm alăturat dovedesc încă efervescența actului de creație, fiind doar studiul de atelier poetic.

O discuție mai largă în jurul poeziei lui Ion Alexandru și a altor poezii care nu citii și citeșc în cenacul va completa în mod fericit dezbaterile care au loc săptămîna de săptămîna în sedințele ce se bucură de o asistență atât de numeroasă.

Judecătă după prima sa parte, a 52-a sedință risca să cîtine intrucivă „altitudinea” începutului de stagiune. S-au citit versuri de o anumită vibrație și delicatețe, dar fără a indica o individualitate artistică pregnantă. Cum a spus în cadrul dezbaterilor Dragoș Vrînceanu, autorul — Constantin Dulcă, din Tg. Mureș — „posedă exercițiul scrierii literare, înclinînd, mai degrabă spre o «proză literică» decît spre sinteze specifice poeziei”. Alți vorbitori (Tudor Maricanu, Dan Arie, Matei Grigore) au evidențiat elemente mai realizate ale bucăților citite („entuziasm de natură juvenilă”, „duioșie”, unele imagini sugestive), l s-a reproșat autorului banalitatea unor pasaje, lipsa de concentrare a poemelor, „insuficiența transfigurare artistică a ideilor” (Maria Tudor).

Pe linia ultimelor evoluții revelatoare din cenacul, în partea a doua a sedinței, Ion Gheorghe a citit trei poeme remarcabile „Baladă, în munții Buzăului”, „Sămînta de viță”, „Bulevardul linia vieții”. Tabăra entuziaștilor și-a susținut cu pasiune punctele de vedere. Sublinindu-se valoarea căutărilor lui Ion Gheorghe, în sedință s-a vorbit elogiile despre „subtilitatea și originalitatea acestor poezii numai aparent stufoase” (D. Bălițescu), despre atmosfera specifică, realizată „într-o modalitate culturală, din colosii, fără sfîșit minucioasă” (Gh. I. Călinescu). Florin Mîgur a vorbit despre „tonul nou” ce se face auzit în ultimele lucrări ale poetului și care, dincolo de unele note polemice exagerate, vesteste o încercare temeinică, încununată de reușite certe, de a cuceri pentru poezie zone inedite din realitatea contemporană. O largă analiză a lucrărilor a făcut-o Ben. Corlăcut, definindu-le drept „o contribuție foarte importantă în evoluția poeziei noastre contemporane. Fără a se rupe de sine însuși, Ion Gheorghe se continuă prin ramuri noi. Viața, din care se inspiră, o trăiește cu ardore”. Toma George Maloescu a comparat această poezie cu un „vulcan care arînce, o dată cu lava, și pietre și cenușă: verticalele sale nu se îndreaptă însă spre norii nebuloși, ci spre interior”. Dragoș Vrînceanu, făcînd o substanțială incursiune estetică în probleme actuale ale poeziei universale, al cărei tel cătă a fi „recucerirea realității”, a arătat că lucrări de genul celor ascultate reprezintă „punctul cel mai avansat în care se afla noastră poetică a adus o contribuție la această frîntură a poeziei moderne”. S-a vorbit de asemenea despre „fortă atletică în sezisarea metaforei”, despre „sfîdarea legilor armoniei obișnuite” (Ion Budescu). Au mai luat cuvîntul Maria Tudor, Ileana Mălăncioiu, C. Nastac. Accente negativiste s-au făcut auzite în luarea de cuvînt a lui Matei Grigore (autorul nu reușește să aibă niste idei centrale, un început de structură în jurul căruia să organizeze materialul poetic) și în cea a Aureliei Păun („fortă emoțională redusă”). Dincolo de asemenea „îngroșări”, au fost făcute — pe parcursul dezbaterilor — o seamă de observații constructive privind sfîșuirea „de atelier” a poemelor. Poeme de altfel, „foarte limpezii grele de continut, bogate în carate, abordînd acele teme contemporane pe care le dorim tratate”, cum a arătat în concluzie Eugen Barbu.

Rep.

P. S. Mic glosar de maxime și expresii (necomentat):

- „Tinerii sint ticăloși în sensul bun al cuvîntului”.
- „Eu n-aș vrea să fii atît de cinegetic ca tovarășul, ca să vinezi lipsuri”.
- „Un om frumos e ceva ca place și bucură ochiul celui mai de rînd muritor”.
- „Pegasul e ostent. Muza se mai cere și orizontală din cînd în cînd”.

ION GHEORGHIU: NATURĂ STATICA (ulei)

Ne cionim adesea de melomanii, ba chiar de muziceni, pentru care marea muzică s-a terminat o dată cu Wagner și Verdi. După „Tristan” și „Othello”, pe ruinele vechii, bune, generoase melodii clasice s-ar fi instaurat domnia zgomotului, aridității, ermetismului. Acești paseiști ar ride însă aflind că în 1704 Benedetto Marcello spunea profetic: „Muzica se apropie de decădere” iar în 1760 Rameau constata iremediabil: „Muzica a murit pentru totdeauna”. Într-adevăr, cil de încăpăținată s-a dovedit istoria: în ciuda proorociilor și constatațiilor pesimiste, clasicismul vienez, Beethoven, romanticii, școlile naționale, reforma wagneriană cu cucerii muzicii, noi și străduitorii trumsetului, Omului veacului XX i se oferă posibilitatea să definească sensul proceselor istorice mai înțelept decât predecesorii grăbiți a da verdicte; experiența negativă a acestora îl poate scuti de erori (măcar de cele grosolane) în aprecierea prezentului. Sint suficiente puțină bunăvoință și un efort de a te smulge pe laudelelor sau, mai bine, pentru a-ți da seama că în secolul nostru muzica n-a încetat să-și îmbogățească expresia. În-a fost lărgită capacitatea de a evoca conflictele vieții, subtilitățile psihologice sentimentului naturii, situațiile grotesce. Modulile (de obicei de proveniență populară) au diversificat și împodărit structura melodică, în paleta orchestrală au apărut noi culori, de la cele mai diaphane la cele mai violente. Din strădaniile numeroase se conturează un atriagălor și inedit ideal muzical maximă simplitate în mijloace, maximă forță în expresie. Fără să fie nevoit a afirma, în antipodul paseiștilor, că Bartok sau Sostakoviici l-au depășit pe Beethoven (ce poate fi mai puțin decât întrebară: „cine e mai mare?”) spectacolul obiectiv și informat al evoluției muzicii nu poate să nu recunoască originalitatea și bogăția peisajului muzical al secolului XX. Nu există nici un motiv real pentru a face complexe de inferioritate față de marile valori ale muzicii de pînă la Wagner.

Necesitatea familiarizării cu muzica contemporană este impusă, pe de-o parte, de datorită de a fi sub locaie aspectele lui al epocii în care trăiesc, de a merge în pas cu vremea. Este însă și o necesitate esențială pentru înțelegerea și cunoașterea trecutului: identificându-te cu Bartok și Sostakoviici, Beethoven nu-ți va mai apare ca o statuie grandioasă ce aruncă priviri disprețuitoare asupra biților săi urmași („Dacă Beethoven ar auzi ce muzică se compune astăzi...” își spun unii), ci ca un om viu care a anticipat în multe privințe secolului XX și continuă să respire în creația unor contemporani; în lumina problematizării spirituale a acestor vremuri, muzica beethoveniană își dezvăluie nebănuite semnificații filozofice, muzicale. Stravinski nu este lipsit de temei cînd spune: „Un om dintr-o anumită epocă, dacă nu are o senzație clară și vie a contemporaneității și nu participă conștient la viața înconjurătoare nu poate să înțeleagă pe deplin arta epocii precedente, nu poate să-i dezvăluie sensul care se ascunde sub aparențe învechite și nu poate pricepe o limbă care nu se mai vorbește. Căci numai oamenii cu adevărat vii știu să descopere viața reală a celor care „au murit”. Iată de ce consider că, chiar din punct de vedere pedagogic, ar fi mai indicat ca elevul să fie familiarizat mai întâi cu contemporaneitatea și numai după aceea să fie călăuzit către izvoarele istoriei”. O cercetare obiectivă a muzicii acestui veac te obligă să relevi ca pe o particularitate esențială, caracterul fără precedent de contradictoriu al fenomenelor ei. Dramatismul peisajului muzical contemporan occidental, de pildă, provine din deslănțuirea a două tendințe ce exprimă criza spirituală a artistului în societatea burgheză: perceperea disperată a vieții și refugiul în construcția abstractă.

Tendințe doar aparent opuse, deoarece a doua reprezintă încercarea iluzorie de a scăpa de sub teroarea celei dintâi — proces magistral analizat de Thomas Mann în „Doctor Faustus” al cărui erou, compozitorul Adrian Leverkühn, oscilează chinurilor între acești poli ai unei lumi largi isire. Perspectivele amenințătoare dezastru de înaintarea progresivă a celor două tendințe au pus din ce în ce mai acut pe ordinea de zi problema unor soluții care să oprească evoluția periculoasă, restituind muzicii umanitatea și restituind această ultimă umanității. Căutările cu rezultate masive și cu venit din multiple direcții: noile școli naționale preconizau apropierea de cîntecul popular, neo-clasicismul îndemna la reînvierea formelor vechi, părăsite, „grupul celor șase” cerea sinteză, soliditate tonală și evitarea extremelor. O deosebită greutate a avut cuvîntul compozitorilor care și-au legat creația de lupta comunistilor pentru transformarea revoluționară a societății, estetice realismului socialist.

Nu trebuie să ne închipuim însă acest antagonism al cîntecului cu pe înălțirea a două armate „bunose” și „reprobabile” milităr-războinică și problema nu stă în opoziția între simpatia și antipatia față de o anumită formă de adevăr. Lupta s-a desfășurat adesea în constința unuia și aceluiași compozitor, ducînd fie la smulgerea totală din orbita atracțiilor estetice, ca în cazul lui Bartok, fie la eliberarea și purtarea, cum s-a întîmplat cu Schönberg. Problema se arde și mai complexă din momentul cînd pe lângă schema că o experiență muzicală produsă pe un teren vital și pînă de aceea stăruie, poate, prin înșelămintărea ei pe un sol fertil, și dea unele roade se confirmă astfel cunoscută teză a lui Mux în virtutea căreia un fenomen poate să-și schimbe funcția sub influența condițiilor socio-istorice în care se află angrenat (Funktionswechsel). După cum unii compozitori au dovedit că nu pot să se desprindă cu totul din mrejele crizei, deși au adoptat și afirmat idei sociale înaintate: propunîndu-și bunăoară să înfereze barbaria nazistă și ororile războaiului, ei o fac sub semnul expresionismului dizolvant sau al constructivismului abstract. Toate acestea le-am menționat pentru a arăta că complicat este peisajul muzical al veacului nostru, cîl de des se interesează influențele decadent-evaționiste ce aspiră spre un mesaj umanist, ce sensuri diferite poate căpăta un fenomen în funcție de perspectiva din care e privit. Ar fi o greșeală grosolană ca, din dorința de claritate didactică, să-i deosebim pe compozitori unii de alții ca grîul de neuhină. Dialectica presupune suplețe a gândirii și, de aceea, cercetătorul lucid nu va face ca profesorul din biblie care, ridicînd toaiaul, a pronunțat apelor mării să se despartă, ci își va croi drum prin însăși vilooarea acestor ape pe care aparatura gândirii științifice marxiste îi va venime să le înfrunte. Cu alte cuvinte, de-a cîrmuzimul multele curente ce se ciocnesc și se întrepunund, trebuie să descoperim continuitatea spiritului umanist pe care autenticele talente, oricît ar fi fost stînjinite de influențele negative, nu pot să nu-l exprime într-o măsură sau alta. Opera de cercetare a criticului marxist este în primul rînd o operă pozitivă, creatoare (și cu atât mai dificilă). Nimic mai ușor decît să demonstrezi că Schönberg, inventînd sistemul dodecalfonic, poartă răspunderea rușrii muzicii de înălțerea publicului larg. Asta însă o poate spune și un elev de școală medie. Măiestria criticului constă în a arăta cum constructivismul, tentîndu-l adesea pe compozitor, n-a putut anihila fondul romantic și profundul respect pentru tradiție care l-au făcut, după dramaturgiea căutărilor, să se înlocuie (bineînțelese pe alt plan) la pozițiile abandonate: On revient toujours... Mînați de un entuziasm superficial pentru tot ce

poartă aureola amăgitoare a modei și senzationalității, unii melomani și muzicieni nu iau în seamă acest caracter contradictoriu al fenomenului muzical contemporan. Ei mimează admirația pentru tot ce ține de „dernier cri”, chiar dacă nu înțeleg sensul combinațiilor sonore; consideră însă că este de „bon ton” să te arăți la curent cu ultimele noutăți și să le exalți. Pe clasiici îi privesc cu o superioritate ce-și desagaoră avantajul de la bunăvoință pînă la deconsiderare. Superioritatea ce se împănesează pe măsura ignoranței: nu cîntecii mi s-a întîmplat să dau de înțeles ce mureau de curiozitate să asculte ultima lucrare a lui Stockhausen — și nu cîntecul (și nici nu manifestau dorința să cunoască) ultimele cvartete ale lui Beethoven. Au învîntat că trebuie să ia drept cel de bătaie în secolul romantismului: Chopin și Berlioz erau niste sentimentali grandilocvenți iar nouă, modernilor, oameni sobri și lucizi, o asemenea muzică ne pare anacronică, indecentă... Este o pseudopasiune pentru muzica modernă, este snobismul! Dacă pe clasiici nu-i poți înțelege în mod viu decît stîlindu-te pe pozițiile avansate ale contemporaneității, căutărilor inovatoare ale contemporanilor nu pot fi adevărate apreciate decît descoperind firele care-i leagă de înaintași. Snobul va releva în „Muzica pentru coordonatori și percutie” de Bartok ciudăntăna spectaculos-cosmică a sonorității; unii ascultătorii cultivati, muzica lui Bartok îi va apare ca descinzînd direct din ultimele cvartete ale lui Beethoven și

integrat marelui tablou al muzicii universale, Bartok îi va spune înfinit mai mult decît dacă l-ar fi privit simplist, ca pe un extravagant inventator de sonorități inedite. Fără o solidă cultură clasică, entuziasmul pentru muzica contemporană nu semnifică mai mult decît lăunsoarea. „Cicero” sau călătorul cu revere înguste și pantalonii strîmți, care poartă o aparență de modernitate chiar și celei mai retrograde ființe. Trebuie într-adevăr desăvîrșită o vastă acțiune de cultivare a interesului pentru valorile muzicii secolului XX, dar tot așa de important este ca această „modernizare” a preferințelor să poarte amprenta unei înțelegeri serioase, mature a muzicii. Devenind receptiv la nou, melomanul trebuie să capete capacitatea de a diferenția valorile autentice de impurități și de a le înțelege ca parte componentă a marii, nemuritoare muzici. În acest spirit ne vom strădui să prezentăm cititorilor „Luceață-rului” aspectele caracteristice ale muzicii veacului nostru.

George BĂLAN

Luchino Visconti și romanul cinematografic

Spectacole - Arte

Pe ecranele românești, continuă să ruleze filmul „Ghepardul”, una din operele regizorului italian Luchino Visconti. Despre romanul cu același nume al lui Lampedusa, ca și despre interpretarea cinematografică respectivă, s-a scris pînă acum destul de mult în presa noastră. Nu asupra acestor chestiuni ne vom ocupa. Ni se pare însă că filmul „Ghepardul” — și spunem aceasta ca simpli spectatori — ne poate oferi un bun prilej de a sublinia, în puține cuvinte locul regizorului Luchino Visconti în arta cinematografică mondială și în dezvoltarea acestei arte în general.

Socotim că în „Ghepardul”, personalitatea lui Visconti s-a conturat pe deplin, cu o excepțională forță de a traduce în realitate o modalitate nouă în estetica cinematografului. Desigur, întreaga școală a neorealismului și realismului cinematografic italian a contribuit la formarea acestui scop. Căca ce Visconti izbuteste — în filmul „Ghepardul” este smulgerea deplină a cinematografului — această modalitate artistică prin excelență de masă — de pe un plan pe care, cu toate experiențele prea adesea magistrale în ordinea artei, pare a nu-l putea depăși — și exaltarea lui cu romanul și poezia. Cîntecurile, Orici de largă și cuprinzătoare privesc, au arunca asupra filmelor despre care s-ar putea spune, același lucru, ni se pare cu neputință a le identifica cu această realizare a lui Visconti. Printr-o muncă uriașă, printr-un realism ascuțit, printr-o tehnică sigură careia genul regizoral i se suprapune în chip aproape miraculos, cîntăc să se ascundă tocmai acolo unde iese mai în evidență prin efectele sale, în „Ghepardul”, Visconti ridică cinematograful pe piedestalul unei mari arte cu caracter clasic.

Acestei oglinzi magice a istoriei și a vieții omului și societății, pe o determinată „trasee” a lor, el îi însușă fiurul inefabil și vital al timpului, această realitate foarte precisă și totodată insondabilă din care ne hrănim pas cu pas și pe care — în primul rînd — arta vea s-o capteze și s-o transpună într-un „loc secund”. Să ne închipuim

— printr-o simplă ipoteză gratuită — un film de factura „Ghepardului” care să ne pună sub ochi, cu aceleași mijloace, nu un fragment de istorie, ci o extrem de amplă frescă istorică-antică, medievală sau modernă! Am avea senzația că ne aflăm în fața acelei fantastice mașini de explorat timpul, din opera unui celebru romancier, adușă în domeniul realității și pusă în serviciul efectului omului, pentru a-i reda posesia vizuală a unei enorme succesiuni de întîmplări trecute și pentru a-l face să restabilească un contact conștient, viu, spiritual cu ele, ducîndu-l la o veritabilă resuscitare umană a lor. Nici un film „istoric” nu ne-a sugerat poate, în asemenea potențial estetic de captare a istoriei, a vieții însăși. Realizarea lui Luchino Visconti înstrează faptul că arta cinematografică poate pași către un realism grandios, pe care imaginea vizuală îl alimentează cu mult mai multă pletere și abundență decît imaginea verbală a romanului și poeziei.

Comuniunea artistică cinematografică este cu exclusivitate de ordin colectiv. Nu se poate imagina un film ficțional de un singur om. Pe de altă parte, accesibilitatea de masă a cinematografului întrece și depășește pe aceea a artei curtinului. Ea poate atinge, într-un circuit de scurt interval, milioane de spectatori. Aceste coordonate ne fac să înțelegem și mai mult, amputarea dezvoltării mai departe a unei arte clasice de tip realist a filmului, așa cum ne-o propune Luchino Visconti. Școala cinematografică italiană ne-a obișnuit cu o serie de adevărați creatori și inovatori, care știu să unească sensurile de profunzime ale realității umane și ale vieții cu desfășurarea reprezentărilor concrete ale acestei realități și acestei vieți. Printre ei am putut reține pe Fellini, pe Antonioni, pe Germi și alții. Luchino Visconti ni se pare a fi, în această pleiadă, acela care merge pe magistrala artei cinematografice, adică în sensul caracterului ei fundamental de artă prin excelență de masă și prin excelență realistă.

Dragoș VRINCEANU

FRUMUSEȚEA ÎMPLINIRII CLASICE

ultima ei interpretare în piesa „Moartea unui artist”. Trezirea de lît un rol la altul este un fapt obișnuit pentru un actor, dar deobicei rolurile sint, cit de cit, din familiile apropiate, și potrivite personalității actoricești. Dar ca aceeași acțiune să joace acum cîteva stagioni un personaj de patrupedezec ani, cum era Oana, iar astăzi să compună chipul unei bătrîne de optzeci, mi se pare aproape un fenomen. În orice caz este vorba de o capacitate de transpunere cu totul rară. Ar trebui ca toate clasele de la Institutul de teatru și cinematografie, tot actorii de teatru și de film din București și din celelalte orașe ale țării să-și studieze arta înegalabilă cu care realizează această compoziție. Tremurul capului în timp ce pășește, mestecatul mult, inexpressiv al buzelor, gestul mic, ostentiv, al miinii, ridicarea greoaie, chinuță de pe bancă, privirea stînsă, golită de viață, alinită în neant, rostirea implicită, cu limba lăscă în cerul gurii, sint toate urmarea unui studiu atent, prelungit, multilateral și a unei arte desăvîrșite. Așa cum o creează Eugenia Popovici, Domnica pare o ființă din lumea umbroilor, a bătrînilor ei trecuți de mult în tărîmurile linistii, a aburului de tîmție. Unde se termină studiul? Unde începe arta? La acestea numai actorii ar putea răspunde.

O părere finală: revăzîndu-l a doua oară, la cinci luni de la premieră, spectacolul „Moartea unui artist” place mai mult. El dă aceeași satisfacție pe care o avem atunci cînd recitîm anumite opere sau recitînd anumite piese muzicale, descoperim aspecte și subtilități noi, încercăm sentimente netrăite anterior. Este și acesta un semn că ne aflăm în fața unui lucru bine împlinit, de o frumusețe clasică.

Mihai FLOREA

Problema pe care Dinu Sărau a ridicat-o în articolul „Obiectivitatea eronicității literare” este dintre cele mai dificile, înaintea de toate pentru că în fond nu este o problemă de calitate, ci de atitudine etică. Dezbaterile ei răbdătoare și posibilă numai cu condiția eliminării unor prejudecăți. În primul rând trebuie să cădem de acord, o dată pentru totdeauna, că nici un critic literar nu poate fi „acuzat” pentru că a exprimat asupra unei cărți o părere personală. (Nu de mult, G. Călinescu îi ironiza cu multă subtilitate, într-o cronică a opti-

PUNCTE DE VEDERE
OBIECTIVITATEA ÎN CRITICA LITERARĂ

nu poate fi la fel de solidă ca într-un studiu. Spunem toate acestea nu pentru a „apăra” cronicile slabe, neconvingătoare, ci pentru a propune delimitări necesare într-o discuție care prin natura ei este deosebit de delicată. Când analizăm activitatea de critică literară a cuiva, constat că în numeroase cazuri a dovedit lipsă de percepție artistică, apreciere concluzivă, oricât de severă, nu va fi justificată, infamantă. În schimb, acuzația de lipsă de obiectivitate și prin excelență infamantă.

critic în fața „revistei”. Sîntem datori să prevenim orice încercare de a se folosi cerința îndreptățită a obiectivității în vederea justificării pleoaurilor cu totul contraindicate pentru uni-

formitate, platitudine, lipsă de îndrăzneală. Dar, în același timp, sîntem datori să nu uităm că în țara noastră socialistă toți criticii și toți scriitorii, cu toate trăsăturile irepetabile ale personalității fiecăruia, cit și toate revistele, aparțin aceluiași front ideologic, se călăuzesc după același principiu leninist, al partinității comuniste. În practica criticii literare, lipsa de obiectivitate conduce mai totdeauna și la pierderea din vedere a acestei componente fundamentale a vieții literare. Aparcînd o nouă lucrare, un critic marxist nu poate să n-o examineze cel puțin din două unghiuri de vedere. În primul rînd ca o operă literară nouă, care, numai pentru că a apărut reprezintă un „dat”, un fapt de istorie literară. Din acest punct de vedere n-î reproșu lui D.R. Popescu, de pildă, că erori lui sînt excentrici, sau lui Velea, să zicem, o anumită orientare tematică, este cel puțin un nonsens. O dată apărută, o operă literară, din moment ce e considerată valoroasă, criticul e dator să extragă din ea maximum de semnificații, pentru a ușura valorificarea ei în cadrul educației socialiste a oamenilor muncii.

plina de măreție ale omului nou, făuritor al unei noi orfînduri sociale”. Admițînd că un scriitor talentat extrage semnificații importante în sensul cerinței de mai sus și din fapte în aparență periferice, nu putem totuși să nu constatăm că sînt și alte opere care răspund direct îndemnul luminos al partidului și poporului. Un critic partinic, marxist, nu poate să nu discute o operă literară nouă și din punctul de vedere al contribuției aduse la lupta ideologică a partidului, la dezvoltarea literaturii realist socialiste. Cînd acest criteriu de bază lipsește în aprecierea unui critic, fie că o vrea sau nu, el lasă impresia că nu-l cunoaște. După cum lasă o impresie penibilă și articolele în care cutare operă nereușită e discutată numai din punct de vedere tematic, ignorîndu-se problema împlinirii artistice. Pentru a fi competent, pentru a putea oferi o judecată de valoare globală, cronică literară e firesc să fie complexă, să nu ignoreze nici unul din criteriile ce țevădă din poziția noastră înșiși de militanți pentru realismul socialist. E absurd, repetăm, să-i reproșăm vreunui critic, o părere prea bună sau prea rea despre o carte numai pentru că majoritatea criticilor s-au pronunțat altfel, dar atînci cînd exprimă o apreciere sau alta, să-l simțim militînd pentru linia partidului, pentru obiectivele revoluției culturale, pentru succesul deplin al ideologiei și moralei socialiste. De fapt, fidelitatea față de această luptă a noastră, a tuturor, e și criteriul suprem al obiectivității.

Mihai NOVICOV

Compact la toate rubricile, „Iașul literar” (nr. 9, 1964) se deschide cu două emoționante poezii ale regretatului poet și prozator V. Voiculescu: „Cartea” și „Inscripție pe frunza de viță”. Sprintene, spirituale, versurile lui Nicolae Tatomir evoluează către o formă tot mai personală, de discret fior liric. În „Greieri și stele”, poetul Lucian Valea dezvoltă o idee poetică a cărei concentrare și atmosferă ar fi plăcut lui L. Blaga. Florin Mihai Petrescu, însă, pare amenințat de o oarecare vesticitate provincială, ce nu mai caracterizează de mult orașul său: „Pădă tristele mi-a bătut în șeam / Fără să mă-ntrebă dacă sînt acasă. / Am privit-o în fața și-a-nieles că n-am / Vremea cuvenită, dispărînd sfîșos”. Elipțică, poezia lui George Popa („Muzică”) decurge lăgănat, fără substanță: „Frinte în urde, Siera cea mare / Cînd mă pătrunde, / Crezi că nu doare? // Și se fac toate / Interioare. / Identitate / fără hotare. // Cum să mă-ndur? / O, vaste spații / de suflet pur, ce-adînc nesău! / de necăstărie / mă cer? Spre cine? / Nici o oprise? Cine mă ține? // ...Fără de nume, / singur umplînd / tot ce-l posibil. / Expansiune / de prea sensibil, / Peatră-mă blînd...”

Clocotul vieții nu caracterizează nici poezia lui Laurențiu Ciobanu, a cărui „Fecioară”, „cu ferești dantelate-n dulci vitral” nu se deosebește tematic de ecoul care „să cu țara în bălăuș vîntului”. Cînd dorește să fie prezent, poetul scrie astfel: „Brajul tău duce-o ploale-ncet la deal / Prin lumina verii demodată / Și tractorate negre de metal / Rid o dată și încă o dată”. Instruciv, ca model de neurma, „Cîntecul luminii”, de Cristea Mamali. Cale de cînt strofe euforice, fără epos, am extras, și nu exhaustiv, mijloacele sale de convingere: „sunetul de clinchet lin”, „prospețimi”, „frăgezimi”, „fragedă floare”, „lujerul de crîn”, „stropi de soare”, „linere mlădie” (și „linăra mlădie”), „floare dulce”, „caltul inimii”, „misterul dulce”, „Isturi de april”, etc. etc. Iar în „Steaua po-

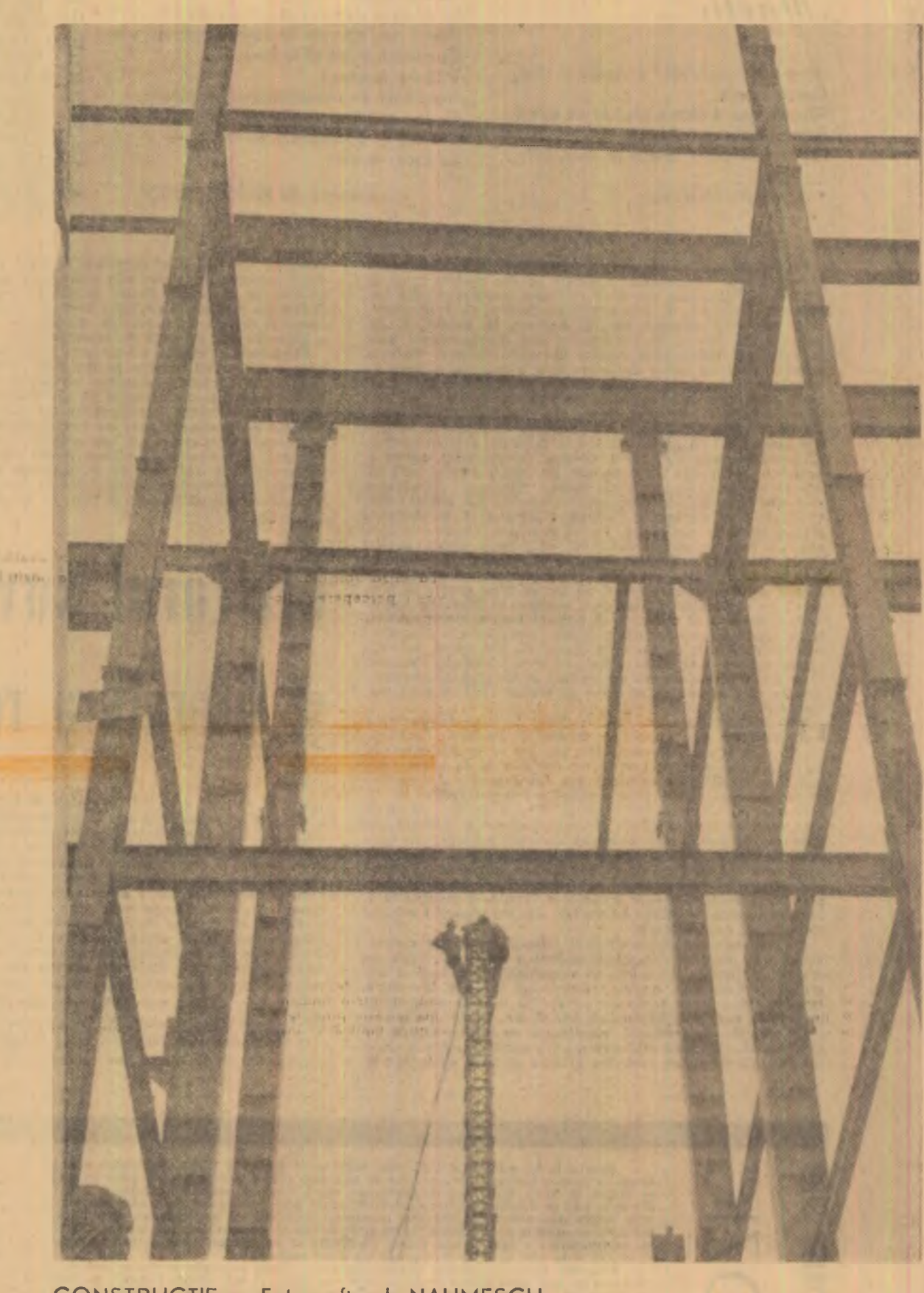

respectiv să fie judicios argumentată. Dar și acest criteriu e greu de mînuit. În ultimă instanță forța de argumentare a unui critic nu depinde numai de bunele sale intenții, ci și de talent. Totodată armătura de argumente într-o recenzie sau într-o notă

Inseamnă oare că propun eliminarea problemei, scoaterea ei de pe ordinea de zi? Nu. Plădăm doar pentru maximum de circumspecție în discuție. Cînd același criticare a fost sever cu unele opere literare, dar izbucnește brusc într-o explozie de bunăvoință față de altele, schimbîndu-și peste noapte criteriile de apreciere, situația devine îngrijorătoare. Dar nici într-un asemenea caz nu mă cred încă îndreptățit să suspectez „din oficiu”, pe un coleg de lipsă de probitate profesională. Mi se pare că „semnul distinctiv” e altul. Un critic literar care a ajuns la concluzia că e dator să semneze o cronică elogioasă despre o carte, față de care unii dintre colegii săi au formulat rezerve serioase, e dator să analizeze și să înlăture aceste rezerve. În invers, cine contestă entuziasmul cuiva pentru o nouă carte, e firesc să analizeze, la obiect, nu numai cartea dar și argumentele aceluia care a aplaudat-o. Așadar, mi se pare că supărătoare nu e altă apatie, s-o recunoaștem, destul de rară, a unor critici exclusiviste, ci tonul lor sentențios, lipsa de efort al criticului de a cerceta ceea ce a scris pînă la el în materie și de a se încadra în discuție.

Un aspect aparte prezintă cronică literară dintr-o revistă. Sînt cititori care ar prefera ca ea să fie semnată mereu de aceeași persoană, lucru greu de realizat, din mai multe motive pe care nu e cazul să le înșir aici. Dar și cititorul are dreptate cînd pretinde revistei preferate ca ea să-l orienteze în domeniul creației literare. Cînd în aceeași revistă criteriile de apreciere diferă, cîteodată foarte substanțial, de la un număr la altul, nu mai pentru că se schimbă cronicarii, rezultatul nu poate să fie decât derutant. Căci nu numai criticul e dator să-și respecte propria personalitate, ci și revista. Într-o redacție nu poate să nu se formeze un spirit de echipă, prin care, cu toată diferența punctelor de vedere personale, revista să militeze pentru anumite valori și anumite orientări. Altfel, revista riscă să se înfundeze într-un eclecticism lipsit de principialitate, ceea ce, trebuie s-o recunoaștem, nu e niciodată recomandabil.

În sfîrșit, mă opresc la un ultim aspect: discutînd despre obiectivitate în critica literară, sîntem datori să opădm de acuzațiile cîteodată pripite și nedrepte și personalitatea fiecărui

CONSTRUCȚIE - Fotografia: I. NAUMESCU

PENTRU ANUL 1965
Abonați-vă din timp la publicațiile UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.
Gazeta literară Viața românească Secolul 20 Luceafărul Utunk Igaz Szó Steaua Iașul Literar Orizont Neve Literatur Novi Iivot
Abonamentele se primesc prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

STEAUA

Consacrat cu precădere, cvadricentenarului shakespearean, numărul 9 (1964) al revistei clujene aduce variate și esențiale contribuții la cunoașterea marelui dramaturg și poet englez. Consemnăm cele patru sonete desprinse din volumul aflat sub tipar și intitulat „Sonetele de la Shakespeare”, „Ultimele Sonete ale lui Shakespeare, traducere imaginată”, de V. Voiculescu, pleoaură impresionantă pentru perena tinerețe a unui gen abordat, fie și temporar, de toți marii poeți. Despre contemporaneitatea și universalitatea „marelui Brit”, despre preferințele și atitudinea sa în fața problemelor majore ale vieții, așa cum se reflectă în geniala operă dramatică, scrie Mihai Bogdan („Semnificații shakespeareane”, în capitolul „Sintaxa de interpretare”, Petru Comarnescu. Din concluziile acestui studiu, datorat unui bun cunoscător al teatrului de limbă engleză: „Dar spectacolul cu „Hamlet”, realizat la Iași, și cel cu „Macbeth”, realizat la București de către Ion Sava au adus o serie de contribuții originale și valoroase pe plan mondial... Spectacologia shakespeareană a fost și este foarte bogată la noi”. Bogat documentate, de real interes, cele două articole reflectînd ecoul shakespearean în literatura noastră mai veche (M. Adrian) sau analizînd traduceri românești din opera shakespeareană (Al. Duță). Nota caracteristică a revistei pare a fi dominanța poeziei. Optimismului concentrat din versurile lui M. Beniuc („Sahara”) îi succede o dramatică mărturisire a Mariel Banus, în căutarea unui filon mai adînc. Remarcînd poezile semnate de Radu Bouras și Ștefan Roll, subliniem în același timp și prezența candelor tinere: Romulus Guga și Ana Blandiana. Dacă primul scrie încă — dar probabil că nu

Anticofilișmul în poezie este mai întotdeauna amenințat de non poezie. Vînd să despozeze versul de preziozitatea și de o regie greoaie și anacronică, lăsîndu-și să se desfașoare eliberat de canoane, poeții s-au trezit nu o dată în tabăra adversarilor artei însăși, tînd, cu lăstărișul, pădurea. La început a fost o frondă a individualismului împotriva sablonului literar academizat, care venea fie din direcția curentelor de avangardă, fie, pur și simplu, din nevoia firească a afirmării unei poezii simple, directe, fără artificii. Marin Sorescu, prin ciclurile de versuri publicate în președ, după apariția volumului său de parodii „Singur printre poezi”, este poezul unei atitudini net anticofiliș, al unei lucidități lirice demoa, al unei formule puțin explorate, tentantă pentru amatori de inovație, dificilă pentru cei mai mulți, pretențioasă. Geo Dumitrescu revalorifică de pildă simbolurile „demodate”, aruncă peste bord ustensiile învechite în universul poetic, nu ezită să interpreteze totul într-o viziune contemporană modernă, cu accente încredite, în contextul liricii sociale angajate. Poezia sa e a) o lăstărie categorice, uneori demonstrativă, manifest și declarativă. E un patetism interior în care luciditatea nu atenuază poezia ci o învâluie cu o temperatură intelectuală înaltă în poezia lui Sorescu, luciditatea tinde spre o poezie cu implicații etice multiple, cu o semnificație larg umană, spre o poezie de meditație filozofică. Sorescu ține să sondeze funduri de viață adînci, cu o aparatură de investigație intelectuală proprie, cu o slumînare puternică a conștiinței. Cerebralitatea poeziei sale aprinde o lume de sentimente, pînă la incandescență. În Vîbrații, pulsația umană e integrată în ritmul colectivității: „Atit de tare îi bătea inima, / Incit / Acolo unde se afla el / Soarele mai vedea un om / Cu citiva pași — mai-nainte / Si altul în urmă / Si altul în dreapta / Si altul în stînga. // Si fiecare la rîndul lui / Vibra noi filințe ale sale / Din cauza aceleiași inimi”.

văzută ca o distilare a drojdiei rămasă pe fundul retortei, după publicarea volumului „Singur printre poezi”, nu ne parvine cituși de puțin dintr-un domeniu limitrof artei (acestia nu pentru că am cînta parodia în afara poeziei). Marin Sorescu a debutat, de drept, ca poet, prin parodii, alegîndu-și ca prime exerciții o cheie muzicală mai puțin uzitată în ultima vreme, cam perimată după Topircanu și trecută în rînd cu romanu și cronica rimată. De altminteri între parodii și poezie nu e diferență de altitudine, ci numai de tonalitate. Ceea ce are dominant poezia lui Sorescu, și o intrudește prin firea lucrurilor cu parodia din „Singur printre poezi”, este fantazarea lucidă, sinteza dintre aceasta și atitudinea ironică, surisul malicios, sarja. El apelează, așa zice, la o poezie cu implicații intelectuale grave, la o poezie încercată cu senzori mari de cultură și

conștient prin frazarea orală; grupajul total al poeziei e perfect. Viziunea sa poetică trăiește prin ansamblul construcției. Metafora poeziei Shakespeare e aceea a unui demurg. Zideste și desvîrtește o lume, concîndu nu o stare civilă ca Balzac, o epocă ori o istorie, ci însăși creațiunea. „Shakespeare a creat lumea în șapte zile. / În prima zi a făcut cerul, munții și prăpăstii sufletești. / În ziua a doua a făcut rîurile, mările, oceanele / Si celelalte sensibilitate / Si le-a dat lui Hamlet, lui Iulius Cezar, lui Antoniu. Cîlopătrei și Ojetei / Lui Othello și altora / Să le stăpînescă, ei și urmașii lor, / În veștii vecior”. În Muzeul satului, poezia este paronamică, cu o acuitate lirică neobișnuită, care cutremură cu un trăgăsim eposic: „Din viața acestor oameni / Lipsesc mai multe secții / Iar altele, cum ar fi / Bundstarea materială, fetichele / Si norocul în istorie

existat, așa își începe o poezie, pentru ca ulterior versurile să demonstreze că sufletul poetului există în totu și în toate de pe caprîsul pămîntului românesc. Poezia se structurează pe o idee poetică cu transmisiuni lungi de unde emoționale. „A existat numai o țară frumoasă / La o margine de mare / Unde valurile fac noduri albe / Ca o barbă nepietănită de crai / Si niste ape ca niste copaci curgători / În care luna își avea cuburșii roșii / Si mai ales un cocor în albastru / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le plăcea să spună / Seara în jurul focului, poezi — „Mișioria” și „Luceafărul” și „Scrisoarea a III-a”. Sorescu își temperează la vreme șuvoiul afectiv, îl pregătește căderii neașteptate, îl zăgăzulește la nevoie. Dar nu se arată în poezia lui acel ochi fals, cuvîntul care să-l întregăască în mod simplu / Pe care îl ocotea / Mironca cea Bătrîn, Ștefan cel Mare, / Sau mai simplu: ciobanii și plugarii / Căror le

PORTILE LUMII - DESCHISE

de Mihnea GHEORGHIU

Colatorul care descinde pe aeroportul Orly constată cu o plăcută surprindere ca aici — printr-un mecanism rezistent și discret — uși se deschid, primitor, la simpla apropiere de ele, fără nici un efort din partea pietonilor aeriului. Un distins cineast francez evoca, nu de mult, această imagine, ca să ne sugereze plastic interesul stăruit în țara lui de noua Românie și carei mesageri găsesc astăzi în lume toate porțile deschise. Mai mult decât o metalică frumoasă, era un termen de comparație dintr-un domeniu concret, poloidal: „ali fast anuntati, polijji!”

Pentru un călător sau un artist condus de interesele naționale ale poporului român și de ideologia noastră, nu poate fi mulțumire mai mare decât ca în opera lui, cititorul și spectatorul de azi, fărur al noi oriunduri, să recunoască propria sa viață, oîndurile și năzuințele lui. In același timp, este o incomparabilă satisfacție să descopere că această operă interesează profund cercarii largi de peste hotarele țării și că ea contribuie, prin continutul și treapta ei valorică, la creșterea prestigiului patriei sale în lumea de azi.

La sud de ecuator, în primăvara anului acestuia, participam la o conversație neprotocolară găzduită de președintele Academiei de Litere de pe Rio de la Plata. Temele de romanistică invocate în discuție erau conduse pe interlacuri la concluzii menținătoare pentru „miracolul românesc” și pline de învătăminte privind schimbările dintre țări situate la alt de mari distanțe. Altfel dat, nu departe de cercul polar, un reputat arhitect finlandez ne cerea surse de informație despre construcțiile social-culturale din România, absolut necesare cursului său de la Facultate. Și alta dată, pe coasta Pacificului, președintele unei universități nord-americane se declara bucurat să poată explica recenta amploare a contribuțiilor românești în principalele manifestări artistice și științifice internaționale.

Măturii contemporane importante alestă ca România reprezintă în Europa exemplul unui stat modern care o reușă să desăvîrșească, în numai două decenii, un proces spiritual secular și să valorifice printr-o revoluție pașnică originalitatea tradițiilor sale culturale, drumurile marilor civilizații continentale, însoțite de mari și deseori numeroase mutații. Privat de adăpostul unor izolări insulare, Coresi vrednicul nostru dascăl tipograf, deschidea, tardiv, cu literele-i de lemn, scrisului românesc, prima poartă spre universul literaturii. Era în anul ivirii lui William Shakespeare, când Renașterea se învâpăia în amurg, iar ființa neamului nostru și continua eroic lupta pentru existență, la răscrucea împărățiilor în armură. A fost greu, nespuse de greu, acel început pe care nu-l putem uita, atunci când scriem istoria culturii românești în condițiile actuale ale universității ei incontestabile.

Construcția socialistă din România înmănușează într-o definiție simplă un efort unanim, de o forță impresionantă, despre care lumea din afară a avut de aflat, în anii din urmă, fapte uimitoare. Expansiunea firească a culturii românești este un efect al nivelului atins între frontiere, prin numărul necontenit mai mare al institutiilor de învățământ și de cercetări specializate, al cărților și publicațiilor al școlilor de teatru și concert, al asezămintelor culturale, al muzeelor și bibliotecilor prin sporul numeric și calitativ înregistrat în creația artistică și științifică atât în ramurile tradiționale ale culturii, cât și prin crearea unor ramuri complet noi.

Principiile de bază ale relațiilor culturale dintre România și alte țări pun în aplicare îndrumările internaționale și consecvent patriotice ale conducerii de partid și de stat, care consideră că „fiecare țară, mare sau mică, are datorita de o contribuție în mod activ la opera păcii și progresului pe care îl implică coexistența pașnică”. În interviul acordat de tovarășul Ion Gheorghe Maurer agentului „France Presse” domina sa arată că acest principiu esențial are un conținut amplu și angajant pentru toate națiunile civilizate, în sensul că în lumea de azi, coexistența pașnică învâpă o circulație neînclătă a valorilor materiale și spirituale, în care fiecare țară, pornind de la fiziologia ei proprie, poate avea de dat și de primit”. Stimulind creația artistică și literară, promovind zec de talente noi alături de reprezentanții strălucii ai trecutului generații, statul popular a respins înaltdoana concepția claudstrării „în găoaaca noastră” și a pus la îndemna maselor comorile culturii mondiale, clasice și contemporane. Cele mai reprezentative lucrări științifice, opere literare, formații teatrale și filme de repute mondială au furnizat elemente valabile vocabularului cotidian al oricărui cetățean dornic să se cultive, îmbogățindu-și spiritul de selecție și sporindu-i exigența ideologică.

În același timp, lucrări valoroase și personalități proeminente românești au fost receptivitate cu simță și interes de opinia publică de peste hotare, din țările socialiste și din alte țări. Manifestări artistice de prim ordin au completat armonios traducerea în limbi străine ale măltoor cărți românești și schimburile de cadre calificate în domeniul activităților academice și al colaborării tehnice. Se adăncesc și se extind legăturile de colaborare culturală cu celelalte țări socialiste, în virtutea principiului fundamental al politicii noastre externe. Importante acorduri și aranjamente culturale bilaterale încheiate cu celelalte țări sînt aplicate concomitent cu succes, pe baza politicii de dezvoltare a relațiilor de colaborare, reciproc avantajoasă. În același timp, România acordă înămnătatea cuvenită îndeplinirii angajamentelor asumate în cadrul institutiilor specializate ale Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO). Participarea specialiștilor români la conferințe, congrese, expoziții și festivaluri internaționale este solicitată și așteptată de un justificat interes, ca reprezentanți ai unui stat suveran, în plin avînt economic și cultural și fidel angajamentelor luate, ale cărui relații cu alte state au o valoare exemplară.

lată, deci, citeva argumente practice și teoretice, care îndreptătesc pe străinii care ne cunosc, sau care nu ne cunosc îndeajuns, să aprecieze fenomenul cultural românesc ca pe unul din aspectele cele mai vrednice de atenție ale civilizației contemporane și lătă de care porțile lumii sînt azi larg deschise.

În această scurtă expunere de impresii și experiențe ce se cer îmbogățite cu detale pe care le oferă zilnic și oricărui presa și posturile de radio, condeiul cronicarului extern ar fi putut adăuga șirul neriscurit de exemple ale unor remarcabile prezente românești în actualitatea culturală internațională: soliști și formații artistice îndelung aplaudate în lungi turnee, uneari intercontinentale, scriitori români publicați de edituri cu renume, piese de teatru în repertoriul marilor săli, filme românești în palmaresul festivalurilor internaționale, conferențieri strălucii la catedra unor universități seculare, dirijori la pupitul marilor orchestre simfonice și așa mai departe, pînă la furtunoasele echipe naționale de artiști amatori triumfând în competiții de înaltă exigență. Dar cititorul nostru, ca și observatorul străin, au avut răgazul și timpul de a media, în onii revoluției culturale din România, asupra rezultatelor politicii noastre de stat privind materia vie și fertilă a acestor schimburi care ne plasează azi printre cele mai bune exemple ale fructificării tezaurului național și mondial al artei și culturii în anii aceștia.

Ecolul înlim al aceleii receptivități universale a prestigiului românesc este un sentiment de mîndrie pe care nu-l poate compania, în fundul inimii, decât emoția călătorului departe, la auzul unei melodii familiare, retransmisă de ocază pe nesăpsepte, și care-l înmește ochii ca amintirea unei ființe nespuse de dragi. Incerc astfel, să reconstruiesc simțămîntul cu care am asistat astă-toamnă, într-un hotel din Milano la „proba” magistră a lui Herlea, înaintea semnării unui contract revole de cei mai mari cîntăreți de operă ai lumii, cînd impresarul lui Metropolitan a rămas... fără replică. Și (ierlată să-mi fie) bucuria cu care aflăm, în miezul unei nopți senine de primăvară încununată de o splendidă Cruce-azudului, că efigia ei de aur răsplătise — în unanimitate — un nou film românesc.

În toamna aceasta, ziua de după încheierea Concursului și Festivalului Enescu m-a aflat pe un aerodrom, la răscrucea drumurilor dintre est și vest, pe care un cavaleriu român debarcase numeroși oaspeți, martori ai acestui remarcabil eveniment artistic internațional. Englezul cu care-am continuat alungă conversația (și care dirijează o importantă instituție britanică de cultură) se întorcea și el de la București, plin de amintirea vie a lui Enescu și a discipolilor lui români:

— „Aveți o minunată galaxie de talente”, a conchis călătorul.

Eu mă întorceam dintr-un minutat pelerinaj străfordian, de la Festivalul Shakespeare, ilustrat de excelente creații actoricești:

— „Și dumneavoastră aveți o nouă galaxie de talente”, i-am răspuns, realizînd amîndoi, că vorbim respectuos despre Shakespeare și Enescu, în centrul Europei, la răscrucea drumurilor dintre răsărit și apus și că acele drumuri sînt larg deschise iubitorilor de cultură din toate țările.

Rimma KAZAKOVA

Dănuj-va rugina pe patine în calșuri obscure,

Noi sîntem tinere

Ce linere noi sîntem. Chiar dacă, bunăoară, De-afit cit îi purtărăm ciorapii s-au rărit Dar dincolo de stururi, trăzînd a primăvară E-un aer ca alcoolul de țare, grațiat Rachiilelor de stambă le-am spus de-acum adio, Adio și acelor pantofi scalmibi le-am spus; Și nimeni desparțirea aceasta n-o jeli-o Ca tinere noi sîntem — un hahot nesupus Ce nopți! Cum mai miroase jilavul chel de piatră,

Prin poduri, schiurile s-or scoroji, Plingeți, copii! De peste riu, de peste pădure, Curînd se va-ntoarce la voi neamul gri-gri. Greieri vor fi pentru toji: o puderie, La plimbare vor merge de mină cu voi. Plingeți, copii! Zăpada de marie moare-n mizerie, S-o conducem cu surle și cu trăbobi. Stăncuțe s-or roti în țării Ghețurii liliacii trosnesc și se sparg... Omul de zăpadă rămîne vădan, Aveți griji, copii, de moșneagul bețog.

Polen este nisipul sclipind miraculos. Noi sîntem linere. Deschis privirea cată Ne place sfoda aprig și umblatul pe jos. O, nu ne părăsi tu, suavă claritate Învalue-ne-azurul nesters din ochii toi Și-ntuneca cînd răsrucea de fac, maturitate, O să ne rătașcă pe neînturnate căi. Adolescențe mîndre să fim înaltdoana, Răspunsul categoric ne fie și-ndrăzneț Mereu strălucitorul bônau al nostru, luna, Decii orice monedă rîcîme mai de pret! E-o nicovaltă viața Ciocanul, sus, izbește. Fii gata linerele toi frontal să-l cuprîzi. Noi sîntem linere și veșnic linerește Ne vom privi în rîuri, în cărți și în oglinzi

În românește de NICULAE STOIAN

Bulat OKUDJAVA

Martie

Intra-o curle pe-Arbat* e veselie și ristot, Stradă u dă. Plingeți, copii! Maare zăpada de marie: S-o-nmormîntăm hohotînd, Peste saple poște de-aci să se-ouă!

* Strada din Moscova.

Oroleibusul de la miezul nopții

Cînd tot ce m-apasă să spunie orișicui Și ma-mpresară melancoli, În roleibusul albastru din gaonă ma sui În clipe rîrite, țirzi. Înfrizată roleibus, un raid prin stații, Pe bulevarduri, în roată te-abate Și-adună-ți naufragiați Din noapte, din noapte! Roleibus singurată, navă pe rați, Știu că în noaptea c-un umed fior Pasagerii — ce-ji sînt moleni — Imi dau ajutor. Cu ei nu o dată am plecat din tristete, Unerii mei, umierii le-a simit adiere Ca caldă-i, șiind să le-vele Tăcerea, tăcerea! Roleibusul de noapte în zori se topește, Cu zori se îmbracă răsruce după răsruce, Durerea — ciocănitare pe creștel — Se duce, se duce.

În românește de VICTOR FRUNZA

A SKIROUITIE (U. R. S. S.) — Linogravură, 1963

Literatura română nu mai este de mult o „țeară incognită” și nici măcar un continent exotic pentru masele largi de cititori din Uniunea Sovietică. Numele poetilor și scriitorilor din România, Eminescu, V. Alexandri, G. Coșbuc, G. Topîrcău, ca și ale celor contemporani, T. Arghezi, M. Beniuc, E. Jheleanu, M. Banuș, V. Porumbacu sînt binecunoscute pe lângă cele mai îndepărtate colțuri ale țării noastre. Recenta serbătorire a lui Mihai Eminescu care a prilejuit o serie de manifestări (conferințe, seri literare etc.) a dovedit că în multe părți ale Uniunii Sovietice versurile lui Tudor Arghezi, ale lui Mihai Beniuc sînt de adesea publicate în revistele noastre literare. Deopotrivă sînt preluate operele prozatorilor români din trecut: Ion Creangă, I. L. Caragiale, Vlahuță, I. Slavici, B. Stănescu-Delavrancea, L. Rebreanu, C. Petrescu, C. Zeletin, sau ale celor contemporani: G. Călinescu, Eugen Barbu, Titus Popovici, S. Stancu, Francisc Munteanu și altele. Desigur o mențione deosebită se cuvine pentru creația lui Mihail Sadovănu care ocupă un loc cu totul aparte în procesul de răspîndire a literaturii române în Uniunea Sovietică. E de ajuns să amintim că ultimul volum recent apărut, Local unde nu s-a împlănit nimic, marchează o 56-a tălmăciare publicată în Uniunea Sovietică din opera marelui clasic român. Am putea spune că e o bibliotecă întregă ce-si are tradiția și continuitatea în creația sadovănească, printre care se cuvine să cităm în primul rînd pe Iurii Kojenikov.

Cititorul sovietic poate urmări desul de lesne desfășurarea în țările literare din Republica Populară Română. Revistele literare, ca și editurile sovietice, publică cu o mare regularitate ultimele noutăți, cărțile de cel mai mare succes din țara noastră. Trebuie să subliniem ecoul pozitiv foarte puternic pe care l-au sîrșit românele Enigma Otiliei de G. Călinescu și Soseana Noului de Eugen Barbu, volumele de versuri ale lui Mihai Beniuc și ale lui V. Alexandri. Pe coardele timpului, este cunoscut datorită traducerilor apărute în cîteva reviste („Znamia”, „Inostvannaia literatura” etc.), romanul Străinul de Titus Popovici, nucele lui Francisc Munteanu etc. Teatrelor contribuie și ea la informarea publicului sovietic asupra succeselor literare, rîndurile prezentînd piesele lui Horie Lovinescu, Al. Miron și altele dramaturgii contemporani.

Nu trebuie uitat nici o clipă că tălmăcirile în limba rusă, asigurînd oricîrei literaturii străine o largă circulație pe teritoriul Uniunii Sovietice, nu reprezintă totuși unicul instrument lingvistic. Astfel, în Uniunea Sovietică, în afară de traduceri, numeroase traduceri se fac în limbile ucrainiană, georgiană, armeană, lituaniană, letonă etc. Unele dintre ele, prin înalta lor artistică, realizează cu cele publicate în limba rusă, rivalitate din care nu are decît de câștig orice creație aflîndu-și un vestmint artistic cit mai desăvîrșit și

fiind cu atît mai bine apreciată la justa ei valoare de cititor sovietic. Am putea cita astfel traducăsele tălmăciri din poezia lui Eminescu făcute de poezii ucrainiene de seamă. Îndesebi rîmîn ca realizări clasice: traducerile populiului Inger și demon, în versiunea regretatului Maxim Riiski, și a Lucațărului, semnată de Iaroslav Spart.

Statisticile și cifrele măturăsele într-adevăr o largă difuzare a literaturii române în Uniunea Sovietică, un contact deosebit de apropiat cu poezia, proza și dramaturgia românească. Încercînd să pătrîdem în adîncul acestui proces, relevînd manifestările lui intime, vom constata o serie de fenomene care ne îndreptătesc să vorbim de o desfășurare mai complexă, mai amplă, mai profundă în ultimii ani. Într-adevăr, în ultima vreme literatură română se conturează tot mai mult ca un fenomen cu o personalitate distinctă în ansamblul literaturilor străine circulații în Uniunea Sovietică, și în același timp ca un fenomen de incon-

lucrare Motive sociale în poezia lui Eminescu. Listele literare de prestigiu ca „Voprosi literaturi”, „Inostvannaia literatura” publică frecvent studii despre creația marea „su altora dintre scriitorii români, recente, prezentări ale cărților cele mai recente și mai valoroase din România, despre diferitele discuții purtate în presa literară românească etc. Crește continuu contingentul de traducători din literatura română. Rîndurile lui se completează cu noi forte, din rîndurile literaturii sovietice, publiciste, filologi.

Difuzarea literaturii române în U.R.S.S. ridică această problemă de mare importanță: a asigurării unor cadre calificate de traducători, bunii cunoscători ai limbii române, ca și a unor specialiști, istorici și critici literari preocupați de a cunoaște și a pătrunde în toate adîncimile procesul literar românesc din trecut și de astăzi.

Pe acest plan, principala sarcină revine învățămîntului nostru superior, secțiilor de limbă și literatură română care funcționează la Universitatea din Moscova, Leningrad, Kiev, Tbilisi etc. Din rîndurile studenților acestor secții se formează viitorii cercetători, traducători, bibliotecari, toți deopotrivă prieteni ai literaturii române, care contribuie în primul rînd la popularizarea ei în rîndurile cititorilor din Uniunea Sovietică. Încă de pe băncile facultății, ei se înfiltra în cunoașterea marilor clasici ai literaturii române, învâpă să-l învețe pe Eminescu (și mulți dintre ei cunosc pe de rost multe din versurile poezului român!), pe Caragiale, pe Sadoveanu. Pe masa lor de lucru, poji zări reviste și zăre românești. La bibliotecă îi vezi cu înălțare în lectură versiunilor lui Arghezi sau în înălțare pe strada cerșindu-și unii alții stăruie din ultimul volum al lui Mihai Beniuc. Într-ata cu uneltele cercetării marxist-leniniste a fenomenului literar ei se familiarizează cu operele poezilor, prozatorilor sau dramaturgilor români, schifînd în lucrările de un. de diploma sau de cerc studențesc baza viitoarelor monografii sau studii. Așa de pildă, la expoziția Universității din Leningrad, consacrată cel mai bine lucrării științifice studențești pe 1963, un loc bine meritat l-a ocupat Cîntare onului de Tudor Arghezi. În mune și activitatea acestor secții, focare de înaltă a interesului pentru cultura și literatura românească, un sprijin pretios și constant al aparatului central și de înaltă înaltă științifică al specialiștilor români. Amintirea prelegerilor șinate de regretatul Tudor Vianu ne dăinuie mult timp în sufletul studenților secției de română de la Universitatea din Leningrad. O contribuție prețioasă a fost adusă de conferințele profesorilor Al. Dima și Boris Cazacu, membri corespondenți ai Academiei R.P.R.

Îubind și prîfundînd tot ceea ce este valoros și progresiv în tezaurul culturii mondiale, oamenii sovietici doresc și cauti să însușească tot ce a fost creat și se creează mai bun în cultură, în artă și în literatură de poporul român.

Tamara REPINA

Conf. univ. de limbă și literatură română la Universitatea din Leningrad

100 DE ANI DE LA MOARTEA MARELUI FILOG ȘI FOLCLORIST SIRB

VUK STEFANOVIC KARADZIC

Născut la 26 octombrie 1813, Vuk Stefanovic Karadzic și-a desfășurat activitatea în prima jumătate a secolului al XIX-lea, într-o perioadă când poporul sîrb se ridica la luptă împotriva asupritorilor turci, cînd se consolidă nașterea sîrbă. Astfel, în perioada de activitate a lui Karadzic, literatura națională sîrbă, prin codificarea noului limbă literare, bazate pe vorbirea vie a poporului, și publicarea dicționarului și a gramaticii limbii sîrbo-croate sînt impresionate, iar activitatea sa este studiată și admirată nu numai în Iugoslavia, ci și în alte țări ale Europei și ale altor continente.

Provenit dintr-un sat din centrul Serbiei, Tršić — regiunea Jadar — Vuk a cunoscut de mic tîm dintr-o grădiniță care mai tînce și mai curate sîrbești, pe care i-a și pus mai tîrziu la baza limbii literare. În peregrinările sale prin Serbia, Austria, Germania și Rusia, Vuk Karadzic s-a apropiat și a trecut și pe teritoriul țării noastre, fapt care se pare că n-a rămas fără urma pentru activitatea lui.

Acest fapt preum și unele mențiuni din corespondența sa au dus pe cercetători la concluzia nu numai că Vuk Karadzic a cunoscut limba română, dar că — dat fiind interesul său pentru creația populară — a și cules poezii populare românești. Într-o notă, Hierearh roșu și aduce că Vuk a adunat multe cîntecuri românești, pe care i-le-a dat săre a întregii proprii lui colecție făcută în secolul publicării. Toate acestea însă „ou ais la Iași în focul cel cumplit din anul 1827”. Chestiunea e rebuată de Asachi, în 1832, cu ocazia apariției colecției de Poezii populare de la Alexandri. Saluînd acest important eveniment național și cultural în „Gazeta de Moldavia” din 17 martie 1832, Asachi revine cu amănunte asupra colecției pierdute: „Încă în zilele epocii emigrării călătorii prin provinciile sud-slavo-sice spre adunarea cîntecelor noastre, le-a avut în vedere și cîntecurile noastre, dar nu le-a scris în limba românească, care pe ocazia călătoriilor sale le-au fost adunari în Transilvania, în Banat și în Țara Românească, și între care se aflau cumperi foarte interesante în țara noastră și alte lucruri ale sale — deplînt Asachi — au ars în focul de la Iași din 1827.”

Unii cercetători au acordat deplină încredere lui Gheorghe Asachi, care se vede că a fi un bun cunoscător al personalității și opereii lui Vuk Karadzic și a-roput face o afirmație publică susceptibilă de a nu fi adevărată. Împotriva, deși înoteza primei colecții de folclore românești anterioară lui Alexandri — și cum se vede dintr-o publicație recentă a Academiei R.P.R., anterioară și colecțiilor manuscrise din 1833 a lui N. Paulevi din Rusia transilvaniană — este adevărată, alți cercetători l-au suspectat pe Asachi, care a mai publicat o cronică puleșită de el și devedită ulterior ca neautentică. Fapt este că Vuk nu pomenise nicînd de vreun culegere a sa de poezii populare românești și nici arhivele nu ne-au dat încă în vială vreun indiciu în acest sens. Mai valoroasă însă din punct de vedere documentar rămîne aprecierea editurii făcute de Asachi marelui filolog și folclorist sîrb, apreciere care se înscrie printre primele ecouri ale opereii acestuia în țara noastră în timpul vieții lui.

Nu vom insista aici asupra drumului vieții — sinuos și plin de greutăți — al marelui patriot sîrb. Este suficient să spunem că, în culmea popularității, în strălucirea și în patrie sau și a venit în contact nu numai cu H. Kopitar, ci și cu Jakob Grimm, cu Goethe (care a rămas încîntat de poezia populară sîrbească, ce l-a fost tradusă special de Kopitar), cu numeroși literați și lingviști ruși, printre care Karamzin, Jukovski, Strakoski și altele. Într-un număr al mai multor societăți științifice din străinătate. Activitatea sa folcloristică s-a inserat pe calea deschisă de celebra rulare a lui Herder, Volkslieder (Cîntecuri populare) — 1778, și continuată în Germania de către Grimm și de alții.

Meritul lui Vuk Karadzic în culegerea și publicarea cîntecelor populare sîrbești, care dezvăluiau Europei o comoră necunoscută de valori literare, nebătute înainte în scrierile lui sîrb și în arăta cu întreg o glorie în cîntecurile, perspectivele de viitor și capitalitatea, este înaltdoană. Din organismul lui Vuk — seria entuziasmat Asachi — poezii s-au ogîndit, au înțeles de sint, ce pot fi, ce sînt și ce viitorimele ascipală.

Îndemnat de Kopitar, Vuk începe să culegă și să tipărească cîntecuri populare sîrbești. Astfel, în 1814, deci pe cînt aveă 27 de ani, publică Mala postonardna slaveno-serbska pesnarica (Cîntecuri de cîntecuri populare slavo-sîrbe), cuprinzînd 100 de cîntecuri literare și epice. Peste cîțiva ani, în 1815, apare la Viena o nouă culegere — Narodna srbska pesnarica (Carte de cîntecuri sîrbești), cu 101 cîntecuri literare și 17 epice. Aceste prime culegeri au premers editia în patru volume de Sprske narodne pjesme (Cîntecuri populare sîrbești) apărută în 1823-1824 (volum I-III) în Leipzig și 1833 la Viena (volum IV). În anul 1817 a fost editat în 6 volume în 1817-1826. Ce ecou a avut în întreaga Europa această impunătoare culegere de cîntecuri populare sîrbești, pe care nimeni altul n-a întrecut-o ulterior, ne putem da seama și după traducerea pe care le-a realizat în presa românească a sermilor Asachi, în anul după moartea lui Vuk Karadzic (26 ianuarie 1864) și la 3 ani după încheierea celui de-a doua editii de cîntecuri populare, marelui Hasdeu publicat în revista „Tratat”, nr. 39, 26 august 1863).

Împreună cu un studiu introductiv, 16 balade din ciclul Crășilorului Marcu (Kraljevic Marko), traduse pentru prima dată de el după original, sub pseudonimul Dionisiu Miron (nr. 47-54).

Articrbul lui Hasdeu și unele din poeziile traduse de el sînt reproduse mai tîrziu de Mihai Eminescu, alături de alte noi traduceri, efectuate de un necunoscut, în ziarul „Timpul” din 1880 (nr. 16-148). În sfîrșit, tot Eminescu reproduce, după un model al lui Hasdeu, în ziarul „Nuntă”, un volum înbogatit în 1842, „Fîntîna Blanduziei” din 1859 (nr. 2).

Activitatea de folclorist a lui Karadzic s-a extins și asupra altor genuri ale creației populare: basme, proverbe, zăclări și ghicitori. Astfel, în 1821, apare la Viena, Narodne srpske pripovijetke (Basme populare sîrbe), reeditate în 1824 cu dedicația „slavnom Njemeu Jakovu Grimm” („slăvitului german Jakob Grimm”). Turp de 26 de ani a cules proverbe, pe care le-a publicat în 1836, la Cetinje, sub titlul Narodne srpske preročite, într-un volum îmbogățit în 1842.

Dar nu numai asti. Avemena multor scriitori și iubitori ai creației populare, Vuk Karadzic, s-a apropiat cu alți ochi de cei profesioniști să de întregă viață spiritului popular în literatura noastră, așa cum n-a făcut nici un reformator, nici un cercetător de literatură străină, de pildă, la expoziția Universității din Leningrad, consacrată cel mai bine lucrării științifice studențești pe 1963, un loc bine meritat l-a ocupat Cîntare onului de Tudor Arghezi.

În mune și activitatea acestor secții, focare de înaltă a interesului pentru cultura și literatura românească, un sprijin pretios și constant al aparatului central și de înaltă înaltă științifică al specialiștilor români. Amintirea prelegerilor șinate de regretatul Tudor Vianu ne dăinuie mult timp în sufletul studenților secției de română de la Universitatea din Leningrad. O contribuție prețioasă a fost adusă de conferințele profesorilor Al. Dima și Boris Cazacu, membri corespondenți ai Academiei R.P.R.

Îubind și prîfundînd tot ceea ce este valoros și progresiv în tezaurul culturii mondiale, oamenii sovietici doresc și cauti să însușească tot ce a fost creat și se creează mai bun în cultură, în artă și în literatură de poporul român.

Împreună cu un studiu introductiv, 16 balade din ciclul Crășilorului Marcu (Kraljevic Marko), traduse pentru prima dată de el după original, sub pseudonimul Dionisiu Miron (nr. 47-54).

Articrbul lui Hasdeu și unele din poeziile traduse de el sînt reproduse mai tîrziu de Mihai Eminescu, alături de alte noi traduceri, efectuate de un necunoscut, în ziarul „Timpul” din 1880 (nr. 16-148). În sfîrșit, tot Eminescu reproduce, după un model al lui Hasdeu, în ziarul „Nuntă”, un volum înbogatit în 1842, „Fîntîna Blanduziei” din 1859 (nr. 2).

Activitatea de folclorist a lui Karadzic s-a extins și asupra altor genuri ale creației populare: basme, proverbe, zăclări și ghicitori. Astfel, în 1821, apare la Viena, Narodne srpske pripovijetke (Basme populare sîrbe), reeditate în 1824 cu dedicația „slavnom Njemeu Jakovu Grimm” („slăvitului german Jakob Grimm”). Turp de 26 de ani a cules proverbe, pe care le-a publicat în 1836, la Cetinje, sub titlul Narodne srpske preročite, într-un volum îmbogățit în 1842.

Dar nu numai asti. Avemena multor scriitori și iubitori ai creației populare, Vuk Karadzic, s-a apropiat cu alți ochi de cei profesioniști să de întregă viață spiritului popular în literatura noastră, așa cum n-a făcut nici un reformator, nici un cercetător de literatură străină, de pildă, la expoziția Universității din Leningrad, consacrată cel mai bine lucrării științifice studențești pe 1963, un loc bine meritat l-a ocupat Cîntare onului de Tudor Arghezi.

În mune și activitatea acestor secții, focare de înaltă a interesului pentru cultura și literatura românească, un sprijin pretios și constant al aparatului central și de înaltă înaltă științifică al specialiștilor români. Amintirea prelegerilor șinate de regretatul Tudor Vianu ne dăinuie mult timp în sufletul studenților secției de română de la Universitatea din Leningrad. O contribuție prețioasă a fost adusă de conferințele profesorilor Al. Dima și Boris Cazacu, membri corespondenți ai Academiei R.P.R.

Îubind și prîfundînd tot ceea ce este valoros și progresiv în tezaurul culturii mondiale, oamenii sovietici doresc și cauti să însușească tot ce a fost creat și se creează mai bun în cultură, în artă și în literatură de poporul român.

G. MIHĂILĂ

candidat în științe filologice

* Citește Vuk Stefanovic Karadzic.
** Recenzii pe Poezii populare traduse de V. Alexandri în 1932, reproduse în Scrieri literare, II, ed. N. A. Ursu, EPLA, p. 342.
*** Literatura serbească (1848), reprodus în Scrieri alese, II, ed. N. A. Ursu, EPLA, 1957, p. 241.
**** „Juznolovovski filolog”, XVIII, 1-4, Belgrad, 1949-1950, p. 218.
***** „Borba”, 16 septembrie 1964.

COMITETUL DE REDACȚIE

Eugen BARBU (redactor șef), I. D. BALAN (redactor șef-adjunct), Marin BUCUR, Gica IUTES, Corneliu LEU, (secretar general de redacție), Al. OPREA (redactor șef-adjunct), Dinu SARARU, Neulău STOIAN, Romulus ZAHARIA.